

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL HİZMETLER BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TANZANYA'DAKİ KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ
ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN İNCELEMESİ

SHAMİM SAIDI WALELE

2501141377

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. SEDA İREM ÇAKIRCA

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : SHAMİM SAİDİ WALELE Numarası : 2501141377
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : SOSYAL POLİTİKA VE SOSYAL HİZMETLER Danışmanı : DOÇ. DR. SEDA İREM ÇAKIRCA
Tez Savunma Tarihi : 05.08.2019 Saati : 11:00
Tez Başlığı : "TANZANYA'DAKİ KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN SEBEPLERİ İNCELEMESİ"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisanüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DOÇ. DR. BURCU BULUT GÜRPINAR AYDIN		Kabul
2- DOÇ. DR. SEDA İREM ÇAKIRCA		KABUL
3- DR. ÖĞR. ÜY. BERRİN OKTAY YILMAZ		KABUL

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖĞR. ÜY. ÖZGE İZDEŞ TERKOĞLU		
2- DR. ÖĞR. ÜY. ÖZGÜN AKDURAN EROL		

ÖZ

TANZANYA'DAKİ KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN SEBEPLERİNİN İNCELEMESİ

SHAMİM SAIDI WALELE

Dünya üzerinde kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet, onları fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve politik olmak üzere kapsamlı bir düzeyde etkilemekte, sağlık problemlerine, engelliliklere, ölümlere veya işkencelere sebep olarak küresel salgın bir sorun olmaya devam etmektedir. Yakın partner şiddeti, aile ve toplumda gözlem ve pekiştirme yoluyla öğrenilen bir davranış türüdür. Genetik veya hastalıktan kaynaklı değildir. Yakın partner şiddeti, failin mağduru korku ve korkutma ile kontrolü altına almasına yol açan bir davranış örüntüsüdür. Mağdurun geçici olarak da olsa bu tür davranışlara uyum göstermesi failin bu tür kontrol taktiklerini kullanımını pekiştirir. Ancak daha da önemlisi, erkeklerin alkol ve uyuşturucu gibi kötü alışkanlıkları, ilişkilerde kadını kontrol etme ve dolayısıyla bu amaçla zor uygulama hakkına sahip olduklarını onaylayan inanç toplum tarafından pekiştirilmektedir. Bu araştırmanın amacı Tanzanya'da kadın ve erkek arasındaki yakın partner şiddetine neden olan faktörleri incelemektir. Bu doğrultuda, internet kaynakları, kitaplar, raporlar, makaleler ve diğer literatür kaynakları olmak üzere ikincil bilgi kaynakları kullanılmıştır. Söz konusu kaynaklar, kadına yönelik yakın partner şiddetiyle ilgili geniş bir bakış açısı sunmuştur. Özel olarak Tanzanya'nın Mwanza bölgesinde yaşayan kadınlarla görüşmek için anket gibi birincil kaynaklar da kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın hakları, kadına yönelik şiddet, CEDAW, Afrika, Tanzanya

ABSTRACT

THE CAUSES OF DOMESTIC VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TANZANIA

SHAMIM SAIDI WALELE

Violence against women and girls endures to be a global epidemic problem that causes of health problems, disabilities, deaths or tortures that affects them physically, psychologically, socially, economically and politically. It is one of the most pervasive types of the human rights violations, denying women and girl's equality, security, dignity, self-worth and their rights to enjoy fundamental freedoms in their life time. Intimate partner violence is the behavior that is learned through observation and reinforcement in both the family and society. It is not caused by genetics or illness. Intimate partner violence allows the perpetrator to gain control of the victim through fear and intimidation. Gaining the victim's compliance, even temporarily, reinforces the perpetrator's use of these tactics of control. The aim of this study is to examine the factor that causes intimate partner violence among couples in Tanzania. This study has used the secondary sources of information includes internet resources, books, reports, articles and other various existing literatures. These sources had provided a broad perspective of intimate partner violence against Women. Also primary sources were included such as questionnaires which were used for an interview that was conducted to the women in the Mwanza region in Tanzania.

Keywords: Women's rights, violence against women, CEDAW, Africa, Tanzania

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı Tanzanya'daki kadına yönelik aile içi şiddetin sebeplerini incelemektir. Erkeklerin eş ya da erkek arkadaş olarak yakın partner şeklinde kadına yönelik gösterdiği aile içi şiddetin sebepleri arasında demografik etkenler, failin özellikleri, yakın partnerin şiddetine yönelik tutumları olmak üzere birkaç etken bulunmaktadır. Bu yüzden, şiddet mağdurlarının büyük çoğunluğunu oluşturan kadınlar, fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik olarak etkilenmektedir. Yakın partnerin kadına yönelik göstermiş olduğu aile içi şiddetin etkisi, sağlık ve davranış problemlerindeki şiddete tanıklık eden çocukları da etkilemektedir.

Tanzanya toplumunun karşı karşıya kaldığı küresel sorunlardan bir tanesi de kadına yönelik şiddettir. Bu sorunun farkına varmamda ve bu soruna ilişkin bir çalışma hazırlamam konusunda beni yönlendirdiği ve cesaret verdiği için danışmanım Doç. Dr. Seda İrem Çakırca'ya özel teşekkürlerimi sunuyorum. İstanbul Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim görevlilerinin tümüne ayrıca teşekkür ediyorum. Türkiye Cumhuriyeti ve misafirperver halkına müteşekkirim. Ayrıca, Türkiye'de kaldığım süre boyunca tüm desteklerinden dolayı arkadaşlarıma minnettarım. Son olarak ailem ve tüm nimetler için Yüce Allah'a içten takdirlerimi sunmak istiyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	12
KADINA YÖNELİK YAKIN PARTNER ŞİDDETİ SORUNU.....	12
1. 1. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Tanımı.....	12
1.2. Yakın Partner Şiddetinin Yaygınlığı.....	14
1.3. Teorik ve Kavramsal Çerçeve.....	17
1.4.Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Farklı Görünümleri	19
1.4.1.Fiziksel Şiddet.....	19
1.4.2. Psikolojik Şiddet.....	20
1.4.3.Cinsel Şiddet.....	21
1.4.4. Ekonomik Şiddet.....	22
1.5. Kadınlara Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Etken ve Sebepleri	22
1.6. Yakın Partner Şiddetinin Kadınlarda Yarattığı Etkiler	24
1.6.1. Fiziksel Etkiler.....	25
1.6.2. Ruh Sağlığına Olan Etkiler	27
1.6.3. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığına Olan Etkiler.....	28
1.6.4. Ekonomik Etkiler	28

1.6.5. Sosyal Etkiler	29
1.6.6. Çocuklara Etkileri	29
İKİNCİ BÖLÜM	30
TANZANYA’DA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET	30
2.1.Genel Durum.....	30
2.2.Tanzanya’da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Eğilimi ve Örnekleri	34
2.2.1. Fiziksel Şiddet.....	36
2.2.2. Cinsel Şiddet	37
2.2.3. Ekonomik Şiddet.....	38
2.2.4. Psikolojik Şiddet	39
2.3. Kadınları Aile İçi Şiddetten Korumaya Yönelik Tanzanya’nın Politika Kuralları ve Uluslararası ve Yerel Yasal Düzenlemeler	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	45
MWANZA BÖLGESİ’NDE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN SEBEPLERİ.....	45
3.1. Mwanza Bölgesi’nde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Sebepleri.....	45
3.1.1. Mwanza Bölgesinin Coğrafi Konum	45
3.1.2. Mwanza Bölgesinde Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Şekilleri ve Nedenleri.....	46
3.2.Mwanza Bölgesi’nde Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Araştırması	52
3.2.1. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Boyutu	52
3.2.2. Araştırma Alanı İçerisinde Yaygın Olan Yakın Partner Şiddeti Türleri ..	53
3.3. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Nedenleri.....	56
3.3.1. Araştırma Katılanları Yaş	56
3.3.2. Araştırma Katılanları Medeni Hal	57

3.3.3. Araştırma Katılanları Meslek.....	58
3.3.4. Araştırma Katılanları Eğitim Düzeyi	59
3.3.5. Kadınları Aile İçi Şiddete Bakışı	60
3.3.6. Toplumun YPŞ'ye Karşı Tavrı	62
3.3.7. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Demografik Özellikleri	64
3.3.8. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Alkol ve Uyuşturucu Kullanımı	64
3.4. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Etkileri	65
SONUÇ.....	72
KAYNAKÇA	75
EKLER	84

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 Belli Bir Süre İçerisindeki Yakın Partner Şiddeti Türleri	53
Tablo 2 YPŞ'ye maruz kalan Araştırma katılanları Yaşları Şiddet Oranları....	56
Tablo 3 Araştırma katılanları Medeni Hal.....	57
Tablo 4 YPŞ'ye Maruz Kalan Araştırma katılanları Meslek.....	58
Tablo 5 Araştırma katılanları Eğitim Düzeyi	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Yakın Partner Şiddetinin Kavramsal Çerçevesi 19
- Şekil 2. Tanzanya şehirlerinde her türlü yakın partner şiddetine maruz 15-49 yaş arası kadınların oranı.**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 3. Tanzanya şehirlerinde son 12 ay içerisinde muhtemel yakın partner şiddeti oranı.....**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

KISALTMALAR LİSTESİ

AIDS:	Acquired Immuno Deficiency Syndrome (Kazanılmış Bağışıklık Yetmezliği Sendromu)
CEDAW:	Convention on the Elimination of all forms discrimination against women (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi)
CDŞ:	Cinsiyete Dayalı Şiddet
ESKHUS:	Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi.
EDHS:	Egypt Demographic and Health Survey (Mısır Demografi ve Sağlık Anketi)
GDP:	Gross Domestic Product (Gayri Saf Milli Hasıla)
HIV:	Human Immunodeficiency Virus
MCA:	The Magistrate Court Act (Sulh Mahkemeleri Kanunu)
MDGs:	Milenniu Development Goals (Milenyum Gelişim Hedefleri)
MKUKUTA:	National Strategy for Growth and Poverty Reduction (Gelişim ve Yoksullukla Mücadele Ulusal Stratejisi)
PGCDs:	Police Gender and Children's Desks (Polis Cinsiyet ve Çocuk Masası)
SADC:	Southern Agency for the Development Community (Gelişme Topluluğu Güney Ajansı)
TAMWA:	Tanzania Media Women's Association (Tanzanya Medya Kadın Derneği)
TDHS:	Tanzania Demographic and Health Survey (Tanzanya Demografik ve Sağlık Anketi)
TPFFN:	Tanzania Police Force Female Network (Tanzanya Kadın Polis Network Ağı)
TKŞ:	Topluma Karşı Şiddet
UNESCO:	United Nations Education Scientific and Cultural Organization
UNICEF:	United Nations Children Fund
UNFPA:	United Nations Population Fund

USNCVS: United States National Crime Victimization Survey (Birleşik Devletler Ulusal Suç ve Mağduriyet Anketi)

URT: United Republic of Tanzania (Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti)

WHO/DTÖ: World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

YPŞ: Yakın Partner Şiddeti

YWCA: Yong Women Christian Association (Genç Kadın Hıristiyan Derneği)

GİRİŞ

Birleşmiş Milletler 1979 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşmesini¹ (CEDAW) onaylamıştır. CEDAW kadın ve erkekler arasında temel eşitliği koruma ve kadınların siyasal, kamusal yaşam, eğitim, sağlık ve istihdam olanakları olmak üzere tüm insan haklarında eşit erişim kazanabilmelerini sağlayan ilk insan hakları sözleşmesi olarak bilinmektedir (CEDAW raporu, 1985)². Dolayısıyla, bu Sözleşme'nin içeriğinde kadınların üreme hakları onaylanırken, cinsiyet rollerini ve aile ilişkilerini şekillendiren ya da etkileyen kültür ve geleneksel uygulamalar hedef alınmıştır. Sözleşme'nin onaylanması için, taraf devletler kadınların tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerinden faydalanabilmelerini sağlayan mevzuat ve geçici özel önlemler içeren tüm gereken tedbirleri almayı kabul etmiş bulunmaktadır. Ayrıca, CEDAW Komitesi kadınları etkileyebilecek tüm konular üzerinde ve taraf Devletlerin daha fazla özen göstermesi gerektiğine inandığı hususlarda önerilerde bulunmaktadır. Örneğin, 1989 oturumunda, CEDAW Komitesi kadınlara yönelik şiddet oranının yüksek olduğunu değerlendirmek amacıyla, bu bağlamda tüm ülkelerden bilgi toplamayı gerçekleştirmiştir. 1992 yılında CEDAW Komitesi, 19 nolu madde 2 (f), 5 ve 10 (c) Genel Tavsiye Kararı'nda aile içi şiddeti haklı gösteren geleneksel gerekçeleri reddetmiştir. Buna göre: Kadınların erkeklere bağlı olduğu ya da kalıplaşmış rolleri olduğu geleneksel davranışlar, aile içi şiddet ve istismar, zorla evlendirme, çeyiz cinayetleri, asit saldırıları ve kadın sünneti (FGM) gibi şiddet ya da baskı içeren yaygın uygulamaları sürdürmektedir. Bu tür ön yargılar ve uygulamalar, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, kadınların korunma veya kontrol biçimi olarak haklı gösterebilir. Bu şiddetin kadınların fiziksel ve zihinsel bütünlüğü üzerindeki etkisi, insan hakları ve temel özgürlüklerden eşit olarak faydalanma hakkından mahrum edecektir (CEDAW, 1992). 1992'de, Komite, kadınlara karşı şiddete ilişkin 19 numaralı Genel Tavsiye Kararında, taraf devletlerden yüksek

¹Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women.

²<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm> , Erişim tarihi: 13.08.2018

seviyede kadına şiddet, mağdurlara yönelik hizmetlerin sunumu, işyerinde taciz, aile içi istismar ve cinsel şiddet dahil olmak üzere günlük hayatlarında şiddete karşı yasal koruma ve diğer önlemler hakkındaki istatistiksel verilerinin komite için düzenlenen periyodik raporlarında aktarılmasını istediştir³.

CEDAW Komitesi Tanzanya özelinde, CEDAW, 2016'daki 7. ve 8. periyodik ülke raporuna ilişkin son gözlemlerinde, Önemli açıklamalarda bulunmuştur. Söz konusu raporda CEDAW Komitesi, Tanzanya Cumhuriyeti'nin kadına yönelik şiddet girişimlerini önlemek ve karşı çıkmak için adımlar attığını belirtmiştir. Örneğin, bu bağlamda kadınlara ve çocuklara yönelik 2001-2015 arasında ulusal bir eylem planının geliştirilmesi ve uygulanmasından bahsedilmiştir. Bu doğrultuda, Tanzanya Anakara 'da ve Zanzibar'da istismar mağduru olan çocuk ve kadınlarla ilgilenmek için devletin büyük karakollarında özel görevlendirilmiş masalar kurulmuştur. Ayrıca Komite, kadınlara yönelik özellikle cinsel ve aile içi şiddet anlamında sıkı takip uygulamıştır. Örnek olarak, kadına yönelik her türlü şiddeti suçlaştırmak ve mağdura destek ve yardım sağlamak için kapsamlı bir yasa bulunmadığı belirtilmiştir. Evlilik içi tecavüz dâhil olmak üzere tüm aile içi şiddet vakalarına karşın, şiddeti önlemeye özel hükümler ceza kanunlarında yer almamaktadır. Öte yandan, şiddet mağduru kadınlara ve kızlara sağlanan yetersiz koruma, destek ve rehabilitasyon hizmetleriyle birlikte, bu tür şiddet olaylarının faillerinin cezasız kalması ve cinsel şiddet mağduru olan kızların çevresindeki damgalama nedeniyle polise kötü muamele vakaları bildirmedeki isteksizliği en dikkat çeken konulardır.

CEDAW komitesi Tanzanya'ya dair CEDAW 7. ve 8. Periyodik Ülke Raporlarına İlişkin Sonuç Gözlemlerinde, barınak, psikososyal rehabilitasyon ve yeniden entegrasyon programları gibi aile içi şiddet mağdurlarına yardımcı olmak üzere özgün yasalara ve güçlendirilmiş hizmetlere olan ihtiyacı belirtmiştir (Tanzanya CEDAW Sonuç Gözlemleri, 2016).

³<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm>
19SayılıTavsiyeKararı(11.oturum,1992).pdf Erişim tarihi: 4.06.2018.

Öte yandan, Komite Tanzania'nın Taraf Devletine sözleşmenin hükümlerinin usulüne uygun olarak ulusal hukuk sistemine dâhil edilmesini ve mahkemelerde doğrudan uygulanabilir olduğundan emin olmaları için tavsiyede bulunulmuştur.

Bu doğrultuda, yasa inceleme sürecini hızlandırmak doğrultusunda, Tanzania'da tüm ayrımcı yasaların iptal veya değiştirilmiş durumunun gerçekleşmesini göz önünde bulundurarak müdahale edilmesi için CEDAW Komitesi öneride bulunmuştur, özellikle Evlilik Kanunu (1971), Yerel Gelenek Kanunu (Beyanname) Emri⁴ (1963), Ceza Kanunu, Tanzania Vatandaşlığı Kanunu (1995) ve miras yasaları. Ayrıca, sözleşmeye uygunluğunu sağlamak ve gecikmeksizin, alışlagelmiş ve dini yasaların hukuka uygun hale getirmek ve sözleşme hükümlerine uyumu sağlamak için tedbirler alınması beklenmektedir.

2011 Mayıs'ında kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleye dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, İstanbul'da imzalanmıştır. Bu Sözleşme, ilgili kapsamda, ulusal düzeyde en iyi uygulamalarla uluslararası düzeyde standartları, içtihatları ve gelişmeleri oluşturmak için hazırlanmıştır. 4 Haziran 2018 tarihi itibarıyla bu sözleşme, otuz ülkede yürürlüğe girmiş⁵, kaynak tahsis etmek, pratik önlemler almak ve gerekli kanun değişikliğini yapma yükümlülüğü uygulanmıştır. 1979 tarihli CEDAW sözleşme çerçevesinde faaliyet gösteren ilişkin komite kadınlara karşı şiddeti şu sözlerle tanımlamaktadır⁶:

“Sözleşmenin 1. maddesi kadına yönelik ayrımcılığı tanımlamaktadır. Buna göre ayrımcılık toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, yani bir kadının sırf kadın olması nedeniyle maruz kaldığı veya kadınları artan oranlarda etkileyen şiddeti de içermektedir. Bu şiddet, kadına fiziksel, zihinsel ya da cinsel yönden zarar veya acıya neden olan davranışları, bu davranışlara ilişkin tehditleri, zorlamayı ve özgürlüklerin kaybedilmesine neden olan diğer davranışları kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, ilgili sözleşme hükümlerini

⁴Local Customary Law (Declaration) Order.

⁵<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list//conventions/treaty/210/> , Erişim tarihi: 04.06.2018

⁶19 Sayılı Tavsiye Kararı (11. oturum, 1992)

<https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/recommendations/recomm.htm> Erişim tarihi: 4.06.2018.

açıkça şiddeti vurgulaması da, bu hükümlerin ihlal edilmesi anlamına gelmektedir”.

Bu tanım, cinsel şiddetin kökenlerine atıfta bulunarak, kadına yönelik şiddetin kadınları, erkeklere göre ikincil konuma zorlayan önemli sosyal mekanizmalardan biri olduğunu kabul etmektedir. Şiddetin tanımını, kadına yönelik fiziksel ve psikolojik incinme dâhil olmak üzere, özel ve kamusal hayattaki eylemleri de içermektedir. Ayrıca, söz konusu sözleşme, kadına yönelik şiddetin aile içi, toplum içi ve devlet tarafından işlenen veya göz yumulan şiddet olarak üç kategoride sınıflandırmakla birlikte, ancak bu alanlarla sınırlı olmadığını da ifade etmektedir.

Cinsel şiddet, erkek ve kadın arası dengesiz güç ilişkisinden kaynaklanarak, çoğunlukla erkekler tarafından yetişkin kadın, erkek ve çocuklara gerçekleştirilmektedir. Cinsel şiddet, kız çocuklarını ve kadınları, daha çok etkilemekle birlikte, bu tür şiddet sonucunda daha ciddi fiziksel zararlara maruz kalmalarını sağlamaktadır. Cinsel şiddet, doğası itibarıyla kadınlardan fiziksel anlamda daha güçlü konumda olan erkeklerle, kurulan sosyal ilişkilerinde bile bu gücü sürdürmek için belirleyici faktörlerden biri olmaktadır (Bart vd., 1993).

Kadınlara uygulanan şiddet, onları birçok yönden etkilemekte olup, sağlık sorunlarının ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Bu tür şiddet, en çok görünen insan hakları ihlal örneği olarak, kadın ve kızların temel özgürlük ve insani haklarını tehdit etmektedir.

Kadına yönelik şiddet, fiziksel, cinsel, duygusal, ekonomik ve sosyo-kültürel olmak üzere çeşitli şekillerde gözlenebilir. Evrensel olarak en yaygın olan kadına şiddet biçimleri, aile içi, yakın partner ve tecavüz başta olmak üzere cinsel, duygusal ve psikolojik şiddeti içermektedir. Ayrıca, savaş süreçlerinde bir tür taktik olarak ya da çatışma sonrası toplumlarda da gözlenmektedir. Dünyadaki diğer yaygın biçimler arasında; cinsel sömürü, cinsel ticaret ve kadın sünneti (FGM), zorla ve çocuk evliliği gibi uygulamalar yer almaktadır.⁷

⁷<http://www.endvawnow.org/en/articles/296-forms-of-violence-against-women-.html> Erişim tarihi:06.06.2018.

Ekonomik şiddet kavramında, kadınların mülkiyet haklarının ihlalini, temel ihtiyaçlardan mahrum bırakılmasını, kazançlarını kontrol etmeyi veya çalışmayı yasaklamayı, çalışan kadınların hak ettiği ücretleri ödememeyi ve ekonomik konularla ilgili olarak karar alma mekanizmasından dışlamayı kapsamaktadır.⁸

Sosyal ve kültürel şiddet ise, kadın sünneti (FGM), kadının mal olarak nitelendirilerek miras olarak kabul edilmesi, erken ve çocuk yaşta evlilik, zorla cinsel teşhir, eğitim ve çeyiz parası ve başlık parası suiistimali gibi zararlı geleneksel ve kültürel uygulamalara atıf yapmaktadır (Claudia vd., 2003).

Bu şiddet biçimlerinin de ötesinde, cinsiyetlerinden dolayı çoğunlukla kadınları ve kızları etkileyen çeşitli şiddet türleri mevcuttur. Savaş esnasında meydana gelen tecavüz ve istismarların mağdurlarının çoğu kadınlar ve kızlardan oluşmaktadır. Aynı zamanda, devlet de etnik grupları çatıştırmak gibi uygulamalarında şiddetin faili olabilir, haydutluk ve adam kaçırma gibi suçları organize edebilir.

Son olarak, kadınlara karşı yönelen yakın partner (sevgili) şiddeti, aile içi vuku bulan bir şiddet türü olmakla birlikte, şiddetin ana faili genelde eş veya kadının erkek arkadaşı olmaktadır.

Yakın partner şiddeti genelde “ev içi şiddet” (*domestic violence*) olgusuyla iç içe düşünülmektedir. Ev içi şiddet ise şu şekilde tanımlanabilir: “Eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri” (İstanbul Sözleşmesi madde 3, b bendi). Yakın partner şiddetinin ev içi şiddetle ilişkilendirilmesi ise şiddetin faillerinin çoğunlukla mağdurun en az bir süre birlikte yaşadığı eş, eski eş, erkek arkadaş veya eski erkek arkadaş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle “yakın partner şiddeti” kavramı, tüm ilişki örüntülerini kapsamı açısından bu çalışma boyunca tercih edilmiştir.

⁸<http://www.endvawnow.org/en/articles/347-glossary-of-terms-from-programming-essentials-and-monitoring-and-evaluation-sections.html> Erişim tarihi:06.06.2018.

Kadına yönelik olan yakın partner şiddeti; kültür, sınıf, eğitim, gelir, etnik ve yaş fark etmeksizin her ülkede var olan bir sorundur. Bu çalışmanın amacı bağlamında kadına yönelik aile içi şiddet terimi, yakın partner ve diğer aile üyeleri tarafından gerçekleştirilen fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ve siyasi istismarları içermektedir. Erkeklerin eş ya da erkek arkadaş olarak yakın partner şeklinde kadına yönelik gösterdiği aile içi şiddetin sebepleri arasında demografik etkenler, failin özellikleri, yakın partnerin şiddetine yönelik tutumları olmak üzere birkaç etken bulunmaktadır. Bu yüzden, şiddet mağdurlarının büyük çoğunluğunu oluşturan kadınlar, fiziksel, psikolojik ve ekonomik olarak etkilenmekte ve dolayısıyla gelişmemektedir. Yakın partnerin kadına yönelik göstermiş olduğu aile içi şiddetin etkisi, sağlık ve davranış problemlerindeki şiddete tanıklık eden çocukları da etkilemektedir.

Yakın partner şiddeti, çoğu durumda erkek tarafından kadına yönelik yapılan şiddettir. Ancak nadiren de olsa kadınlar da şiddet uygulayan taraf olabilmektedir. Fakat, kadınların şiddet eylemleri yakın partner şiddetinin çok az bir yüzdesini oluşturmaktadır (WHO, 2005). Dünyada ve ulusal düzeyde kadına yönelik yakın partner şiddetin yaygınlığından dolayı kalkınmanın, barışın ve eşitliğin başarılmasında bir engel olarak görülmektedir.

Son yıllarda yakın partner şiddetinin sebeplerini ve etkilerini anlamayla ilgili büyük bir ilgi vardır. Bu konunun küresel ölçekte ilgilenilmesi gerektiği hususunda uluslararası bir mutabakat gelişmektedir. 39 yıl önce Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, 1995'te Pekin'deki Dördüncü Dünya Kadın Konferansında kabul edilen eylem platformu ve çocuk haklarıyla ilgili on yıllık sözleşme⁹ bu çabaya işaret etmektedir. 2011 İstanbul Sözleşmesi de bu mutabakatı yansıtmaktadır. Bundan başka Birleşmiş Milletler bünyesinde de 2008 yılından itibaren bu konuda etkin bir

⁹<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf> Erişim Tarihi: 16.6.2018.

faaliyet yürütülmekte ve Genel Sekreter nezdinde kadınlara yönelik şiddeti belgeleyen ve çözüm önerileri getiren sayısız rapor bulunmaktadır.¹⁰

Ancak kat edilen ilerleme yavaştır zira tutumlar son derece sabittir ve yıllardan beridir devam etmektedir. Yakın partner şiddeti sorununu çözmek için etkin stratejilerin tanımlanması halen devam etmektedir. Sonuç olarak, dünya genelinde kadınlar ülkeden ülkeye %20 ile %50 oranlarında değişiklik gösteren tahminlerle şiddet mağduru olmaya devam etmektedirler (WHO, 2013).

Dünya genelinde kadınların %35'inin hayatlarının bir döneminde ya fiziksel ve/veya yakın partner cinsel şiddetine veya bir yabancıнын cinsel şiddetine maruz kaldıkları tahmin edilmektedir. Ancak, bazı ulusal çalışmalar %70'lere varan oranlarda kadınların hayatlarında bir yakın partner (sevgili) fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kaldıklarını göstermektedir (WHO, 2013). Sahra-altı Afrika'sındaki söz konusu şiddete maruz kalma oranı Afrika, Asya, Latin Amerika ve Avrupa'daki diğer ülkelere nazaran daha yüksektir.

Tanzanya'da evli kadınların yarısı, hayatlarının bir döneminde eş veya arkadaşın fiziksel, duygusal veya cinsel istismarı sebebiyle acı çekmektedir. Evli kadınların üçte birinden daha fazlası 2015 yılında içerisinde eşinin/arkadaşının fiziksel veya başka türlü bir şiddet şekline maruz kaldıklarını bildirmektedirler (TDHS, 2015). Tanzanya'da kadınların, anne, eş veya kız kardeş olarak bütün ev işleriyle ilgilenmekle ve çocuklarına ve eşlerine bakmakla sorumlu oldukları algısı vardır. Dolayısıyla, erkek odaklı bir toplumsal yapının devam etmekte olduğu aşikârdır ve ataerkil toplumun unsurlarını gösterir.

Tanzanya, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek için hem uluslararası hem de ulusal boyutta müşterek mücadele vermektedir. Ayrıca, İnsan Hakları Beyannamesi'nden Tanzanya Anayasası'nın 9/1. maddesi f bendine uyarlanan madde, cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır. Bununla birlikte Tanzanya aynı zamanda, Tanzanya dahil olmak üzere taraf devletleri, kadın ve kız çocuklarının haklarını korumaya, bu hakların temel insan haklarının bölünemez bir parçası

¹⁰Bu konuda bkz.: <http://evaw-un-inventory.unwomen.org/en/measures/international-legal-and-policy-development> Erişim tarihi 06.06.2018.

olduğunu belirten Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı ile Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi ve Güney Afrika Kalkınma Topluluğu Cinsiyet Eşitliği Protokolüne de taraftır. Tüm bu sayılanlar cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır. Bu uluslararası yükümlülükler uyarınca Tanzanya Devleti de insan haklarını korumak adına birçok strateji belirlemiştir. 1985'te Tanzanya hükümeti, aile içerisinde ve aile ile devlet arasındaki kadın ve erkek eşitliği garanti etmek için uluslararası standartlar koyan 1979 Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi gibi Birleşmiş Milletler sözleşmelerini onaylayarak vatandaşlarının haklarını koruma ve muhafaza etme taahhüdünde bulunmuştur.

Tanzanya'da hükümet, kaynaklara erişimde eşitlik, yaşama hakkı gibi temel insan haklarını teşvik eder ve söz konusu haklara bağlı kalır. Cinsel dokunulmazlığa dair suçlar gibi şiddeti durdurmak içinde yasa çıkartılmıştır (Özel Kanuni Hükümler, Yasa, 1998). Tanzanya Kadın Polis Ağı (TPFFN) etkin girişimlerde bulunmakta olup 2015'e kadar geçen dönemde ülkenin tamamındaki polis karakollarında 94 toplumsal cinsiyet masası kurulmuştur. Yukarıda bahsedilen uluslararası, ulusal ve yasal düzenlemelere rağmen Tanzanya'da aile içinde kadınlara dönük yakın partnerin faili olduğu şiddet eylemlerine her ne kadar az sayıda bildirim olmasına rağmen ve içerikleri iyi belgelendirilmemiş olsa bile halen rastlanılmaktadır. Yakın bölgelerde, cinsiyete dayalı ve topluma yönelik şiddet olaylarına karşı sınırlı farkındalık, aşağıda verilen etkenlerden kaynaklanabilmektedir:

- Mağdurun ekonomik nedenlerden ötürü olayı kabullenmesi, örneğin aile içinde mağdura olayı duyurmaması için para verilmesi gibi;
- Toplum ve polis arasındaki iletişim eksikliği ve en önemli tanıkların işbirliği yapmadaki eksikliği;
- Mağdurun öncede doktordan Polis Formu almasının gerekli olması nedeniyle olayı bildirmekteki gecikme;
- Hukuk mahkemelerinde duruşmaların gecikmeli yapılması;
- Cinsiyete dayalı şiddet olaylarına önceliğin verilmemesi;

- Bazı polis memurlarının yolsuzluğa bulaşmış olması;
- Mağdur ve tanıkların davayı bırakmaları için maruz kaldıkları tehdit;
- Kültürel inanışlardan dolayı mağdur yakınlarının işbirliği yapmaması.

Kadına yönelik yakın partner şiddeti (YPŞ), aile refahını ekonomik ve sosyal bakımdan ve genel olarak tüm ülkeyi etkilediği için üzerine gidilmesi gereken önemli bir husustur. Ancak, kamu sağlığına ilişkin konular arasında, bu konu sıklıkla göz ardı edilir. Zira yakın partner şiddeti, toplumu ilgilendirmeyen ev içi bir problem olarak görülmekte ancak şiddet neticesinde mağdurun fiziksel ve akıl sağlığında ortaya çıkan etkiler toplumda sağlık problemi olarak kabul edilmektedir. Yakın ilişkilerde güç ve karar vermeye ilişkin erkek ve kadınların tutumlarında ifade edilen dengesiz cinsiyet normlarının varlığı yakın eş şiddetinin derecesini etkileyebilir.

Bu araştırmanın amaç Tanzanya'da eşler arasındaki yakın partner şiddetine neden olan faktörleri incelemektir. Tanzanya Devleti Bin Yıllık Kalkınma Hedefini (MDGs) gerçekleştirmek için Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesindeki felsefeden esinlenmektedir. Örneğin, milli bir strateji olan ve cinsiyet eşitliği amacıyla yapılacak yoksulluğu azaltıcı önlemlerin alınması, toplumsal cinsiyet politikasının gelişimi, bütçe planlaması gibi hususları içeren 2005-2015 MKUKUTA 1 ve 2015-2025 MKUKUTA 2 politikalarının kurulması ve yürürlüğe girmesi gibi. Bu yüzden, Tanzanya'da kadına yönelik şiddetin üstüne gitmek için ülke düzeyinde kanıta dayalı politikalara ihtiyaç vardır.

Tanzanya'da kadına yönelik aile içi şiddet özellikle yakın partner şiddeti halen yüksek oranda görülmekte ve birçok evli veya bekar kadın söz konusu şiddetle günlük hayatlarında karşılaşmaktadırlar. Tanzanyalı kadınlar ciddi şekilde aile içi şiddete maruz kalmanın yanı sıra çeşitli sağlık problemleri, fiziksel yaralanmalar ve ölümlerle sonuçlanan diğer şiddet türlerine de maruz kalmaktadırlar.

Bu yüzden, Tanzanya'da kadına yönelik yakın partner şiddetiyle ilgili daha fazla bilgi edinilmesine büyük bir gereksinim vardır. Bu çalışmanın esasını Mwanza Bölgesi'nde gerçekleştirilen alan araştırması oluşturmaktadır. Bu çerçevede, kadınların yakın partnerlerinden görmüş olduğu şiddetin yaygınlığı, sebepleri ve

etkileri incelenecektir. Mwanza bölgesinin bir durum çalışması olarak ele alınması, siyasi karar vericilere, özellikle kadına yönelik şiddeti önleme hususunda söz konusu şiddeti daha fazla anlamalarına imkan vermek için bir dayanak noktası oluşturmuştur. Bu araştırmanın sonuçları gelecekte başka araştırmacılara yardımcı olacaktır.

Tanzanya'da Mwanza bölgesine odaklı durum çalışmasında kadına yönelik yakın partner şiddetinin yaygınlığını, türlerini, sebeplerini ve etkilerini araştırmacının daha detaylı incelemesi için bu araştırmanın bir genel amacı ile üç özel amacı bulunmaktadır: Şiddetin yaygınlığını, türlerini, neden olan etmeleri ve etkilerini incelemek.

Yakın partner şiddeti, özellikle söz konusu şiddetin kalıcı olmasına neden olan davranışlar, tutumlar, sosyal yapı ve kurumlarla mücadele edilmesi suretiyle gösterilebilir ve önlenabilir (WHO, 2002). Yakın partner şiddetinin önlenmesi, onun ortadan kaldırılması için en etkin yollardan biridir. Tanzanya'da aile içi şiddeti yok etmek için etkin stratejiler ve müdahaleler geliştirmek için yakın partner şiddetinin sebeplerini ve söz konusu şiddetin mağdurlarına etkisini anlamak çok önemlidir. Şiddetin yok edilmesinde erkeklerin failleri ve destekleyicileri olarak oynayabilecekleri kritik rolün fark edilmesi çok önemlidir.

Bu çalışmadan elde edilen bilgiler, şiddeti önlemeyi ve şiddetin topluma ve ulusa ait etkilerini önlemeyi amaç edinen karar vericiler ile diğer paydaşların müdahale programlarını planlamasında, tasarlanmasında ve uygulamasında çok faydalı olabilir.

Bu araştırmanın son sonuçlarının, kadına yönelik aile içi şiddet oranının yüksek oranlarda olmasına karşın ihmal edilmiş olan Mwanza bölgesinde vuku bulan diğer şiddet türlerine karşı araştırma için yeni alanlar açacağını umut edilmektedir.

Bu çalışma, özellikle Tanzanya'nın kuzey batısında yer alan Mwanza bölgesinde gerçekleştirilmektedir. Çalışmanın evrenini, Mwanza şehrindeki 15 ile 49 yaş grubu kadınlar oluşturmaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarının, Tanzanya'daki tüm kadın nüfusuna genelleştirilmesi için karışık örneklendirme metodu kullanılmıştır.

Bu çalışmada; internet kaynakları, kitaplar, raporlar, makaleler ve diğerk literatür kaynakları olmak üzere ikincil bilgi kaynakları kullanılmıştır. Söz konusu kaynaklar, kadına yönelik yakın partner şiddetiyle ilgili geniş bir bakış açısı sunmuştur. Tanzania'nın Mwanza'da yaşayan kadınlarla görüşmek için anketler gibi birincil kaynaklar da kullanılmıştır.

Ayrıca birinci bölümde: kadına yönelik şiddetinin sorunu incelemektedir, ikinci bölümde: Tanzania'daki kadına yönelik aile içi şiddet hemde üçüncü bölümde: Mwanza bölgesinde kadına yönelik aile içi şiddetin sebeplerini ve araştırma sonuçları incelemektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK YAKIN PARTNER ŞİDDETİ SORUNU

1. 1. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Tanımı

Yakın partner şiddetine dair kesin bir tanımdan bahsetmek çok zordur. Geçmişte teorik arka plan veya amaçlara bağlı olarak çeşitli tanımlar yapılmıştır. Cinsel saldırı ya da tecavüzle ilgili bir tanımda genel olarak, üç bileşen bulunmaktadır: eylemin kendisi ile ilgili bileşen, eylemi zorla gerçekleştirmek için kullanılan taktik ve rızanın olmadığının ifade edilmesi (Cook, Gidycz, Koss ve Murphy, 2011). İlk bileşenle ilgili olarak, literatürde belirli ölçüde bir ortak görüş olsa da diğer bileşenlerle ilgili görüş birliği yoktur. Bir başka tartışma konusu ise tanımların geniş mi yoksa dar mı ele alınması gerektiği sorunuyla ilgilidir. Geniş tanımlar çok boyutludur ve psikolojik, duygusal ve ekonomik anlamda bir takım suiistimalleri de kapsamaktadır. (Dekesedery ve Schwartz, 2001). Dar tanımlar ise genellikle cinsel ve fiziksel şiddet ile sınırlıdır. Bu tanımlar arasındaki farklılıklar genellikle siyasi sakilerden kaynaklanmaktadır, çünkü geniş tanımlamalar, dar tanımlamalara göre, daha çok sayıda şiddeti açığa çıkaracak bu da kamusal giderlerde artış başta olmak üzere, çeşitli sosyal ve ekonomik sonuçlara yol açabilecektir. Bundan başka, daha dar tanımlar her zaman insanların öznel deneyimlerinin gözden kaçırılmasına neden olabilir. Bu da deneyimlerin önemsiz olarak algılanmasına ve insanların sosyal destek arayışına girmelerinin engellenmesine yol açabilmektedir. Çünkü kendi deneyimlerini dar tanımla kıyaslayan birçok mağdur kendi yaşadıkları tecrübeyi önemsiz olarak görme eğilimine sahip olabilmektedirler (Dekesedery ve Schwartz, 2001). Öte yandan, çalışmalarda raporlama dönemleri, geçen yıllara ilişkin şiddet deneyimlerine, kadınları tüm yaşam sürelerine ve son şiddet olayındaki kadına yönelik bazı önlemlerde farklılık gösterebilir (Leen vd., 2013). Bu konudaki eş güdüm eksikliği, kadına yönelik şiddetin ölçülmesini tehlikeye atmakta; bu doğrultudaki politikaların geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olan ampirik temeli zayıflatmakta ve şiddeti önlemeye yönelik çabaları sekteye uğratmaktadır (Cook vd., 2011).

Bu çalışmanın amacına yönelik olarak; yakın partner şiddeti terimi, bir kişinin aynı veya karşı cinsten duygusal ilişki yaşadığı partnerine yönelik olarak erkek ve kadınların fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel tacizi de içeren şiddetin daha geniş bir tanımı benimsenmiştir (Capaldi vd., 2012).

Buna benzer olarak, yakın partner şiddeti, “fiziksel saldırganlık, cinsel baskı, psikolojik taciz ve davranışların kontrol edilmesi de dahil olmak üzere fiziksel, cinsel veya psikolojik zarara neden olan davranışlar” olarak tanımlanmaktadır (WHO, 2013). Hem mevcut hem de eski eşler ve diğer herhangi bir tür yakın partner tarafından gerçekleştirilen şiddet bu çerçevede düşünülebilir.

Öte yandan yakın partner şiddeti, fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddeti, ayrıca sindirme, tecrit ve baskıyı da içerebilecek, küfür ve tehdit edici davranışların bir örüntüsüdür. Yakın partner şiddeti partnerin bir diğeri üzerinde kontrol ve iktidar kurma eğilimi gösteren bir olgudur. Bu kavram çoğunlukla erkeklerin eski veya Hali hazırdaki eş, kız arkadaş veya flört ettiği kadın yakın partnerlerine karşı gerçekleştirdiği şiddeti anlatmak için kullanılır. Ailenin içindeki diğer şiddet biçimleri de çoğunlukla bu sayılan kadınlara karşı gerçekleşmektedir.

Yakın partner şiddeti, aile ve toplumda gözlem ve pekiştirme yoluyla öğrenilen bir davranış türüdür. Bu tür davranış genetik veya hastalıktan kaynaklı değildir. Yakın partner şiddeti, failin mağduru korku ve korkutma ile kontrolü altına almasına yol açan bir davranış örüntüsüdür. Mağdurun geçici olarak da olsa bu tür davranışlara uyum göstermesi failin bu tür kontrol taktiklerini kullanımını pekiştirir. Ancak daha da önemlisi, failin kötüye kullanma davranışları, erkeklerin ilişkilerde kadınları kontrol etme hakkına sahip olduğu ve kadın üzerinde kontrolün sağlanması için zorlama hakkının toplum tarafından onaylanmış olduğu inancı ile pekiştirilmektedir. Bu olgu, kuşaktan kuşağa benimsenen gelenekler, kültür, normlar ve inançlar nedeniyle tüm dünyadaki birçok toplumda yaygındır ve kadınlar ve erkekler arasında günlük yaşamın sosyal, politik ve ekonomik gibi her alanında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olur. Çoğu Afrika ülkesinde, kadınlar düşük eğitim seviyesi, kötü sağlık hizmetleri (ki bu unsurlar bazen kadınların ölümüne de neden olurlar), düşük maaş, siyasette temsil edilememe, işsizlik ve yoksulluk gibi

örneklerde görüldüğü gibi kadınlar cinsiyet eşitsizliğinden muzdariptirler. Bu problemler yüzünden kadınlar erkekler karışısında kendilerini daha aşağı bir konumda bulurlar, bu da erkeklerin yakın partner şiddeti uygulamalarını kolaylaştırır.

1.2. Yakın Partner Şiddetinin Yaygınlığı

Kadına yönelik şiddet, dünyanın her yerinde kültür, sınıf, etnisite ve yaş fark etmeksizin devam etmekte olan bir problemdir. Kadınlar, gündelik hayatlarında baba, erkek kardeş, eş veya sevgili gibi yakın ilişki içerisinde oldukları kişiler tarafından şiddete uğramaktadırlar. Dünyadaki çoğu kadının gündelik hayatlarında maruz kaldıkları yakın partner şiddeti ise, bu durumun en yaygın biçimidir (WHO, 2015).

Öyle ki, kadınların maruz kaldığı yakın partner şiddeti, uzun bir süre kültürel normların dikte ettiği ve bu durumdan sorumlu olduğu düşünülen kadının uyum sağlamak veya sessiz bir biçimde bu duruma katlanmak zorunda bırakıldığı ve dört duvar arasında gerçekleşen mahrem bir durum gibi görülmüştür.

Ancak, toplumsal cinsiyet aktivistlerinin büyük çabası neticesinde kadına yönelik şiddetin bu biçimi, insan haklarının ihlali niteliğinde bir suç, toplumsal sağlık ve gelişmişlik problemi olarak görülmeye başlanmış ve bu çabalar, kadınların politik, ekonomik ve cinsel haklarının 20. yüzyılın ikinci yarısında daha fazla dikkat çekmesini sağlamıştır (WHO, 2014).

Ayrıca, yakın partner şiddeti şimdilerde refah ve sağlık açısından problem teşkil eden büyük bir risk olarak görüldüğünden kadın haklarının ihlali olarak kabul edilmektedir (WHO, 2013). Bu riskler, uluslararası toplumu son yıllarda kadınları, yakın partner şiddeti de dahil olmak üzere cinsiyete dayalı şiddetten korumak amacıyla birtakım düzenlemeler yapmaya itmiştir. Ancak buna rağmen yine de, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki kadınlara karşı yakın partner şiddeti yüksek oranlarda devam etmektedir (WHO, 2013).

Dünya çapında her üç kadından birinin dövüldüğü, cinsel ilişkiye zorlandığı ya da yakın partneri tarafından başka bir şekilde şiddete maruz bırakıldığı

düşünülmektedir (WHO, 2015). Fiziksel ya da cinsel anlamda partner şiddeti oranının Güney Doğu Asya, Akdeniz bölgesi ve Sahra Altı Afrika'da en yüksek olduğu saptanmıştır. Sahra altı Afrika'da yakın partner şiddeti öylesine yaygındır ki, oradaki kadınların yarısından fazlası bu durumun kabul edilebilir olduğunu ve erkek kontrolünde olmaları gerektiğini düşünmektedir. Zambiya'da, evli kadınların %48'i yakın partner şiddetine maruz kaldığını belirtirken, %26'sı geçtiğimiz on iki ay içerisinde şiddete maruz kaldığını belirtmektedir (Kishor & Johnson, 2004). Sierra Leone'de ise bu oran şaşırtıcı derecede yüksektir. Kadınların %66'sı yakın partner şiddetine maruz kalmıştır (Coker & Richter, 1998). Nüfusa dayalı olarak yapılan ev içi anketleri, Uganda'nın kırsal kesimlerinde bulunan kadınların %20'sinin geçtiğimiz on iki ay içerisinde, %30'unun ise hayatında en az bir defa şiddete uğradığını saptamaktadır (Koenig vd., 2003). Güney Afrika'daki her on kadından biri, geçtiğimiz yıl içerisinde, %25'i ise hayatı boyunca şiddete maruz kaldığını bildirmektedir (Jewkes vd., 2001). Dahası bu tür şiddet cinayetle de sonuçlanabilmektedir. Yakın partner cinayetleri Afrika'daki tüm cinayetlerin beşte birini oluşturmaktadır. Bunların da beşte dördü, kadınların erkek partnerleri tarafından öldürülmesidir (Hindin, 2003). 2015-2016 yılları arasında toplam 59 kadın yeni veya eski erkek partnerleri tarafından öldürülmüştür (Davies & Mouzos, 2017). Kenya'da ev içi şiddete ilişkin olarak 2017 yılında yapılan ulusal çalışmada, evli kadınların %44'ünün eşleri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı görülmektedir (Kathurina, 2017).

Dar es Salaam ve Mbeya bölgelerinde 2015 yılında yapılan detaylı çalışmanın da gösterdiği üzere, kadınların hala şiddete maruz kaldığı Tanzania da bu konuda farklılık göstermemektedir. Araştırmaya göre Dar es Salaam'da, partneri bulunan kadınların %41'i ve Mbeya'da aynı şekilde kadınların %56'sı partnerleri tarafından fiziksel ve cinsel şiddete maruz bırakılmışlardır. Mwanza bölgesinde partneri olan kadınların %33'ü fiziksel, %23'ü ise cinsel şiddete maruz bırakılmışlardır (WHO, 2015).

Tanzania demografik sağlık araştırması, 15-49 yaş arası evli kadınların %39'unun fiziksel, evli kadınların %17'sinin cinsel ve %36'sının ise mevcut veya

önceki kocaları tarafından duygusal şiddete maruz bırakıldığını göstermektedir (Tanzanya Demografik Sağlık Araştırması TDHS, 2016).

Tanzanya’da, yakın partnerinden şiddet gören her 5 kadından 2’si, eşlerinin uyguladığı şiddetin kabul ve tolere edilebilir olduğunu düşündüklerinden bu olayı kimseye anlatmamış ve bu konuda yardım istememişlerdir. Dahası, şiddet gören kadınların %60’ı hiçbir resmi kurum veya hizmet veya yardım almamıştır. Partner şiddeti, kadınların eşleri tarafından bu anlamda kontrol edilmesini kabul edilebilir bulan toplum önderlerinin bu hususa dair zımni rızalarıyla gerçekleşmektedir (Gonzalez-Brenes, 2017). Ancak, partner şiddetine ilişkin istatistiklerin çok da güvenilir olduğu söylenemez zira gerçekleşen olayların çoğu toplum baskısı ve korku nedeniyle ihbar edilmemektedir.

Bununla birlikte, çoğu kadın kendilerinin ve çocuklarının güvenliğini en üst düzeye çıkarmak için şiddet gösteren partnerleriyle ilişkilerine devam etmeye karar vermek suretiyle aşağıdaki nedenlerle birtakım stratejiler benimsemektedirler:

- İntikam korkusu;
- Başka bir ekonomik desteğin yoksunluğu;
- Çocukların geleceği için duyulan kaygı;
- Yakın çevre desteğinin olmaması;
- Toplumsal baskı ve boşanma neticesinde çocuklarının velayetini kaybetme korkusu ve
- Kadının, partnerinin değişeceğine olan inancı ve partnerine karşı duyduğu sevgi.

Ancak yukarıda sayılan nedenlere rağmen, kadınların genelde birçok girişim ve yıllarca süren şiddet sonucunda partnerlerini terk etmektedirler. Dünya Sağlık

Örgütü'nün birden fazla ülkede yapmış olduğu çalışmada, partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz bırakılan kadınların %19-51'i evlerini en az bir defa, %8-21'i 2-5 defa terk ettikleri görülmektedir (WHO, 2005).

Bir kadını, şiddet uygulayan partnerini kalıcı olarak terk etmeye iten faktörlerin uygulanan şiddetin yoğunluğunun artması; partnerinin asla değişmeyeceğini anlaması ve şiddetin çocuklarını da etkilediğini anlaması olduğu söylenebilir (WHO, 2005).

1.3. Teorik ve Kavramsal Çerçeve

Yıllar içerisinde yakın partner şiddetinin kapsamı ve etkileri dünya çapında daha bilinir hale gelmiştir. Yakın Partner Şiddeti, “yetişkin ve genç kadınlara şimdiki veya daha önceki partnerleri tarafından uygulanan cinsel, psikolojik ve fiziksel zorlayıcı fiiller yelpazesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Bair-Merritt, 2010).

Giderek artan kanıtlar, gelişmekte olan ülkelerde yakın partner şiddeti sorunun ciddiyetini gözler önüne sermektedir (Bonomi vd., 2006). Sahra Altı Afrika'da ise, gözleme dayalı kanıtlar, yakın partner şiddetinin boyutuna ilişkin nüfusa (WHO, 2012) ya belli bir nüfusa dayalı (Garcia-Moreno vd., 2006) çalışmalarla sınırlıdır. Gelişmekte olan ülkelerdeki partner şiddetinin altında yatan etkene ilişkin bilgi sınırlıdır. Ancak Tanzanya'da partner şiddetine neden olan etkenleri daha iyi anlamak ve kadına yönelik şiddetin oranını düşürmek için önemli olan partner şiddetine ilişkin risk faktörlerini daha iyi bilmektir. Partner şiddetini etkileyen bireysel, ailevi, toplumsal ve geleneksel anlamda birçok etken bulunmaktadır.

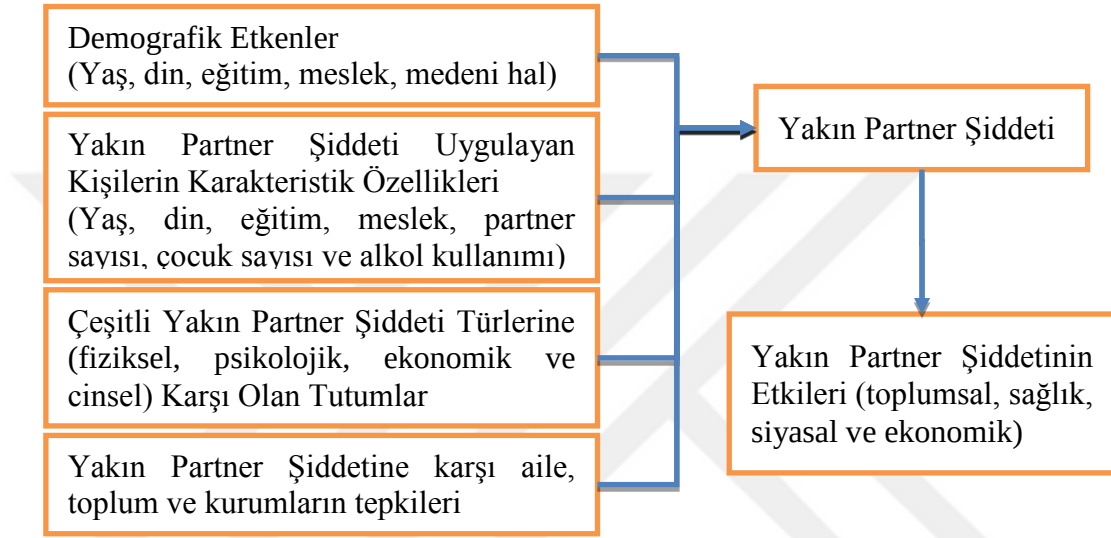
Aşağıda analiz edilen veriler, birçok araştırma sonucunda belirlenmiş olup, partner şiddetinin ortaya çıkmasıyla ilgili etkenleri göstermektedir. Bu çalışmalar kadına ilişkin yaş, din, eğitim seviyesi, meslek ve medeni durum gibi farklı etkenleri içermektedir. Kadına ilişkin bireysel demografik özellikler de ev içi şiddet riskini etkileyen faktörlerdendir; zira birçok çalışmada, yaşları yüksek (United Nations & UNFPA, 2005) ve daha büyük çocukları olan kadınların (Rennison & Welchans, 2011) şiddete uğrama riskinin daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Buna etken

olarak da, yaşça büyük kadınların partnerlerinin de yaşça büyük olması ve artık şiddet eylemlerine başvurmamaları ya da yaşlı büyük kadınların kendilerinden genç partnerlerle birlikte olmaları ve bu partnerlerin saygıdan ötürü şiddet göstermemeleri ve hatta kadın partnerlerine karşı itaatkar olmaları gösterilebilir. Farklı çalışmalar, eğitim seviyesi ve ekonomik özgürlükle ölçüldüğünde yüksek statüde bulunan kadınların, partner şiddeti görme riskinin daha düşük olduğunu göstermiştir (Tjaden, Patricia & Thoennes, 2013). Kadının eğitim seviyesindeki artışının partner şiddetine uğrama riskini azalttığı birçok çalışmada da ortaya çıkmıştır (World Health Organization, 2013). Çalışmalar ayrıca, ekonomik özgürlüğü olan kadınların partner şiddetine uğrama riskinin daha düşük olduğunu ortaya koymuştur (Eswaran & Malhotra, 2009). Yine de, bazı bulgular şiddet riski ile farklı etkenler arasındaki ilişkinin o duruma özgü olabileceğini, daha tutucu bölgelerde ekonomik özgürlüğü olan kadınların şiddet görme riskinin daha yüksek olabileceğini göstermiştir (Vetten, 2014).

Şiddet uygulayan erkekleri buna iten etkenlere yaş, din, eğitim seviyesi, mesleki durum, partner veya çocuk sayısı, alkol veya uyuşturucu kullanımı gösterilebilir. Birçok çalışma, alkol ve uyuşturucu kullanımı ile şiddet eğilimi arasında kuvvetli bir bağ olduğunu göstermiştir (Hindin, Kishor, & Ansara, 2012). Ancak, bu etkenlerin yanı sıra erkeğin şiddete başvurmasının en büyük nedeni ataerkil toplum yapısıdır. Zira bu tarz toplumlarda erkek, ailedeki en yetkili kişi olarak kabul edilir ve kadın, çocuk ve kabiledaki herkes onun yetkisi altındadır.

Partner şiddetine karşı kadının tavrı ile aile, toplum ve ilgili mercilerin buna karşı tepkilerine bağlı olarak kadına yönelik şiddetin farklı şekilleri ortaya çıkabilir. Bunlara fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik kapsamda şiddet girişimleri örnek verilebilir. Bunların, kadınlar üzerinde sosyal, ekonomik ve politik etkileri ortaya çıkabilir.

Şekil 1. Yakın Partner Şiddetinin Kavramsal Çerçevesi

Kaynak: Shaidi M.V (Muhimbili Sağlık ve Yardımcı Bilimler Üniversitesi, 2012).

1.4.Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Farklı Görünümleri

Farklı kaynaklarda kadınlara karşı gerçekleşen yakın partner şiddeti çeşitli şekillerde gerçekleşebilmektedir. Örnekler şu şekilde sıralanabilir: fiziksel şiddet, cinsel şiddet, psikolojik saldırı (örneğin, şiddet ve fiziksel zarar tehdidi kullanımı, mülk ve evcil hayvanlara karşı saldırılar ve diğer sindirme eylemleri, duygusal istismarlar, tecrit, tecavüz), çocukların bir kontrol aracı olarak kullanımı, ekonomik kontrol, manevi kontrol ve duygusal istismar.

1.4.1.Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, fiziksel gücün kasıtlı olarak yaralama veya öldürme amacıyla kullanımıdır. Başka bir insanı tokatlamak, vurmak, itmek, tekmelemek, ısırarak, tırmalamak, boğmak, kullanmak için tehdit veya bir silah kullanmak gibi girişimlerde bulunmayı içermektedir (Heise vd., 2002). Ayrıca fiziksel şiddet kavramı, fiziksel yaralanmaya neden olan mağdurlara (çoğunlukla kadınlara) yönelik

geniş çaplı zorlayıcı ve istismar edici davranışların kullanılmasını da içermektedir (WHO, 2015). Tek bir fiziksel şiddet olayı veya benzer davranışı içeren tehditler, eş üzerinde güç ve kontrol sağlamak için yeterli olabilmektedir. Bu tür fiziksel şiddet içeren davranışlar, fiziki olmayan diğer şiddet eylemleriyle pekiştirilir. Tıbbi tedavi gerektiren bir yaralanma ile sonuçlanması bir hareketin fiziksel şiddet olarak tanımlanması için şart değildir (Tegbar vd., 2010)

Bazı erkekler kıskançlık gerekçesiyle eşlerini, pala ve bıçak gibi aletlerle döverek bacak ve kol gibi bazı bölgelerini yaralamakta hatta bazı durumlarda öldürmektedir. Çoğu zaman medyada da eşi veya partneri tarafından yaralanan veya öldürülen kadınlara ilişkin haberler görülmektedir. Yakın partner şiddetinin insan hakları ihlali olduğu çoğu kadın tarafından bilinmesine rağmen, az sayıda olay polise veya yerel otoritelere bildirilmiştir. Kadınların büyük çoğunluğu bu tarz olaylarda sessiz kalmayı, şiddeti evliliğin ya da ilişkinin parçası olarak kabul ve tolere etmeyi tercih etmektedir. Kocasına veya partnerine karşı itaatkâr olması gerektiği öğretilen kadınlar bu nedenle boşanmamakta veya ayrılmamaktadırlar.

1.4.2. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet kavramı, bir kişiye yönelik olarak gerçekleştirilen; anksiyete, kronik depresyon veya travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik travmalara yol açabilecek duygusal veya zihinsel istismarı anlatmak için kullanılmaktadır (UNICEF, 2000). Psikolojik şiddet ayrıca sindirme, zarar verileceğine dair tehditler, sürekli aşağılama ve küçük düşürme gibi çeşitli manipulatif davranışları da kapsamaktadır. Örnekler arasında, mal veya evcil hayvanlara zarar verme, kişiyi aile ve arkadaşlarından izole etme, sürekli bir şekilde izleme, bilgiye ulaşmasını veya yardım almasını engelleme gibi kısıtlayıcı ve tehdit edici davranışlar yoluyla partnerde korku yaratan davranışlar sayılabilir. Psikolojik şiddet her zaman fiziksel şiddetle sonuçlanmaz. Aynı zamanda yakın partner ilişkilerinde fiziksel şiddet çoğunlukla ilk önce gerçekleşir ve psikolojik şiddet buna eşlik eder (Maiuro, 2000).

Psikolojik şiddet bireyin kendine karşı olan değer duygusunu zayıflatmayı içerir. Duygusal istismar örnekleri, sürekli eleştiri, kırıncı konuşma, utanç verici, alaycı, aşağılayıcı davranış ve eşe hizmetçi gibi muamele etme olarak sayılabilir.

Bu şiddet türü, bir kişinin manevi ya da dini faaliyetlerini gerçekleştirmesini engellemek bir kişinin dini duygularını manipüle ederek üstünde iktidar ve etki yaratmak, ya da çocuklarını istemediği bir dini inanç doğrultusunda yetiştirmeye zorlamak sayılabilir.

Aile içi şiddetin tamamı suç olarak düzenlenmemektedir. Uygulamada yasa koyucular, fiziksel ve cinsel suçlar arasında mağdurun gerçekten kaçınamayacak olanlarını ceza yaptırımına bağlama eğilimindedirler. Bazı ülkeler ceza hukuku alanında psikolojik ve ekonomik şiddeti de eklemekle birlikte; bu tür bir tercih istismarcıların sistemi manipüle etme riskini de beraberinde getirmekte veya bir partnerin sözlü hareketlerine karşı fiziksel şiddeti kullanmayı haklı hale getirmektedir.

1.4.3.Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet kavramı cinsel temas, tecavüz ve fuhşa zorlama gibi kişi tarafından istenmeyen her türlü cinsel davranış yoluyla kişinin vücut bütünlüğünü ihlal eden davranıştır. Cinsel şiddet, fiziki veya sözlü olarak gerçekleştirilebilir. Ayrıca, bu tür şiddet üreme haklarını kısıtlayan, sözleşmede bahsedilen yöntemlerinin kullanılmasını önleme ve kürtajı zorlama gibi davranışları da kapsamaktadır (Ellesberg, 2005).

Cinsel şiddet güç kullanma, zorlama, uykuda, alkol veya ilaç etkisinde manipüle etme, yaşının çok küçük / büyük olması, şiddet gösteren kişiye bağımlı veya o kişiden korkuyor olması, mağdurun fiziksel görünüşü ile dalga geçilmesi, mağdurun vücuduyla istemediği bir şekilde fiziksel temas kurulması, yalan suçlamalarla aşırı kıskançlık gösterilmesi ve bunun sonucunda mağdurun dışarıyla ilişkisinin kısıtlanması gibi farklı şekillerle ortaya çıkabilir. Bu tür hareketlerin birçoğu, duygusal ilişkiler çerçevesinde ortaya çıktığı için cinsel ve fiziksel şiddetin çoğu çeşitli yasal düzenlemeler ya da mağdurun bizzat kendisi tarafından şiddet olarak tanımlanmamaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde evlilik içi tecavüzler cinsel istismar olarak görülmemektedir; çünkü bir kocanın eşine karşı sahip olduğu cinsel haklar çerçevesinde sayılmaktadır (WHO, 2013).

1.4.4. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, mağduru mali bakımdan bağımlı hale getirmeyi veya buna teşebbüs etmeyi kapsamaktadır. Ekonomik şiddet örnekleri arasında; yakın partnerin istediği bir işte çalışmasını veya bir konuda eğitim almasını engelleme, mali kaynaklarını kontrol etme, yemek ve tıbbi yardım gibi en temel insani ihtiyaçlarını gerçekleştirmesi için gerekli olan mali kaynağa ulaşmasını engelleme sayılabilir (Eswaran & Malhotra, 2009). Ekonomik şiddet ayrıca, kadın partnerden gizli hesapların bulunması, mağdura harçlık verilmesi ve parayı nasıl harcadığının kontrol edilmesi, mağdurun iş sahibi olmasının önlenmesi veya işe geç kalmasına sebebiyet vererek işini kaybetmesine neden olunması, gerekli ihtiyaçlara harcanması gereken paranın alkol, uyuşturucu vb. şeylere harcanması şeklinde de ortaya çıkabilir (Karal ve Aydemir, 2012). Kadınların ekonomik sıkıntıların olduğu dönemlerde, aile içi şiddete ilişkin ihbar ve sığınma talepleri artmaktadır (Kivulini, 2013).

Tanzanya Ulusal Kadın Araştırması, mağdurlara ev içinde ekonominin sıkışık olduğu dönemde kendilerine karşı uygulanabilecek taktiklere karşı dikkatli olmalarını önermektedir. Mağdurlar, kontrolcü ve zorlayıcı şiddetin psikolojik etkilerinin fiziksel etkilerinden çok daha kötü olduğunu belirtmişlerdir. Bu etkiler arasında korku, anksiyete, kendine saygının yitirilmesi, depresyon, travma sonrası stres şeklinde ortaya çıkmaktadır (TAMWA, 2010).

1.5. Kadınlara Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Etken ve Sebepleri

Şiddetin anlaşılmasında en yaygın kullanılan çerçevesi, şiddetin dört düzeyde işleyen faktörlerin (birey, ilişki, aile, cemaat ve toplumdur) bir sonucu olduğunu öne süren iddia eden kişilik Karakteristik Özellikleridir (Jewkes, 2002). Araştırmacılar bu dört düzey çerçevesindeki verilerden yola çıkarak şiddetin yaygınlığı konusunda incelemeler yapmışlardır. Ancak cemaat ve toplumsal bağlamdaki çalışmalar henüz yetersizdir.

Bazı risk faktörleri, çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalarda tespit edilmekle birlikte birçok risk faktörü bağlama, ülkeye ve ülke içinde de kent ve kırsal alanlara göre değişiklikler gösteren bir niteliğe sahiptir (Kishor vd.,

2012). Önemle belirtmek gerekir ki birey düzeyinde de bazı faktörler fiille, bazı faktörler mağdurla, bazı faktörler ise her ikisiyle ilişkilendirilmektedir.

Bireysel faktörler, bir erkeğin partnerine veya partnerlerine karşı şiddet uygulayabilme olasılığını arttırabilecek en tutarlı faktörlerdir (Jewkes, 2002). Buna ek olarak belirtmek gerekir ki, bireysel anlamda bazı faktörler suç işleme ile bazıları mağduriyetle ya da her ikisiyle bağlantılıdır. Bunun nedeni ise, tüm bu faktörlerin şiddet uygulayan kişi ve mağdurun karakteristik özellikleri ile ilgili olmasıdır. Bu faktörler, kadınların yaşının küçüklüğü, düşük eğitim seviyeleri, çocukluğunda şiddete tanıklık etmeyi veya deneyimlemeyi, aşırı alkol ve uyuşturucu kullanımı kişilik bozukluklarını ve şiddeti kabul etmeyi (örn. Bir erkeğin partnerini dövme normal kabul etmesi) içerir (Kishor ve Subaiya, 2008).

Kadınların yakın partnerlerinden şiddet görme olasılığını arttıran bireysel faktörlere şu örnekler verilebilir: Düşük eğitim seviyesi, ebeveynler arasındaki şiddete maruz kalma, çocukluktaki cinsel taciz, şiddeti kabullenme, şiddetin diğer biçimlerine maruz kalma, geçmişte maruz kalınan istismar (WHO, 2002).

Hem kadınların mağdur olmaları hem de erkeklerin şiddet uygulamalarıyla bir arada ilişkilendirilebilecek ilişki faktörleri ise şu şekilde örneklenebilir: ilişkide çatışma veya memnuniyetsizlik, ailenin erkek egemen olması, ekonomik stres, erkeğin birden çok partnere sahip olması, bir kadının erkek partnerine göre daha yüksek bir eğitim düzeyine sahip olması gibi eğitim düzeylerindeki farklılık (WHO, 2002).

Son olarak, cemaat ve toplumsal faktörler şunları içerir: Toplumsal cinsiyet açısından adaletsiz, sosyal normlar ve inançlar (özellikle erkeğin dominant ve saldırgan olmasını meşrulaştıran normlar), yoksulluk, kadınların düşük sosyal ve ekonomik statüde olmaları, evlilik içi şiddete karşı yasal yaptırımların zayıflığı; kısıtlayıcı veya adaletsiz boşanma ve evlilik yasaları dahil olmak üzere kadın sivil haklarının olmaması, aile içi şiddete karşı toplumsal yaptırımların zayıf olması, çatışmayı çözmenin bir yolu olarak şiddetin toplumsal olarak yaygın bir biçimde kabul görmesi; ve silahlı çatışma ve toplumdaki yüksek düzeydeki genel şiddet (WHO, 2002).

Aşağıda, kadına yönelik şiddeti destekleyen toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bazı norm ve inanç örnekleri verilmektedir ve söz konusu örnekler bazı

toplumlarda kadınlara karşı yakın partner şiddetinin temel nedenleri arasında sayılmaktadır. (TAMWA, 2013):

- Bir erkeğin bir kadın üzerinde iktidarı ileri sürme hakkı vardır ve kadına yönelik toplumsal olarak üstün sayılır;
- Bir erkeğin bir kadını 'yanlış' davranış için fiziksel olarak disipline etme hakkı vardır;
- Bazen kadın dövülmeyi hak eder;
- Bir kadın, ailesini bir arada tutmak ve çocuklarının bakımı için eşinden gelen şiddete tahammül etmelidir;
- Kadına yönelik fiziksel şiddet, çatışmayı bir ilişkide çözmek için kabul edilebilir bir yoldur;
- Evlilik içinde cinsel ilişki bir erkek için haktır;
- Kadının erkeğinin cinsel dürtülerinin kontrolünden sorumludur;
- Bir kadın, çocuk, yemek pişirme, temizlik, çamaşır yıkama vb.gibi konularda erkek ve çocuklarıyla ilgilenmekten sorumludur.

1.6. Yakın Partner Şiddetinin Kadınlarda Yarattığı Etkiler

Yakın partner şiddeti kadınların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını etkileyerek doğrudan veya stres kaynaklı kronik rahatsızlıklara sebebiyet verebilir. Hayatları boyunca şiddete maruz kalma öyküsü olan kadınlar, birçok hastalığa yakalanma riski altındadır. İstismarın büyüklüğü şiddetli olursa, kadının fiziksel, zihinsel, psikolojik, ekonomik (aşırı yoksulluk) ve sağlığını etkilemekte olup ve intihar ya da ölüm üzerindeki etkisi o kadar büyük olur. Yakın partner şiddeti sadece kadını değil, aynı

zamanda çocukları üzerinde de psikolojik ve davranışsal etkileri Olduğu unutulmamalıdır.

1.6.1. Fiziksel Etkiler

Yakın partner şiddetinin neden olduğu fiziksel hasarlara şu örnekler verilebilir:

- Çürükler ve morluklar;
- Yırtıklar ve sıyrıklar;
- Karın veya göğüste yaralanmalar;
- Kırıklar ve kemikler veya dişlerin kırılması;
- Görme ve işitme hasarı;
- Kafa yaralanması;
- Boğulma teşebbüsü;
- Sırt ve boyun yaralanması.

Bununla birlikte, yaralanmaya ek ve muhtemelen daha yaygın olarak, genellikle tanımlanabilir bir tıbbi nedeni olmayan ya da teşhis edilmesi zor olan rahatsızlıklar da görülmektedir. Bunlar bazen 'işlevsel bozukluklar' veya 'stresle ilişkili durumlar' olarak adlandırılır ve rahatsız bağırsak sendromu ya da gastro-intestinal semptomlar, fibromiyalji, çeşitli kronik ağrı sendromları ve astımın ağırlaşması gibi örnekleri kapsar (Vetten, 2014).

DSÖ'nün çok ülkeli çalışmasına göre, kadınların fiziksel olarak şiddete uğrama sıklığına ilişkin oranlar %19'dan (Etiyopya) %55'e (Peru) kadar değişiklik göstermektedir (WHO, 2015). İstismara uğramış kadınlar-anılan şiddet yıllar önce gerçekleşmiş olsa bile-fiziksel ve ruhsal hastalıklara sahip olmaya iki kat daha fazla eğilim göstermişlerdir. Tanzania'da yakın partner arası şiddet çok yaygındır ve travmatik yaralanmalar, çeşitli büyüklükteki kesikler, çürükler, kısmi işitme kaybı, görme kaybı, yanık veya bıçak yaralanmasından kaynaklanan yaralanmalara neden

olmaktadır. Meme, göğüs ve gövde yaralanmalarına sıklıkla rastlanmaktadır (Gruth vd., 2000). Kadınların çoğu, işlerini etkileyen fiziksel ve zihinsel sorunlardan mustarıptır. Bu kadınların bakım maliyetlerini artırırken hane gelirini de azaltmaktadır (Tanzanya İnsan Hakları İzleme Komitesi, 1999).

Çalışmalar, dünya çapında farklı ülke ve toplumlarda gebelik sırasında önemli miktarda fiziksel yakın partner şiddetinin varlığını tespit etmektedir. DSÖ'nün çok ülkeli bir çalışmasındaki bulgular, gebelik sırasında fiziksel yakın partner şiddetine ilişkin olarak Japonya'nın kent bölgelerinde %1'den Peru kırsal bölgelerdeki %28'e uzanan oranlara ulaşmıştır. Birçok bölgede genel oran %4-12 arasında seyretmektedir (WHO, 2015). Benzer şekilde, 19 ülkede yapılan bir çalışmaya göre yaygınlık Avustralya, Danimarka ve Kamboçya'da olduğu gibi %2'den Uganda'da olduğu gibi %13,5'e kadar ulaşmaktadır. Genel oran %4 ile %9 arasındadır (WHO, 2016). Az sayıdaki çalışmaları Mısır'da olduğu gibi %32 civarı bir orana da ulaşmıştır (WHO, 2016). Aynı çerçevede Afrika'da gerçekleştirilen çalışmaların bir özeti de şiddet yaygınlığının kimi alanlarda %40'a kadar ulaşabildiğini göstermiştir (WHO, 2016). Hamilelik sırasında şiddet aşağıdakilerle ilişkilendirilmiştir: düşük; doğum öncesi bakımda gecikme; ölü doğum; erken doğum; fetal yaralanma ve düşük doğum ağırlığı.

Almanya, Münih'teki bir üniversite hastanesinin doğum servisinde yapılan kesitsel, kendiliğinden bildirilen bir anket çalışmasına göre, yakın partner şiddeti gebelik kaybı ve plansız gebelik ile ilişkilendirilmiştir. Burada kadınların %29'u gebelik kaybı, %13'ü ise ön görülme-yen gebelik yaşadıklarını belirtmişlerdir. ABD'de, acil servislerde hastanelerde tıbbi bakım için başvuran kadınların %37'si eşi veya eski eşinin yol açtığı şiddete bağlı yaralanmalar nedeniyle, bu tür başvuruda bulunmuşlardır (UNICEF, 2000). Yakın partner şiddeti, istenmeyen gebelik, düşük yapma, kürtaj gibi sonuçlarla da ilişkilendirilmiştir. Zambiya'da YWCA tarafından yapılan bir çalışma, kadınların acil servise başvurmalarındaki en yaygın faktörün kocaları tarafından gerçekleştirilen şiddet olduğunu belirlemiştir (YWCA raporu, 2005). Tanzanya'da %40 kadınların acil servise başvurmalarındaki en yaygın sebeplerin yakın partner tarafından gerçekleştirilen şiddet olduğunu belirlemiştir (TAMWA, 2013).

Şiddet ya da şiddet tehdidi nedeniyle, birçok kadının cinsel ilişkide bulunma, güvenli cinsel ilişkiye girme ya da yapacağı çocukların sayısını ve doğum sıklığını belirleme konusunda karar verme özgürlüğü yoktur.

1.6.2. Ruh Sağlığına Olan Etkiler

Avustralya ulusal ruh sağlığı ve refah araştırmasına göre 2007'de 16-85 yaş arası 4451 kadın, yakın partner şiddetinin bir sonucu olarak zihinsel sorunlar yaşamıştır. Papua Yeni Gine'de yapılan çalışmada, araştırılan kentli eşlerin %18'i, kocasının gerçekleştirdiği yaralanmalar nedeniyle tıbbi yardım almıştır (Heise, 1993).

Birçok çalışmadan elde edilen kanıtlar, eşleri tarafından istismar edilen kadınların, istismara maruz kalmış kadınlardan daha yüksek düzeyde depresyon, kaygı ve fobilere sahip olduğunu göstermektedir. DSÖ birden çok ülkede gerçekleştirdiği çalışmasında, fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmış olan kadınlarda, duygusal problemler, DSÖ'nün yapmış olduğu çok ülkeli araştırmasında, duygusal problemler, intihar düşünceleri ve intihara teşebbüs, fiziksel veya cinsel şiddet yaşayan kadınlar arasında, bu şiddeti yaşamayan kadınlara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (WHO, 2012). Buna ek olarak, yakın partner şiddeti kadınlarda aşağıdaki gibi psikolojik etkilere ve davranış bozukluklarına yol açabilir: (Vetten, 2014)

- Alkol ve uyuşturucu kullanımı;
- Yeme ve uyku bozuklukları;
- Fiziksel hareketsizlik;
- Zayıf benlik saygısı;
- Travma sonrası stres bozukluğu;
- Sigara bağımlılığı;
- Kendi kendine zarar vermek ve
- Güvenli olmayan cinsel davranış.

1.6.3. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığına Olan Etkiler

Yakın partner şiddeti, istenmeyen gebelik, kürtaj ve riskli kürtaj, HIV gibi cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, gebelik komplikasyonları, pelvik inflamatuvar hastalıkları, idrar yolu enfeksiyonları ve cinsel işlev bozukluğu dahil olmak üzere kadınlar için bir dizi olumsuz cinsel ve üreme sağlığı sonuçlarına yol açabilir. Yakın partner şiddeti, kadın cinsel yönelim sağlığı üzerinde, cinsel ilişki yoluyla bulaşan enfeksiyonlar, örneğin evlilik içi zorla cinsel ilişki yoluyla ya da dolaylı yollarla, örneğin kadınların doğum kontrol hapı veya kondom kullanımı engelleyerek, doğrudan etki yapabilir. Uganda'da yapılan bir çalışmada, HIV pozitif olduğu bilinen kadınların evlerinden tahliye edildiği kocaları ve komşuları tarafından terk edildiği tespit edilmiştir (Boas, 2006). ABD'de kadın eşlerin istismarı, üreme çağındaki kadınlar arasında en önemli yaralanma nedenlerinden birisidir ve intihar girişimlerinin de en yaygın nedenleri arasındadır. Bu şiddet aynı zamanda birçok sağlık sorununun da ilk sebebi olarak bilinmektedir (WHO, 2013). İnsan Hakları Gözlem Raporu'na (2003) göre, istismar kocalar karılarını her hangi bir koruma kullanmadan cinsel ilişkiye girmeye zorlayabilirler, bu da kadınların istenmeyen gebelik ve HIV risklerini artırmaktadır. Zambiya 'da yakın partner şiddeti, kız ve genç kadınlar arasında yüksek oranda HIV enfeksiyonunun görülmesinde önemli bir faktördür (Human Rights Watch, 2002). Zira 2016 yılında, 1.4 milyon kişi'nin Tanzanya'da HIV ile yaşadığı tespit edilmiştir (UNAIDS, 2017).

1.6.4. Ekonomik Etkiler

Şiddetin ekonomik sonuçları, üretkenlik kaybını, sağlık bakım maliyetini ve yasal ve adli soruşturma ve kovuşturmanın maliyetini içerir. Amerika Kıtası Kalkınma Bankası göre, makro araştırma, şiddetin tıbbi, cezai adalet sistemi, üretim kaybı, yatırım ve sosyal hizmetlerin azaltılması gibi maliyetler üzerindeki bazı sonuçlarını saptamıştır (Morrison vd., 1999). Şiddete maruz kalan kadınların kalkınma faaliyetlerine katılma olasılığı daha düşüktür (Heise, 1995). Bazen yakın partner arası şiddet veya şiddet tehdidi, kadınları evlerinden çıkarak çeşitli gelişim faaliyetlerine katılmalarını engellemektedir (Gupta vd., 1998).

1.6.5. Sosyal Etkiler

Toplumsal dışlanma ve damgalama, tecavüzcü veya kaçırana zorla evlenme, hapis ve kendi kendine ve toplumsal saygınlık kaybı gibi sosyal sistemi manipüle etme. Eş Şiddeti, bazı ailelerin özellikle çocukların evlerini terk ettikleri ve diğerlerinin fiziksel ve duygusal olarak acı çektiği bazı ailelerin parçalanmasını da zorlaştırmıştır (Flavia, 1992).

1.6.6. Çocuklara Etkileri

Birçok çalışma, kadınlara yönelik yakın partner şiddeti ile bu kadınların çocuklarında anksiyete, depresyon, kötü okul performansı ve olumsuz sağlık sonuçları gibi olumsuz sosyal ve sağlık sonuçları arasında ilişkinin varlığını saptamıştır. Çok sayıda kanıt, annenin yakın partner şiddetine maruz kalmasının, çocukların da ileride erkek ise şiddeti gerçekleştirme, kadın ise şiddete maruz kalma eğilimini güçlendirdiğine işaret etmektedir. Bir dizi çalışma, çocuk istismarı ile yakın partner şiddeti arasında yakın bir ilişki kurmuştur. Buna ek olarak, Nikaragua ve Bangladeş de dahil olmak üzere düşük gelirli ülkelerden elde edilen çalışmalar, anneleri istismar edilen çocuklara ilişkin şunları tespit etmiştir (WHO, 2005):

- Bağımsızlık kazanma olasılığı daha düşüktür;
- Daha yüksek oranda ishal hastalıkları görülmektedir;
- Beş yaşından önce ölme riski daha yüksektir.

İKİNCİ BÖLÜM

TANZANYA'DA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDET

2.1.Genel Durum

Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti (TB), 26 Nisan 1964'te Tanganyika ve Zanzibar arasındaki birlikten ortaya çıkmıştır. Afrika kıtasının doğusunda bulunan Tanzanya, Doğu Afrika Topluluğu'nun bir üyesidir. Doğuda Hint Okyanusu ve Kenya'ya, kuzey ve güneyinde ise Mozambik'e komşudur. 1,424 km uzunluğundaki sahil şeridiyle Tanzanya, Uganda, Zambiya, Ruanda, Malavi, Burundi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi denize sınırı olmayan ülkelere geçişi sağlayan 4 ana limana ev sahipliği yapmaktadır. Tanzanya iklimi, farklı bölgelere göre değişiklik gösteren mevsim ve havasıyla tropikal bir iklimdir. Vadileri, gölleri, nehirleri, okyanus,dağları dünyanın en yüksek dağı Kilimanjaro olmak üzere, Victoria, Nyasa ve Tanganyika gölleriyle ilginç bir coğrafyaya sahip olan Tanzanya, Serengeti ve Ngorongoro gibi dünyanın yedi harikası arasında bulunan ulusal park ve orman alanlarına da ev sahipliği yapmaktadır.¹¹ Nüfusunun %51'i kadın olan ülkenin toplam nüfusu 44,928,923'tür (URT, Population Distribution by Age, 2013). Ancak Tanzanya nüfusunun büyük çoğunluğu yoksulluk sınırının altında yaşadığından herkesin ülkenin doğal varlıklarından faydalanabilmesi için Ülkenin sosyo-ekonomik anlamda gelişmesi gerekmektedir.

Aile içi gelir yoksunluğu, geleneksel roller (üreme ile toplum ve aileye ilişkin sorumluluklar) nedeniyle kadınları erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Bu geleneksel roller, sosyal kural ve uygulamalar nedeniyle doğrudan kadınlara yüklenmekte ve yapılan ayrımcılık sebebiyle kadınlar günlük hayatlarında hukuken sahip oldukları hakları kullanamamaktadır. Öte yandan Tanzanya toplumunun büyük çoğunluğu geleneksel ve kültürel kuralları uygulamakta ve bu ülkede kadına yönelik şiddete neden olmaktadır. Aile içi şiddet halen Tanzanya'da ve dünya genelinde var olan bir durumdur. Tanzanya'daki kadınların büyük çoğunluğu kendi evlerinde aileleri ve yakın partnerleri tarafından şiddet görmektedir. Tanzanya'daki ekonomik,

¹¹ . <https://www.tanzania.go.tz/> Erişim tarihi 16.07.2017

sosyal ve politik durum da yakın partner şiddetinin devamlı olarak ortaya çıkmasını etkilemektedir. Tanzanya'daki yakın partner şiddetini etkileyen inanç, geleneksel kurallar ve uygulamalar şu şekildedir: (TDHS, 2015)

a) *Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik*: Tanzanya'da erkekler, ailenin başı ve toplum adına ayinleri yöneten politik liderler olarak kabul edilmektedir. Örneğin, yaşlı erkekler, başlık parası anlaşmaları ve aile adına parayı almak gibi işlemleri toplum gençleri adına yapmaktan sorumludurlar. Aynı zamanda aile arasındaki uyuşmazlıkları çözmekten, toplum atalarıyla iletişim sözcüsü ve dini liderler olmaktan sorumludurlar. Bu nedenle toplumda özel bir konumları vardır. Öte yandan yaşlı kadınlar ise, evle, aile bireyleriyle ilgilenmekten, çocuklara iyi davranmayı öğretmekten ve topluma iyi birer örnek olmaktan sorumludurlar. Toplum inancına göre, bir çocuğun kötü davranıyor olması, annesi tarafından iyi eğitilmemiş olması anlamına gelmekte ve bu durumdan sorumlu anne adına utanç olarak görülmektedir. Ancak bu inanış hiçbir şekilde doğru değildir zira çocukların her iki ebeveyn tarafından yetiştirilmesi gerekir. kadınların ayrımcılığa uğramasındaki etken olan ataerkil kurallar nedeniyle erkeklerin güçlü, kadınların da bu güce bağlı olduklarına inanılmaktadır.

b) *Başlık parası uygulaması*: Tanzanya toplumlarının çoğu, başlık parasını kız çocukları tarafından ailelerine sağlanan bir gelir olarak görmektedir. Yüksek başlık parası verilerek evlenilen kızların sayısının çokluğu, kocaların eşlerini birer mal gibi görmelerine ve eşlerini fiziksel şiddete varacak derecede kontrol etmelerine neden olmaktadır. Kadın, şiddet nedeniyle ailesinin yanına döndüğü takdirde ailesi başlık parasını iade edemeyeceğinden kocasına itaat etmek ve şiddeti tolere etmek zorunda kalmaktadır.

c) *Babanın rızasıyla kız çocuklarının evliliği*: Tanzanyalılar babanın ailenin başı ve ailede karar vermeye yetkili tek kişi olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle 18 yaşın altındaki kız çocuklarının rızaları aranmaksızın babalarının rızasıyla evlenmektedirler. Bu durum dine ve Tanzanya adetlerine göre kabul edilebilir olarak görülmektedir. Bu evlilikler çoğunlukla eşitliğin olmadığı mutsuz evlilikler olmakta ve kız çocukları eşleri tarafından şiddet görme riski altında bulunmaktadır.

d) *Çok eşli evlilikler:* Tanzanya toplulukları, dini nedenler ve çok eşliliği tanıyan Tanzanya Evlilik Kanunu 1971 uyarınca çok eşli evlilikler yapmaktadır. Bu da ilk eşin rızası aranmaksızın yalnızca erkeğin sahip olduğu bir hak olması nedeniyle eşler arasında eşitsizliğe neden olmaktadır. Çok eşli evlilikler yapan erkeklerin çoğu bunu toplumda saygınlık kazanmak amacıyla yapmaktadır. Erkek, her iki kadına/eşe eşit imkan sunmak ve ailelerin temel ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumlu değildir. Bunun sonucu olarak da kadın ve çocuklar yiyecek, giyecek ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Birden fazla eşi olan erkekler ise zor hayat şartları nedeniyle stres altında kalmakta, saldırganlaşarak kadınlara karşı fiziksel ve duygusal şiddet göstermektedirler. Bu nedenle, birden fazla eşi olan erkekle evli olan kadınların eşlerinden şiddet görme riskleri yüksektir.

e) *Cinsiyet rollerinin eşitsiz dağılımı:* Tanzanya’da erkekler, geçim sağlayanlar olarak ekonomik anlamda ayrıcalıklı iken kadınlar, evle ilgilenen ve ailesine bakmakla yükümlü taraf olarak görülmektedir. Kadınlar erkeklere ekonomik anlamda bağımlı ve partner şiddetine katlanmak durumunda bırakılırlar. Kadınların gelir kaynağı sağlayamamaları yakın partner şiddetini kabul etmelerinin en önemli sebeplerinden biri olarak sayılmaktadır.

f) *Kadınların yakın partner şiddeti algısı ve bu durumu kabul etmeleri:* Tanzanyalı kadınların çoğu, boşanmamak ve ailesini utandırmamak amacıyla eşten gelen şiddete karşı fazlasıyla hoşgörülü olması gerektiği inancıyla yetiştirilmişlerdir. Bu algı nedeniyle, kadınların çoğu evliliklerinde yaşadıkları yakın partner şiddetini ihbar etmemekte, eşlerinin bir gün değişeceğine ve şiddet göstermeyeceğine inanmaktadırlar. Bunun sonucunda kadınlar vücutlarının bazı kısımlarını kaybetmek suretiyle fiziksel yaralanmalara maruz kalmakta ve hatta ölmektedirler.

g) *Kadına yönelik yakın partner şiddetini arttıran yanlı Tanzanya düzenleme ve kanunları:* CEDAW Komitesi, Taraf Devletten medeni, dini ve geleneksel yasalarını Sözleşme'nin 16. maddesiyle uyumlu hale getirmelerini, ayrıca, evlilik ve aile ilişkileri alanında, yasal çerçevesini belirli bir zaman diliminde Sözleşme'nin 15. ve 16. maddeleriyle uyumlu hale getirmek için kanun reformunu tamamlamalarını istemiştir (CEDAW: Sınırlı Sonuç İncelemeleri Taslağı, Temmuz 2008). Aşağıda

Tanzanya’da kadına yönelik yakın partner şiddetinin devamını destekleyen kanun ve düzenlemeler verilmiştir:

The Sexual offences Special Provision Act. No. 4 of 1998 (Cinsel Suçlar Özel Hükümler Kanun No 4, 1998): Bu kanun, bir yanda evlilik adı altında tecavüz ve erken evliliklere olanak sağlarken diğer yandan kız çocuklarını erken yaşta evlilikten koruyormuş gibi görünmektedir. Toplumun, kadına yönelik artan şiddete karşı gösterdiği tepkiler sonucunda Tanzanya Devleti tarafından yürürlüğe konulmuştur. Bu kanunla, tecavüze karşı öngörülen hapis cezası 30 yıldan müebbet hapis cezasına kadar çıkarılmıştır. Mağdura, kantlarını sunarken güven vermek amacıyla duruşmalar, kamera önünde gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bunların sonucunda ülke genelinde cinsel suçların oranında düşüş olmuştur (TAWLA, 2011).

The Magistrates Court Act (MCA) (Sulh Mahkemeleri Kanunu), 1984 Örf ve Adet hukukunun büyük bir kısmı kadınları baskı altında bırakır niteliktedir. Buna örnek olarak, gayrimenkullerin miras olarak bırakılması, kadın ve çocukların velayeti. MCA, örf ve adet gereğince yetkilerini kullanan ilk derece mahkemelerinin, yargı çevreleri içinde yürürlükte olan örf ve adet hukukunu kullanmalarına olanak sağlar.

The Law of Marriage Act, (Evlilik Hukuku Kanunu) 1971: Kanunun 17/1. bölümü, reşit olmayan kız çocuğunun durumu kabul edip etmemesine bakılmaksızın ebeveynleri izin verdiği takdirde evlenmesine olanak tanırken, erkeklerin talepleri doğrultusunda on sekiz yaşında evlenmesine izin vermektedir. Bu tarz zoraki evlilikler kızları aile içi şiddete maruz bırakmaktadır. Bu, kanunun, sorumluluklarını yerine getirmeyen yakın partnerin şiddet uygulama riskini arttıran çocuk evliliklerine izin verdiğini göstermektedir (TAWLA, 2011). Kanun aynı zamanda çok eşliliğe de izin vermektedir ki bu da cinsiyetler arası eşitsizliğe yol açmaktadır, zira yalnızca erkeklerin birden fazla partner sahibi olma hakları vardır. Ayrıca, ilk eşin, ikinci bir evliliğe rızasının olmaması da aile içi şiddet sonucunu doğurabilmektedir.

The Criminal Procedure Act, (Ceza Usul Kanunu) 1985: Kanunun 186/1. bölümü, ceza davalarının açık olarak görüleceğini belirtmektedir. Bu da, evlilik

ilişkisi ve tecavüz ya da herhangi bir cinsel suç niteliğinde olabilecek şiddetin niteliği gibi hassas kişisel bilgilerin kamuya açık olarak görülecek olması nedeniyle kadınların mahkemeye gitmemesine neden olmaktadır. Bunun mağdur üzerinde travmatik bir etkisi olmaktadır. Ayrıca 163. bölümde Kanun, uyuşmazlığın uzlaşma ve anlaşma yoluyla çözümlenmesini teşvik etmektedir. Büyük çoğunlukla kadınlar bu maddenin mağdurları olmakta ve aile içi şiddet durumunda dahi uzlaşmaya zorlanmaktadır (TAWLA, 2011). Failin fiziken iyi durumda ve serbestken mağdurun sakat bırakıldığı ve yeniden şiddete maruz bırakılabileceği durumlarda anlaşma yoluna gitmek adil bir sonuç doğurmamaktadır (TDHS, 2015).

Customary Law Declaration Order of 1963 (1963 örf ve adet hukuku ilanı): Bu kanun, kadının konumunu ve itibarını zedeleyen teamül kurallarını içerip sistematik hale getirerek aile içi şiddete olanak tanımaktadır. Örneğin 62. paragrafta belirtildiği üzere aşağıdaki gibi hususlar gösterilebilir:

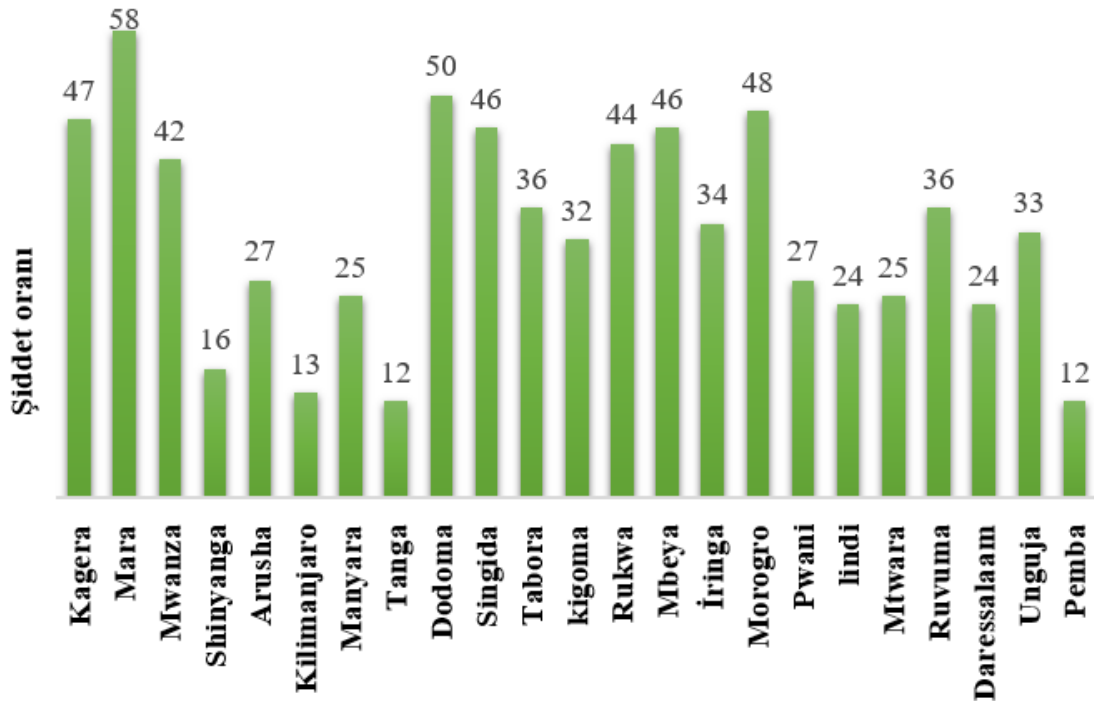
- Kadının daha evliliğin başında erkekten daha düşük bir konumda bir eşya olarak görülmesine neden olan başlık parası uygulaması;
- Evliliği gelinin değil babanın rızasıyla gerçekleşmesi;
- Çocuğu olmayan kadının ilgilenmek hakkından yoksun ayrılmaktan koca tarafından şiddete maruz kalması;
- Kadınlara bu konuda olanak tanımamaksızın, kocaların eşlerini aldatma sebebiyle boşayabilmelerine izin vererek eşitsiz koşullarda gerçekleşen boşanmalara sebebiyet verilmesi.

2.2. Tanzanya’da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Eğilimi ve Örnekleri

Tanzanya’da kadınların çoğu özellikle eşleri ve partnerlerinden olmak üzere çeşitli şekillerde şiddete maruz kalmaktadır. Kırsal kesimlerde yaşayan kadınların, düşük gelir ve eğitim seviyesi, erken yaşta evlilik, erkek tarafından uyuşturucu ve alkol kullanımı ve kadınların ayrılık veya boşanma korkusuyla şiddete karşı hoşgörülü davranmaları gibi birçok nedenden dolayı eşleri veya partnerleri tarafından şiddete maruz bırakılma riskleri daha yüksektir. Tanzanya’da kadınların karşılaştığı

en yaygın yakın partner şiddeti biçimleri, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet ve psikolojik şiddet olarak ortaya çıkmaktadır (WHO, 2015). 2017 Tanzania Demografik ve Sağlık Araştırması'na göre 15-49 yaş arası her üç Tanzanyalı kadından biri hayatında fiziksel şiddete uğramış, hiç evlenmemiş kadınların %44'ü mevcut veya son eş ya da partneri tarafından fiziksel ya da cinsel şiddet görmüşken, kadınların %54'ü, erkeklerin %38'i kadınların eşleri tarafından dövülmesini haklı bulmaktadır. Eşini dövmenin erkekler tarafından haklı görülme nedenleri arasında eşin yemeği yakması, kocasıyla tartışması, eşine haber vermeden dışarı çıkması, çocukları ihmal etmesi, kocasına bakmayı reddetmesi gösterilebilir. 15-49 yaş arası hiç evlenmemiş kadınların %36'sı psikolojik şiddete maruz kaldığını, 15-49 yaş arası kadınların %64'ü mevcut veya önceki partner/eşlerinden ekonomik şiddet gördüğünü belirtmektedir (Tanzania Demographic and Health Survey Report, 2017). Şekil 2 'de Tanzania şehirlerinde yaşayan ve mevcut veya önceki partner/eşinden her türlü yakın partner şiddeti görmüş 15-49 yaş arası kadınların oranları verilmiştir:

Şekil 2. Tanzania Şehirlerinde Her Türlü Yakın Partner Şiddetine Maruz 15-49 Yaş Arası Kadınların Oranı

Kaynak: Tanzania Demografik ve Sağlık Araştırma Raporu, 2017

Tanzanya’da en yaygın yakın partner şiddet türleri fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddettir. 15-60 yaş arası kadınların çoğu hayatların en az bir defa eşlerinden veya erkek arkadaşlarından şiddet görmektedirler.

2.2.1. Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet, Tanzanya’da yaygın olarak görülen şiddet biçimidir. Kadınların yaşadığı en yaygın şekli ise eşleri tarafından uygulanan fiziksel şiddettir. Eş dövme, kadınları terbiye etme amacıyla kullanılmakta ve yalnızca fiziksel zararlar kalmayıp kadınları psikolojik, ekonomik ve sosyolojik olarak da etkilemektedir. Eşini döven erkek yalnızca dövmekle kalmayıp bunu, kadının üzerine asit, sıcak su gibi maddeler dökerek de yapmakta ve yaralanmalara neden olmaktadır. Bu eylemler giderek çoğalmakta ve her gün ülkenin herhangi bir yerinde gerçekleşen benzer olaylar medya tarafından duyurulmaktadır. Ülke çapında aile içi şiddet olaylarında artış görülmektedir. İstatistiklere göre 2013 yılında polise bildirilen birçok aile içi şiddet olayının gerçekleştiğini göstermektedir (The Tanzania Police Data, 2013). Bu olaylar, dayak, saldırı ve vücuda zarar veren saldırı şeklinde gerçekleşmektedir.

Aile içi şiddet olaylarının artışı birçok nedene bağlı olabilir. Bunlar arasında kadına şiddete göz yuman adet ve gelenekler bulunmaktadır. Aile içi şiddetin artışının bir başka nedeni de bu çeşit şiddetin Tanzanya’da normalleştirilmesidir. Çoğu Tanzanyalı kadın dövmenin kabul edilebilir bir uygulama olduğuna inanmaktadır. Bunun nedeni, erkeklerin hem aile içinde hem de toplum genelinde üstün birer otorite olarak görülündüğü ataerkil düzendir. Bu husus hem kadınlar hem de erkekler için geçerlidir. Erkekler, eşlerini döverecek sosyal üstünlüklerini sağladıklarını düşünürken kadınlar, eşlerine karşı itaatkar olmaları gerektiğine inanmaktadır. Aile içi şiddet olaylarının ilgili otoritelere bildirilmemesi de bu olayların artışına etkindir. Aile içi şiddete maruz kalan kadınların %80’i bu durumu kültürel, sosyal ve ailevi baskıdan kaynaklanan nedenlerden ötürü ihbar etmemişlerdir (TAMWA, 2013). Ailevi baskı, şiddeti ihbar eden kadının eşi tarafından tekrar şiddete maruz bırakılma olasılığının artması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Kadınların şiddeti ihbar etmeme nedenleri arasında çocuklarını ve evliliklerini koruma istekleri de vardır. Aile içi şiddet Tanzanya’nın her tarafından

yaygın olsa da özellikle Mara ve Mwanza gibi göl alanlarında daha yoğun olarak gerçekleşmektedir. Örneğin 21 yaşındaki Ghati Chachaisimli bir kadın, eşine kapıyı açmakta geciktiği için bacağı kocası tarafından acımasızca kesilerek kopartılmak suretiyle şiddete uğramıştır (Wanawake Live TV programı, Aralık 2017). 2017 yılında medyada yer bulan birçok aile içi şiddet olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylar Tanzania’da aile içi şiddet olaylarının yüksek orana ulaştığını göstermektedir. Polisin cinsiyet masasıyla (Tanzania polis gücü kapsamında kurulan ve cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele eden özel departman) ilgili yapılacak bütçe artışıyla aile içi şiddet ve cinsiyete dayalı şiddet olaylarını takip etmesi ve bu olaylarla ilgilenmesi sağlanmalıdır. Ayrıca toplum, aile içi şiddetin Tanzania toplumunda yeri olmadığı ve bunu toplumun kültür ve geleneklerinin bir parçası olmadığı konusunda eğitilmelidir. Tanzania Devleti’nin cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı yasaların yürürlüğe konulmasına daha çok önem vermesinin yanı sıra ilgili kişi ve sivil toplum kuruluşları da kırsal kesimlerde yaşayan kadınları eğitim, ekonomi ve hukuki anlamda bilinçlendirmede rol oynamalıdır.

2.2.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, bir kişinin, aralarındaki ilişkiye bakılmaksızın başka bir kişiye karşı cinsel ilişki elde etme amacıyla gerçekleştirdiği herhangi bir eylem veya güç kullanmak suretiyle başka bir kişinin cinselliğine yöneltilen eylem olarak tanımlanır. Araştırmaların gösterdiği üzere, Tanzania’da kırsal kesimlerde yaşayan kadınların %17’si ilk cinsel deneyimlerini zorlama yoluyla yaşamışlardır ki bu da problemin tahmin edilenden çok daha ciddi olduğunu göstermektedir (WHO, 2013). Rakamlar yalnızca Tanzania’ya özgü değildir zira dünya genelinde kadınların %35’i yakın veya yakın olmayan partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğramışlardır (WHO, 2013).

Cinsel şiddetle ilişki içerisinde olan etkenler arasında, düşük eğitim seviyesi, çocuk istismarına maruz kalma, aile şiddetine tanık olma, anti-sosyal kişilik bozukluğu, aşırı alkol kullanımı, şiddet ve cinsiyet eşitsizliğini kabul eden kültürler, aile onuru ve bekaretin kutsallığı inancı, erkek egemenliği ideolojileri ve cinsel şiddete karşı zayıf kalan hukuki yaptırımlar bulunur.

2.2.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, ekonomik kaynaklar üzerinde kontrol sağlayarak kadını kocasına ekonomik olarak bağlı konuma getirmek ya da buna teşebbüs etme şeklinde görülen eylemdir. Bir araştırma'ya göre, erkekler partnerlerine karşı ekonomik şiddeti farklı şekilde gösterebilirler: kadının kaynakları kullanmasını engelleyerek, kadının kaynak sahibi olmasını engelleyerek, kadının kaynaklarından faydalanarak (Adam, 2008). Bu araştırma parayı elinde bulunduran kişinin mağdura kısıtlı harçlık vermek yine, şiddeti uygulayan kişinin parayı verene kadar mağdurun para için yalvarmasını sağlamak gibi çeşitli yöntemlere başvurulduğunu ortaya çıkarmıştır (Erickson, 2008). Şiddet devam ederken mağdurun giderek daha az para alması muhtemeldir. Ayrıca, ekonomik şiddette en çok görülen uygulama, eşi giyecek ve yiyecek gibi temel ihtiyaçlardan mahrum bırakmadır. Araştırmalar, erkeğin geliri ve geçimi sağlayan olma beklentisinin şimdilerde değiştiğini ve sonuç olarak erkeğin ailesinin geçimini sağlayamamasının olağan bir durum olarak görüldüğünü göstermektedir (Kivulini raporu, 2008).

Tanzanya'da kadınların büyük çoğunluğu günlük temel ihtiyaçları için eşlerine ya da partnerlerine ekonomik olarak bağlı durumdadırlar. Bu da kadınların aynı zamanda kendilerine bu anlamda şiddet uygulayan kişiye de bağlı durumda oldukları anlamına gelmektedir. Ekonomik sıkıntıların olduğu dönemlerde, aile içi şiddete ilişkin ihbar ve sığınma talepleri artmaktadır. Tanzanya Ulusal Kadın Araştırması, mağdurlara ev içinde ekonominin sıkışık olduğu dönemde kendilerine karşı uygulanabilecek taktiklere karşı dikkatli olmalarını önermektedir. Mağdurlar, kontrolcü ve zorlayıcı şiddetin psikolojik etkilerinin fiziksel etkilerinden çok daha kötü olduğunu belirtmişlerdir. Bu etkiler arasında korku, anksiyete, kendine saygının yitirilmesi, depresyon, travma sonrası stres şeklinde ortaya çıkmaktadır (TAMWA, 2010).

Geleneksel kurallar ve Tanzanya kanunlarına göre koca, ailenin başı, eşi ve çocuklarının temel ihtiyaçlarını karşılamaktan sorumlu kişi ve aileye ait ev ya da arazi gibi malların sahibidir. Bu nedenle aileye ait malları kendi lehine kullanarak finansal kurumlardan kredi almak onlar için oldukça kolay olmaktadır. Öte yandan

kocasını desteklemediği takdirde kadınların kredi alması çok zordur. Zira bankalar, kredi almak isteyen kişilerden sahip oldukları gayrimenkullere ilişkin belge sunmasını talep etmektedir. Bazı kadınlar zengin ve kendi ev ve arazilerine sahip olsa da bazılarının eşleri bu kaynakları kontrol altında tutmakta ve eşlerini manipüle etmektedir. Ancak Tanzanya'daki kadınların çoğu eğitim seviyesinin düşük olması nedeniyle yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır (TAMWA, 2017). Bu nedenle kadınların ekonomik gelişim programları uygulanmalıdır.

2.2.4. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, birini veya o kişinin sahip olduğu bir şeyi tehdit etmek, kişiyi ciddi davranışsal, zihinsel, psikolojik ve akıl hastalıkları riskine maruz bırakarak kişinin öz-saygısını zedelemek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Psikolojik şiddet, partnere bağırarak, kötü isimle çağırmak, eleştiri, sosyal izolasyon, egemen olma amacıyla göz korkutmak veya istismar, sürekli mantıksız isteklerde bulunma, bir kişiyi sözel veya fiziksel olarak terörize etme, bir çocuğu şiddete maruz bırakma şeklinde de ortaya çıkmaktadır. Psikolojik şiddet, mağdurun intihar etmeye karar vermesi durumunda ölümle de sonuçlanabilir.

Birçok Tanzanyalı kadın, kırık kol/ayak, yara ya da ölüm şeklinde somut sonuçları olan fiziksel şiddetin aksine görünür sonuçları olmayan duygusal şiddeti hakkında konuşulmayacak bir konu olarak görmektedirler.

Birçok Tanzanyalı kadın eşleri/sevgililerinden şiddet görmekte ve bu nedenle panik ve korku içinde bir yaşam sürmektedir. Stres dolu bir hayat süren kadınların bazıları ise korkularının ortaya çıkmaması için kendilerini izole etmekte ve sosyal hayattan uzak bırakılmaktadırlar. Bu da kadının kendine saygısını yitirmesi, çaresiz kalması ve hatta intihar halinde ölümle sonuçlanmaktadır.

Erkek partnerler, kadın partnerlerinin hareketlerini kontrol ederek, görüşeceği insanlar konusunda kısıtlamalar yaparak, erkeğin ilgi alanına göre nereye gidebileceklerini belirleyerek kadın üzerinde güç ve kontrol kazanma eğilimindedirler. Örneğin, bazı erkekler partnerlerinin, izni veya kendisi olmadan ailesini ziyarete gitmesine dahi izin vermezken kendileri istedikleri zaman, istedikleri

kişiyile buluşabilir, alkol kullanabilir ve hatta itaatkâr kadın partneri tarafından sorgulanmaksızın eve geç gelebilmektedir. Buna bağlı olarak çoğu kadının kendi hayatları ve kendileri üzerinde kontrolü bulunmamakta ve bunun yerine kendilerine şiddet uygulayan partnerleriyle yaşamak ve o kişiyile ilişkilerini devam ettirmek zorunda kalmaktadırlar. Ailenin parçalanması ve yiyecek, giyecek ve barınma gibi temel ihtiyaçların karşılanması konusunda endişeleri ve toplumda hoşgörölü bir eş olamayan kadının başarısızlığı olarak görölen boşanma konusundaki çekinceleri nedeniyle kadınlar, bu tarz ilişkileri devam ettirmeye zorlanmaktadır. Bununla birlikte, erkeğin kötü davranışı partneriyile ilişkisinde problemlere neden olacak bir husus olarak görölmemektedir.¹²

2.3. Kadınları Aile İçi Şiddetten Korumaya Yönelik Tanzanya'nın Politika Kuralları ve Uluslararası ve Yerel Yasal Düzenlemeler

Tanzanya'da kadınları aile içi şiddetten koruyan birçok politika ve yasa bulunmaktadır. Tanzanya yasaları aile içi şiddete karşı kadınları koruyan çeşitli uluslararası anlaşmaları onaylayarak yürürlüğe sokmuştur. Bunlar:

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948) Tanzanya anayasasına ilave edilmiştir. Madde (9) (1) (f) cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır.
- Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW). 1987'den beri Tanzanya bu uluslararası sözleşmeye taraftır. Söz konusu raporda CEDAW Komitesi, Tanzanya Cumhuriyeti'nin kadına yönelik şiddet girişimlerini önlemek ve karşı çıkmak için adımlar attığını b"elirtmiştir. Örneğin, bu bağlamda kadınlara ve çocuklara yönelik 2001-2015 arasında ulusal bir eylem planının geliştirilmesi ve uygulanmasından bahsedilmiştir.
- Pekin Bildirgesi ve 1995 Eylem Platformu, Tanzanya dâhil olmak üzere tüm devletleri kadın ve kız çocuklarının insan haklarını, tüm insan hakları ve temel özgürlüklerin vazgeçilmez, gerekli ve ayrılmaz parçası olarak

¹²Kivulini. N.d.a. "Implementation of Policy and Law." <https://www.refworld.org/docid/48d2237a23.html> Erişim tarihi: 06.06.2018

bütünüyle yerine getirmek konusunda teşvik etmiştir. 1999'dan beri Tanzanya bu uluslararası sözleşmeye taraftır.

- Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesi, 1984'ten beri Tanzanya bu uluslararası sözleşmeye taraftır.
- Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi. Tanzanya, 1976'dan bu yana Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin bir parçasıdır.
- Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi (ESKHUS).

Yukarıdakilerin hepsi, cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklamaktadır. 1976'dan beri Tanzanya bu uluslararası sözleşmeye taraftır. Bu uluslararası yükümlülükler doğrultusunda Tanzanya hükümeti de insan haklarını uygulamak amacıyla birçok strateji belirlemiştir ancak halen kadın haklarına ilişkin belirli ve anlaşılabilir hukuki bir çerçeve bulunmamaktadır. Bunun yerine kadın haklarına ilişkin çeşitli kanun ve politikalar kapsamında hükümler bulunmaktadır.

Aşağıda, Tanzanya yasalarında farklı türde şiddetin yanı sıra aile içi şiddeti yasaklayan düzenlemeler verilmiştir.

Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Anayasası, 1977: 12. madde herkesin (kadın ve erkek) özgürlük ve haysiyetini korumakta, 13. madde ise yasa karşısında eşitliği güvence altına alır ve işkence ile insanlık dışı muameleyi yasaklar. Ayrıca 15. madde, kişisel özgürlüğü korurken, 16. madde gizlilik ve kişisel güvenliği korumaktadır. Tüm bu anayasa maddeleri aile içi şiddeti yasaklamaktadır.

The Law of Marriage Act, 1971: 66. bölüm, eşin partnerine uyguladığı fiziksel şiddeti yasaklamaktadır. Bu bölüm, çok dar ve yalnızca eşin uyguladığı fiziksel şiddeti içermektedir.

The Penal Code (Cap. 16): Düzenleme, bazıları aile içi şiddetle ilgili cürümleri düzenlemektedir. Bunlar 89B, 168, 167, 195, 196, 240, 243, 246, 244, 256 ve 264 bölümlerinde düzenlenmiştir ve saldırı, cinayet, tehdit ve eşe karşı şiddet gibi

suçları içermektedir. İlgili diğer cürümler ise, terk etme, ihmal etme, hastalığın ihmali olarak yayılması, alıkoyma ve adam kaçırmadır.

Sexual Offences (Special Provisions) Act, 1998: Bu yasa, özellikle kadın ve çocukların korunması amacıyla yasalaştırılmış ve evlilik içi tecavüzü hariç tutarak cinsel suç faillerine karşı ağır cezalar içermektedir.

Tanzanya kanunları dışında kadına yönelik şiddet ve cinsiyete bağlı şiddete karşı Tanzanya hükümeti tarafından başlatılmış birçok girişim bulunmaktadır. Bunlar arasında, yoksulluk belirtisi olan kadına yönelik şiddeti konu alan Tanzanya Yoksulluğu Azaltma Strateji Bildirisi ve Ulusal Gelişim ve Yoksulluğu Azaltma Stratejisi bulunmaktadır.

Ayrıca, cinsiyete bağlı şiddete ilişkin Toplum, Cinsiyet ve Çocuk Gelişim bakanlığı kapsamında kurulan Ulusal Komite gibi birçok bakanlık girişimi de bulunmaktadır.

Genel Müfettiş Said Mwena kontrolünde Polis Gücü tarafından başlatılan girişim ile de polis gücü toplum tarafından daha ulaşılabilir ve duyarlı hale getirilmektedir. Bu girişimler dışında, Tanzanya Polis Gücü Kadın Ağı kurularak polis merkezlerinin cinsiyete dayalı şiddet olayları ile ilgilenmesi amacıyla Cinsiyet Masaları oluşturulmuştur.

Ayrıca, Tanzanya hükümeti 2008 tarihli Gelişme Topluluğu Güney Ajansı (Southern Agency for the Development Community (SADC) adlı protokolün 35. maddesi uyarınca kadın haklarının uygulanması için hukuki ve idari birtakım uygulamalar hayata geçirmiştir. Bunlara ek olarak, cinsiyetle ilgili sorun, plan, tesis, özel memurlar, yönlendirme mekanizması ve benzer uygulamalar için ayrı bir bütçe ayrılmasına karar vermiştir.

Öte yandan devlet Başkanları ve Üye Devlet Hükümetleri Bildirgesi'nin 3. maddesi, cinsiyete bağlı şiddet olaylarında kanun uygulayıcı ve yargı teşkilatına kurumsal anlamda destek öngörmektedir. Ulusal bütçeyi ilgilendiren üç ana sosyal sektör olan eğitim, sağlık ve su konularına metnin daha önceki kısımlarında değinilmiştir. Bu sektörlerin gelişiminin kadınlar lehine birçok anlamı

bulunmaktadır. Bunlardan biri Tanzanya’da kadına yönelik cinsiyete bağılı problemleri engelleyici nitelikte olmalarıdır.

Bu nedenle hükümetin alması gereken ilk önlem, kadın lehine bütçe planlamaları yapmaktır. Ancak bu henüz beklenildiğı kadar etkili olmamaktadır çünkü bölgesel yönetimler kadınların ülkedeki ekonomik gücünün arttırılması amacıyla ayrılması gereken %5’lik toplumsal cinsiyete dayalı bütçeyi hala tahsis etmemişlerdir (TAMWA, 2017).

İkinci olarak, hükümet 2015 yılında bakanlık seviyesinde birtakım kurumsal reformlar gerçekleştirmeye çalışmıştır. Tanzanya Kadın Hakları Durumu 2015 ile cinsiyete ilişkin sorunlar tek bir bakanlık çatısı altında toplanmış, daha önce Sağlık ve Toplum Gelişimi Bakanlıkları, Sağlık, Toplum Gelişimi, Cinsiyet, Yaşlı ve Çocukları kapsayacak şekilde tek bir bakanlıkta birleştirilmişlerdir.

Üçüncü olarak, 2013 yılında birçok cinsiyet yanlısı politika ve kurum ile Zanzibar da dâhil olmak üzere ülke çapında 417’den fazla polis cinsiyet ve çocuk masası programlarının yürürlük süreci ve sağlık merkezlerinde cinsiyete dayalı şiddet ve Topluma Karşı Şiddet (TKŞ) ile ilgilenen merkezlerin işleme geçirilme süreçleri devam etmekteydi. Yıl boyunca hayata geçirilen plan ve politikalar arasında MKUKUTA II 2010 – 2015 ve 2025 yılında sona eren CDŞ ve TKŞ’nin Önlenmesi ve Kaldırılması Ulusal Eylem Planı 2011-2015 de bulunmaktaydı. Benzer şekilde BM Milenyum Gelişim Hedefleri 2000-2015’in de sonuna gelinmiştir. Polis Cinsiyet ve Çocuk Masası (PGCD) ve tek taraflı merkezler (OSC) açısından bakıldığında ise, Tanzanya’daki tüm bölgelerde bulunan polis merkezlerinde benzer masaların bulunduğu ve bu masaların gittikçe daha popüler hale geldiğı görülmektedir. Kenttel ve kent çevresinde kalan alanların en az %30’luk kısmı bu masalardan haberdardır ancak yalnızca birkaçı bu masaların sunmuş olduğı olanaklara erişebilmektedir. Tek taraflı merkezler (OSC) ülke çapında çalışmamakta ve kaynaklara göre beşten az sayıda Tanzanya bölgesinin bölgesel seviyede, daha az bütçe ve toplumsal cinsiyet temelli profesyonellerin eksikliği nedeniyle bu servisleri başlatmış olduğı görülmektedir.

Son olarak BM'nin (büyük çapta ortak vizyon ve göstergeleri olan) Milenyum Gelişim Hedefi (MDG) ve MKUKUTA II ile özellikle eğitim alanında hedef ve performans göstergeleri belirlenmiş ve başarılı olunmuşken, sağlığa ilişkin hamile kadınların, çocukların ve beş yaş altı çocukların ölüm oranı gibi göstergeler ise gerçekleşme yolunda ilerlemekteydi. (2015 yılında değil) MKUKUTA II ve MDG hedeflerinin gerçekleşmesini geciktiren etken, Tanzanya'da özellikle sağlık sektörüne ayrılan bütçenin yetersiz kalması olmuştur.

Tanzanya hükümetinin kadına yönelik aile içi şiddete karşı mücadele çabaları ile birlikte, Tanzanya'daki kadınlara ve çocuklara yönelik aile içi şiddeti tartışan ve protesto eden birkaç sivil toplum kuruluşu da bulunmaktadır. Medya kullanım ve Tanzanya Medya Kadın Derneği (TAMWA) aracılığıyla toplumdaki kültürel, politika ve yasal değişiklikler/ dönüşümler için bilinçlendirme faaliyetleri yürüterek kadın ve çocuk haklarını savunmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, diğer bir Devlet Dışı Kuruluş olarak Njombe Usawa Kadın Derneği (NUWA) Njombe kırsal bölgesinde faaliyet göstermektedir. Bu doğrultuda, kadınların girişimcilik becerileri, Medicare, alışlagelmiş ve yasal işler, kadın ve insan hakları konularında farkındalık yaratmayı, kadınların seslerini yükseltmenin ve ihtiyacı olanlara somut yardım ve destek sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, Tanzanya Kadın Avukatlar Birliği (TAWLA), toplumsal cinsiyet eşitliği, insan onurunu ve toplumsal cinsiyet adaletini politika, yasal ve kurumsal reformlar, topluluk eylemleri ve medyaya katılım yoluyla teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MWANZA BÖLGESİ'NDE KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN SEBEPLERİ

3.1. Mwanza Bölgesi'nde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Sebepleri

Çalışmada Mwanza Bölgesi'nin seçilmesinin temel nedeni, Tanzanya'nın diğer kırsal bölgeleri ile karşılaştırıldığında Mwanza'da görülen yakın partner şiddeti olaylarının oranının oldukça yüksek olmasıdır.

3.1.1. Mwanza Bölgesinin Coğrafi Konum

Mwanza Bölgesi Tanzanya'nın kuzeyinde ve ekvatorun 30 derece güneyinde, 10 30' enlemleri arasında bulunmaktadır. Greenwich'in 310 450 ve 430 10' doğusunda bulunan bölge, kendisini komşu ülkeler Kenya ve Uganda'dan ayıran ve halk arasında Nyanza Gölü olarak bilinen Victoria Gölü ile çevrilidir. Batısında Kagera bölgesi bulunurken, güneyinde Shinyanga, kuzeydoğu tarafında ise Mara bölgesi ile sınırları bulunur. Ukerewe, Magu, Kwimba, Sengerema, Geita, Missungwi, Ilemela ve Nyamagana isimli sekiz ayrı mıntıkeye ayrılmıştır. Bölgenin merkezi Nyamagana mıntıkasında bulunmaktadır. Mwanza bölgesi 20,095 km²'si kara, 15,092 km²'si ise Victoria Gölü olmak üzere toplamda 35,187 km²'lik alanda bulunmaktadır.¹³

Mwanza bölgesi Tanzanya bölgeleri arasından en çok nüfusa sahip olan bölgedir. 2012 yılında yapılan nüfus sayımına göre 1,422,400'ü kadın olmak üzere 2,929,644 kişilik nüfusu bulunmaktadır (URT, Population Distribution by Age, 2013). 2015 yılındaki güncel rakamlara göre kişi başına düşen milli gelir 277,566 şilin olmak üzere 835,048 Tanzanya şilini olduğu tahmin edilmektedir (TDHS raporu, 2015). Bölge, gayri safi hâsıla bazında diğer bölgeler arasında 6. sırada bulunmaktadır. Mwanza bölgesindeki gerçekleştirilen ekonomik aktiviteler

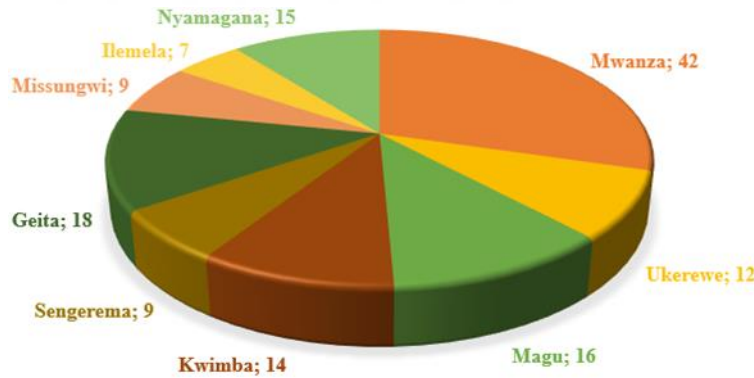
¹³ <https://www.tanzania.go.tz/> Erişim tarihi 16.07.2017

çoğunlukla, tarımsal üretim, çiftlik hayvanları üretimi ve balıkçılıktır. Bölgede ticari tarımcılık yapılmamaktadır. Tarım, geçim amacıyla yapılmaktadır. Gelişme potansiyeli taşıyan Mwanza bölgesi, ülkenin diğer kısımlarına, kara, tren, su ve hava yolu ile bağlıdır.

3.1.2. Mwanza Bölgesinde Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Şekilleri ve Nedenleri

Yakın partner şiddeti Tanzanya'nın diğer bölgeleri ile karşılaştırıldığında Mwanza bölgesinde oldukça yüksektir. Bu durum, Mwanza bölgesinin kırsal kısımlarında yaygın bir problemdir ve her gün şiddete maruz kalan kadınların sayısında yüksek bir artış gerçekleşmektedir. 2017 yılında yapılan Tanzanya demografik ve sağlık araştırmasının sonucu Şekil 3 de verilmiştir (TDHS raporu, 2017).

Şekil 3. Mwanza Şehirlerinde Son 12 Ay İçerisinde Muhtemel Yakın Partner Şiddeti Oranı.

Kaynak: Tanzanya Demografik ve Sağlık Araştırma Raporu, 2017.

Tanzanya Kadın Avukatlar Birliği'nin 2017'de yaptığı bir araştırmada, kadınların yaklaşık %75'inin farklı şekillerde olmak üzere eşlerinden veya partnerlerinden şiddet gördüğü belirlenmiştir. Upendo Kadın Birliği'nin Mwanza'da aynı yıl yapmış olduğu araştırmaya göre ise, 15-35 yaşları arasındaki her 5 kadından 3'ü ilişkilerinde veya evliliklerinde şiddet görmektedirler. Kadınların günlük hayatlarında gördüğü şiddet, Mwanza kabilelerinin gelenek ve kültürleri adı altında eşleri tarafından dövülmeleridir. Bazı Mwanza kabileleri, eş veya partnerin dövülmesinin sevginin

gösterilme biçimi olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle söz konusu durum hem kadın hem erkekler tarafından kabul edilebilir görülmektedir. Öyle ki, erkek eşini dövmek istemezse kadın sevilmediğini düşünerek kasten yanlış bir şey yaparak eşinin kendisini dövmesini sağlamaktadır. Bazı erkekler kıskançlık gerekçesiyle eşlerini, pala ve bıçak gibi aletlerle döverek bacak ve kol gibi bazı bölgelerini yaralamakta hatta bazı durumlarda öldürmektedir. Çoğu zaman medyada da eşi veya partneri tarafından yaralanan veya öldürülen kadınlara ilişkin haberler görülmektedir. Yakın partner şiddetinin insan hakları ihlali olduğu çoğu kadın tarafından bilinmesine rağmen, az sayıda olay polise veya yerel otoritelere bildirilmiştir. Kadınların büyük çoğunluğu bu tarz olaylarda sessiz kalmayı, şiddeti evliliğin ya da ilişkinin parçası olarak kabul ve tolere etmeyi tercih etmektedir. Kocasına veya partnerine karşı itaatkâr olması gerektiği öğretilen kadınlar bu nedenle boşanmamakta veya ayrılmamaktadırlar. Bu da, Mwanza bölgesinde toplum ve ailede nesiller boyu devam eden şiddete dönüşmektedir (Kivulini, 2017).

Mwanza'daki kadınların çoğu, eş korkusu, intikam veya aile onuruna gelecek utanç nedeniyle maruz kaldıkları cinsel şiddet konusunda sessiz kalmaktadır. Aile onurunun korunması durumun karmaşıklığını çoğaltmakta ve kadına yönelik şiddetin olması gerekenden daha az bildirilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle Mwanza'da gerçekleşen kadına yönelik şiddet olaylarının gerçek oranını bilmek zorlaşmaktadır.

Yakın partner şiddeti birden fazla nedenden kaynaklanmaktadır. Aşağıda verilenler Mwanza'da kadına yönelik yakın partner şiddetinin artmasına neden olan faktörlerdir: (Upendo Women Association, 2017);

- Toplumda kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan güç ilişkileri. Aile kurumu, erkeği ailedeki tüm güçlere sahip olan, kararları veren, aileyi geçindiren üstün kişi olarak görürken kadını erkeğe itaat eden kişi olarak kabul etmektedir. Kadın çalışmaya karar verdiği takdirde, kadının geliri özellikle ev giderlerine katkı sağladığı zaman ev içindeki güç dengelerini etkileyebilecek nitelikte görülmektedir. Kadın para kazanmaya ve aileye katkı sağladığı zaman erkeğin, özellikle eve katkıda bulunamıyorsa, evin geçimini sağlama rolünü tehlikeye düşürdüğü düşünülmektedir. Erkekliği zedelenen erkek bu durumda

ekonomik ve sosyal stresini şiddet ve eşini dövme şeklinde göstermektedir. Ailede kadının ev kadını, erkeğin ise geçim sağlayan olarak görülmesinin kadının yakın partner şiddetine maruz kalması açısından negatif etkileri olmaktadır.

- Eşit olmayan toplumsal cinsiyet rollerinin yakın partner şiddetiyle fazlaca ilişkisi vardır zira erkeklik, baskınlık, sertlik, evde erkek otoritesi ile ilişkilendirilmektedir. Tanzania'daki erkeklerin çoğunluğu, erkeklerin ev işi yapmasının erkeğin doğası gereği var olan erkekliğini zedelediğini düşünmektedir. Tanzania açısından bakıldığında, eşine bulaşıkları yıkamak, yemek pişirmek, su getirmek, çocuk bakımı gibi konularda yardımcı olan erkeklerin, Limbwata (büyü) tarafından büyülendiğine inanılmaktadır. Aynı inançların var olduğu Mwanza bölgesi de bu konuda bir istisna oluşturmamaktadır.
- Başlık parası, Tanzania ve genel olarak Afrika'nın diğer kısımlarında evlilik merasimlerinin önemli bir parçası olarak görüldüğünden kadına yönelik şiddeti meşrulaştırmaktadır. Başlık parası, inek, çiftlik ürünleri, örtü ve para gibi eşyaların karşılıklı olarak takas edilmesi içermektedir. Damadın aile üyeleri, takas anlaşması için gelinin ailesi ile görüşmeye giderler. Ancak bu süreç etnik gruplara bağlı olarak farklılık gösterebilir. Hem eşyaların hem paranın, gelinin değerine ilişkin sembolik anlamı vardır zira bakire bir gelinin değeri daha fazladır. Mwanza bölgesindeki kadınlar bir yandan başlık parasının kadının toplumdaki sosyal konumunu arttırdığının düşünürken öte yandan haklarını ellerinden alarak kadınları takas edilebilen ve değeri parayla veya eşyayla ölçülebilecek bir eşya konumuna indirgediğini düşünmektedir. Erkekler açısından ise başlık parası, kadın üzerindeki kontrol ve egemenliği sembolize etmektedir. Bu da erkeklerin, eşlerini satın aldıkları gerekçesiyle onlar üzerinde daha fazla otorite kurmalarına sebebiyet vermiştir. Bu durum, erkeğin egemenlik, güç ve karar verme yetkisini güçlendirmektedir. Bununla birlikte, başlık parası ödenerek kadının satın alındığı düşüncesinin, kadının üreme sağlığı ve hakları üzerinde de etkisi bulunmaktadır. Şöyle ki, kadının satın alınması demek, satın alan kişinin kadının hakları, hayatı ve beden

bütünlüğü üzerinde kontrolü olduğu anlamına gelmektedir. Kadının ne zaman cinsel ilişki yaşayacağını seçme hakkı olmazken, erkeğin başlık parası ödediği gerekçesiyle eşiyle istediği zaman cinsel ilişkiye girebilmesi buna örnek gösterilebilir. Bu da, çoğunlukla kadınları cinsel anlamda tatmin olma hakkından mahrum bırakmaktadır. Mwanza bölgesinde başlık parası, ebeveynler tarafından servet için kullanılmakta bu nedenle de kızlar evlilik için okullarını bırakıp genç yaşta evlenmeye zorlanmaktadır.

- Eşine itaat etmemek kadının cezalandırılması gerektiği anlamına gelmektedir. Mwanza bölgesinde bir erkeğin eşini dövmesi, kocanın karısının cezalandırma hakkı olarak görülmektedir ve eşine itaat etmeyen kadınlar cezalandırılmaktadır. ‘İtaatsizlik’, kadının kocası için zamanında yemek hazırlamaması veya eşi eve geç gelen kadının buna ilişkin soru sorması şeklinde ortaya çıkabilir. Zira anlayışa göre kadın, bu durumu sorgulamak yerine eşi eve geldiği zaman ona sıcak yemek sunmalıdır.
- Mwanza bölgesinde yaşayan erkeklerin uyuşturucu ve alkol kullanımı da yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasına etkilidir. Araştırmaya göre, erkeklerin %85’i sarhoş oldukları zaman eşlerini dövmektedir (Upendo Women Association, 2017). Mwanza bölgesinde erkeklerin sarhoş olmaları toplum tarafından kabul edilebilir olarak görülürken kadınların özellikle evliyken alkol kullanmaları dahi uygun görülmemektedir. Bunun nedeni olarak, alkol kullanan kadının çocuklarına iyi bir örnek olmayacağı ve bu durumun kocasını utandıracak olması gösterilmektedir. Alkol kullanan kadınların kadınsı olmadığı düşünülmektedir. Kadınların alkol kullanması toplumda bu şekilde görüldüğünden, erkeklere eşlerine şiddet uygulama veya eşlerini boşama hakkı vermektedir.
- Evde yaşayan aile bireylerinin çokluğu da yakın partner şiddetine neden olabilir. Örneğin eşinin annesi veya kız-erkek kardeşiyle yaşayan kadınlar, kadın aile bireylerinden şiddet gördüklerini bildirmişlerdir. 2017 Upendo Kadın Birliği raporuna göre geniş aile içinde yaşayan kadınların %25’i ev işi paylaşımı konusunda eşinin annesi ile sorun yaşadığını belirtmiştir. İşleri

kendisiyle paylaşmaması durumunda eşinin annesi, bunu oğluna şikâyet ederek kadının dövülmesine sebebiyet vermektedir.

- Mağdur kadın ile şiddet gösteren erkeğin eğitim seviyelerindeki düşüklük de yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Çoğu aile, kızlarının lise eğitimi dahi almasına izin vermeyerek erken yaşta evliliğe zorlamakta, oğullarının ise yüksek eğitim almalarını istemektedirler. Buna bağlı olarak Mwanza bölgesinde yaşayan kadınlar iyi bir iş sahibi olamamakta ve düşük maaşlı işlerde çalışabilmekte ya da ev işlerini yaparak, evin geçimini sağlayan eşlerine bağlı olarak yaşamaktadırlar. Eşlerine bağlı olan kadınların çoğu yakın partner şiddeti yaşama riski altında olsa da yüksek maaşlı çalışan kadınlar da erkeğin evdeki egemenlik ve gücünü tehdit olarak görüldüğünden onlar da şiddet riski altındadır. Düşük gelirli erkekler ise bu nedenden dolayı stres altında yaşamakta ve eşlerine karşı agresif olmakta ve şiddet eğilimi göstermektedirler.
- Aile içi şiddetin toplum tarafından kabul edilebilir görülmesi de Mwanza'da görülen yakın partner şiddeti olaylarını arttıran faktörlerdendir. Erkekler, genelde kadının ailesel sorumluluklarını yerine getirmemesi gibi nedenlerle eşlerini dövmeyi hakları olarak görmektedirler. Ayrıca, anneler de kız çocuklarına, bu tarz şiddet olaylarını alenen konuşmamaları gerektiğini öğütlemektedirler. Karı ve koca arasındaki ilişkinin özel kalması gereken bir mesele olduğu, evde olanın toplumda paylaşılması gerektiği düşünülmektedir. Öyle ki, şiddet gördükten sonra kadın, ailesinin evine geri döndüğü takdirde evliliğini korumak için kocasına dönmesi gerektiği zira gitmenin çözüm olmadığı ve meselenin kendi içlerinde çözülmesi gerektiği söylenmektedir. Ailenin başlık parasını iade edemediği bazı durumlarda tolerans, anlaşmazlığın çözümü olarak görülmektedir.

Mwanza'da yaşayan kadınların maruz kaldığı şiddet biçimlerinin en yaygın olanları fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal şiddettir. Mwanza'da yaşayan erkeklerin çoğu kadınlara karşı acımasız davranmakta, eşlerini veya partnerlerini, köleleri veya hizmetçileri gibi görmekte olup şiddet uygulamaktadırlar. Bu tarz

erkekler, yemeği iyi pişirmemesi, erkeğin talebini yerine getirmemesi, flört ettiğinden şüphelenmesi, itaatsizlik gibi hiçbir geçerliliği olmayan sebeplerle eşlerini şiddete maruz bırakmaktadırlar. Bu durumun kadınların üreme sağlığı hakları üzerinde ciddi bir etkisi vardır. Mwanza’da bazı durumlarda kadınlara karşı erkekler tarafından gerçekleştirilen cinsel saldırılar dahi kabul edilebilir olarak görülmektedir. Cinsel saldırı yalnızca yabancı veya tanıdıklar tarafından gerçekleştirilen tecavüzle sınırlı kalmamaktadır. Tecavüz olarak görülme bile, özellikle genç kadınlar para ve hediyeler gibi muhtemel ekonomik kazançlarla kandırılarak cinsel ilişkiye zorlanmaktadırlar. Ayrıca çoğu kadının, kaç çocuk istediğine ilişkin dahi karar vermek hakkı yoktur. Bu konuda kocanın isteği dikkate alınır. Buna ek olarak, kadının kendisini hamile bırakan erkeğin rızası olmadan kürtaj yaptırma izni de bulunmamaktadır. Mwanza’da ayrıca, dul kadının, kendi rızası dışında ölen eşinin aile bireylerinden biri tarafından, kadını ve çocukları koruma amacıyla miras alınması durumu söz konusudur. Mwanza’daki çoğu kadın eğitim seviyelerinin düşük olması nedeniyle düşük maaşlı işlerde çalışmakta ve günlük temel ihtiyaçları için eşlerine bağlı durumda yaşamaktadırlar. Bazı durumlarda erkekler, evdeki güç ve kontrolünü kaybedeceklerini düşünerek kadınının çalışmasını kısıtlamaktadırlar. Eşine veya partnerine ekonomik olarak bağlı olan kadınların partnerleri tarafından ekonomik şiddete maruz bırakılma riski yüksektir. Hatta kadınların bazen aile bireylerini ziyaret etme izni dahi bulunmamakta, depresyon ve stres dolu bir hayat yaşamak durumunda bırakılmaktadırlar. Mwanza’da yaşayan kadınların %45’i bu tarz duygusal şiddet yaşamaktadır (Upendo Kadın Birliği, 2017). Bunun sonucunda intihar veya çeşitli akıl sağlığı problemleri ortaya çıkmaktadır.

Milyonlarca kadın cinsel ve sağlık haklarına aykırı olarak yakın partner şiddetine maruz kalmaktadır (WHO, 2015). Mwanza bölgesinde gerçekleşen kadına yönelik şiddet, insan haklarının ciddi boyutta ihlali niteliğindedir. Fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz kalan kadınlar, çoğunlukla kendi içinde olmak üzere çeşitli sağlık problemleri yaşamaktadırlar (Kivulini raporu, 2017). Kadınların cinsel ve sağlık haklarına karşı şiddetin bu zamana dek sürmesi, Mwanza bölgesindeki kadınların okur-yazarlık oranının düşük olmasına bağlıdır (Upendo Kadın Birliği, 2017). Bu nedenle, şiddete maruz kalan kişinin yaşadığı ciddi sağlık problemleri ve

sağlık ihtiyaçlarına dikkati çekmek gerekmektedir. Fiziksel ve cinsel anlamda şiddetin, kadının psikolojik, duygusal ve ekonomik gelişimini etkileyecek nitelikte kısa ve uzun süreli etkileri olması nedeniyle bu tarz durumları engellemek için gerekli önlemlerin alınmasında kamu ve özel sektör büyük rol oynamaktadır (Upendo Kadın Birliği, 2017).

3.2.Mwanza Bölgesi'nde Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddeti Araştırması

Tanzanya'nın Mwanza bölgesinden toplamda 300 kişi (50 erkek ve 250 kadın) yer aldığı bu çalışmada, araştırma katılanları kendilerini herhangi bir dil engeli olmaksızın rahatça ifade edebilmeleri ve daha anlaşılabilir olması için İngilizce 'den Tanzanya'nın yerel dili olan ve Swahili olarak bilinen dile çevrilen anket ile sorular yöneltilmiştir.

Çalışmada yalnızca kadınlarla değil, bölgede önemli konumları bulunan Sengerema bölgesi Koğuş İkinci Kaptanı, polis memuru, dini bir lider, toplum liderleri ve kadınların eşleri veya partnerleri olan erkeklerle yapılan görüşmeler de yer almaktadır. Kilit konumdaki bu kişiler, Mwanza bölgesinde yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasına ilişkin daha detaylı açıklama ve kanıt sunabilecek kişiler olduklarından araştırma için önem arz etmektedirler.

3.2.1. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Boyutu

Tanzanya'daki farklı yazılı kaynaklardan da görüldüğü üzere, Yakın Partner Şiddeti (YPS) oranı zaman içerisinde artma eğilimindedir. Öyle ki, 2005-2015 yılları arasında 5 yıllık süreçte YPS oranı iki katına çıkmıştır. Hükümet tarafından, cinsiyete dayalı şiddetle mücadele amacıyla kurulan Cinsiyete Dayalı Gözlem Ofisi ile her polis merkezinde bulunan kadın ve çocuk masaları gibi organizasyonlar ile cinsiyete dayalı şiddete karşı ağır cezalar öngören yasa ve politikalara rağmen medyada hala yakın partner şiddeti olayları görülmektedir. Araştırma kapsamında görüşülen 300 kişinin kadının %66.6'sının geçtiğimiz 12 ay içerisinde YPS'nin en az bir çeşidine maruz kaldığı, %33.4'ünün ise daha hafif şekilde YPS'ye maruz kaldığı

görülmüştür. Demografik Sağlık Araştırması 2015’e göre, şiddetin ağırlığı düşünüldüğünde kadınların %51.9’unun (1580 kadın) YPŞ’nin ağır çeşidine, %33’ünün (1007 kadın) ise daha hafif şiddete maruz kaldığı saptanmıştır.

Bu oranlara bakıldığında, hükümetin cinsiyete bağlı şiddete karşı mücadelesine rağmen kültür ve geleneksel uygulamalar nedeniyle Tanzanya’da halen yakın partner şiddetinin varlığını sürdürmekte olduğu görülmektedir.

3.2.2. Araştırma Alanı İçerisinde Yaygın Olan Yakın Partner Şiddeti Türleri

Araştırma alanı içerisinde şiddetin en yaygın biçimini saptamak için birden fazla cevaba başvurulmuştur (Tablo 1). Araştırma sonucunda, %41.9 oranla eş dövmenin en yaygın şiddet biçimi olduğu görülmüştür. Eş dövme çoğunlukla kırsal alanlarda görülmekte ve kadın eşin sakat kalması, gelir sağlayan aktivitelerden yoksun kalması, kötü sağlık koşulları ve işini kaybetmesi gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Eş dövmenin aile içi şiddetin en yaygın biçimi olduğu, araştırma katılımcılarından birinin şu ifadeleri ile doğrulanmıştır:

“Eş dövme köyümüzde büyük bir sorun. Ben neredeyse her gün eşim tarafından dövülüyorum, gidecek yerim olmadığı için katlanmalıyım. Kocam alkolik ve beni her yerde, toplum içinde dahi dövebilir.”

Tablo 1. Belli Bir Süre İçerisindeki Yakın Partner Şiddeti Türleri

YPŞ Türleri	Son 12 ay (%)
Kadın eşi dövme	41.9
Kadın eşe silahla saldırma	17.8
Kaynak eksikliği ve kaynak kontrolü	16.3
Kadın eş veya partnere cinsel saldırı	13.5
Psikolojik saldırı	10.5
Toplam	100

Öte yandan, Tablo 1’e göre eşe silahla saldırma %17.8’i oranıyla araştırma alanında var olan şiddet biçimlerinden biridir. Kültürel olarak bu alanda bulunan

erkekler, kendilerini korumak için ellerinde ve bellerinde silahlarla dolaşmaktadır. Gözlemlenen silahlardan bazıları pala, sopa ve bıçak gibi silahlardır. Kendini korumanın yanı sıra bu silahlar kadın ve çocukları cezalandırmak için de kullanılmaktadır. Kullanılan silahın çeşidi, yapılan hataya göre farklılık göstermektedir. Omuzunda büyük bir yara bulunan kadınlardan biri yaşadığı saldırıyı şu şekilde anlatmıştır:

“Kocam tarafından palayla dövülerek yaralandım. Beni omuzumdan yaraladı çünkü yüzümü artık görmek istemiyordu (beni öldürmek istiyordu), dışarıda alkol içmeye gittiği bir gece eve döndüğünde kapıyı açmakta geciktiğim için rahatsız olmuştu. Eve girince evde başka bir erkeğin olduğundan şüphelendi ve var olduğunu düşündüğü kişiyi göstermem için beni zorladı.”

Karkal (1985), silahların ulaşılabilirliğinin farklı ülkelerde yakın partner cinayetlerinin de profilini açıklığa kavuşturduğu görüşündedir. Örneğin, Birleşik Devletler’de silahla gerçekleşen kadın cinayetlerinin sayısı, diğer silahlar kullanılarak gerçekleşen cinayetlerin toplamından fazladır. Aynı şekilde, Visaria (1999), Moses vd., (2010), ve Tegbar (2010) da bıçak, pala, şişe, çekiç, jilet ve taş gibi silahların aile içi şiddet sırasında kullanıldığını belirtmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü üzere, kadınların %16.3’ü kaynaklara ulaşmaları engellenmek suretiyle ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Bu, ekonomik şiddet oranının fiziksel şiddetle karşılaştırıldığında çok düşük olduğunu göstermektedir. Ekonomik kaynakları kontrol edilerek şiddete maruz bırakılan araştırma katılanları biri şunları söylemiştir:

“Kocam rızam olmadan aile paramızı aldı ve bunun sonucunda ailenin geçim durumu kötüleşti.”

Bulgular, Brewster vd., (2003) ve Adams vd., (2008) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu araştırmalara göre, erkeğin ekonomik kaynakları kontrol etmesi, eşin kaynaklara erişimini engellemesi ve eş tarafından kullanılacak kaynağı kısıtlaması şeklinde gerçekleşmektedir. Bunun ardında yatan

neden, kadın eşin kaynaklara erişimini engelleyerek ekonomik anlamda aileye destek olmasını önlemek ve kocaya bağlı yaşamasını sağlamaktır.

Aile içi şiddet şekillerinin Tablo 1’de gösterilen %13.5’i (zorla cinsel temas) araştırmanın yapıldığı bölgede gerçekleşmektedir. Aile içi şiddetin bu türü çoğunlukla kadınlara, rızaları dışında cinsel ilişkiye zorlayan kocaları tarafından yöneltilmektedir. Evli bir çift söz konusu olduğunda zorla cinsel ilişki, evlilik içi tecavüz olarak adlandırılmaktadır. Araştırma katılanları, kocaların eşlerini cinsel ilişkiye zorlamalarının altında birden fazla neden olduğunu belirtmiştir. Kadınlardan biri bunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Bazı kadınlar iş yoğunluğu sebebiyle yorgun olmalarına rağmen kocalarının sarhoş olması gibi nedenlerle rızaları dışında, adet dönemlerinde cinsel ilişkiye girmeye zorlanıyorlar. Ayrıca kadınların çocuk sayısına ilişkin karar verme hakkı da yok.”

Bir Muhtarı, kendisiyle yapılan görüşmede, kendisine rızası dışında cinsel ilişkiye zorlanan kadınlardan buna ilişkin ihbarlar geldiğini belirtmiştir. Bu tarz durumlarda bazı kadınların özellikle ihbar konusunda çekingen olması cinsel saldırı oranının düşük olduğu izlenimi yaratmaktadır. Cinsel arzularını kontrol edemeyen erkekler bunun sonucu olarak eşlerini cinsel anlamda zorlamaktadırlar.

Buna ek olarak, kadınların sahip olacakları çocuk sayısına ilişkin karar verme hakkı yokken erkekler daha fazla çocuk isteyerek eşlerini buna zorlayabilmektedir. Ayrıca erkeklerin erkek çocuğu kız çocuğuna tercih etmek gibi çocuklarının cinsiyeti konusunda da tercih eğilimleri vardır. Bununla birlikte kadınların %10.5’i akrabalarından ve arkadaşlarından uzak bırakılmak, kendilerini değersiz hissettirmek şeklinde kocaları tarafından psikolojik şiddete maruz bırakılmakta, bu davranışlar sebebiyle stres ve depresyonla yaşamak zorunda kalmaktadır.

3.3. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Nedenleri

3.3.1. Araştırma Katılanları Yaş

Tablo 2'deki bulgular, aile içi şiddet gören kadınların yaş dağılımını göstermektedir. Buna göre, 15-30 yaş arası araştırma katılanları %47.6'sı yakın partnerlerinden yüksek düzeyde şiddet görmüşlerdir. Bu da, genç kadınların yakın partner şiddeti görme riskinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bulgular, Birleşik Devletler Ulusal Suç Mağduriyeti Araştırması 1987-98 (USNCVS) tarafından yapılan ve yakın partner şiddetinden en çok genç kadınların etkilendiğini ortaya çıkaran araştırmadan aksi bir sonuç içermektedir (Bureau of Justice Statistics, 1994; Rennison Welchans, 2000 ve Jay Peters vd., 2002).

Tablo 2. YPŞ'ye Maruz Kalan Araştırma Katılanları Yaşları Ve Şiddet Oranları

Yaş Aralığı	Şiddet oranı (%)
15-30	47.6
31-40	35.7
41-50	11.9
51-60	2.4
61 ve üzeri	2.4
Toplam	100

Öte yandan, üst düzeyde aile içi şiddeti gören %35.7'sinin 31-40 yaş arasında olduğu saptanmıştır. Buna göre, orta yaşlı kadınlar genç kadınlarla karşılaştırıldığında daha fazla şiddet riski altında bulunmaktadır. Bu çalışmadaki bulguların tarafından yürütülen ve aile içi şiddetin daha çok 31 ve 40'lı yaşlardaki kadınlarda görüldüğünü ortaya çıkaran çalışmayla örtüştüğü görülmektedir (Wilson vd.,1995).

Dolayısıyla her ne kadar aile içi şiddet oranının yaş aralığıyla önemli bir bağlantısı olmasa da, bu tarz şiddetin 15-30 yaş arası kadınları etkilediği görülmektedir. Yaş olgusunun, araştırma katılanları şiddet görme oranıyla önemli bir bağı olmadığı ve şiddetin her yaş aralığındaki kadını aynı ölçüde etkilediği

belirtilmiştir. Tanzanya’da ve Dünya’nın çoğu yerinde kadınlar, güçsüz, daha alt konumda ve kocalarına itaatkâr kişiler olarak görülmektedir. Bu inceleme, yaş arttıkça şiddet görme riskinin azaldığını ortaya çıkaran Kishor’s ve Subaiya (2008) araştırmasından farklı bir sonuç göstermektedir.

3.3.2. Araştırma Katılanları Medeni Hal

Bulgular (Tablo 3), hiç evlenmemiş olan araştırma katılanları %14.3’ünün düşük oranda partner şiddetine maruz kaldığını göstermiştir. Buna göre, evli olmayan kadınlar arasında az da olsa aile içi şiddetin söz konusu olduğundan bahsedilebilir. Eric vd., (2013) tarafından yürütülen ve evli olmayan kadınların ilişkileri sırasında fiziksel şiddete maruz kalabildiğini ve bunun ilişkilerinin bitmesinde etkili olabildiğini gösteren çalışma da aynı bulguları içermektedir.

Tablo 3. Araştırma Katılanları Medeni Hal

Medeni Hali	YPŞ oranı (%)
Hiç Evlenmemiş	14.3
Evli olanları	57.1
Dul kalmış kadınları	28.6
Toplam	100

Benzer olarak, evli olan araştırma katılanları %57.1’inin hiç evlenmemiş ya da dul araştırma katılanları oranla yüksek ölçüde partner şiddetine maruz kaldığı görülmektedir. Bunun nedeni, çoğu kadının anneleri tarafından, eşlerinin kontrolü altında ve onlara karşı itaatkâr olarak yetiştirilmeleridir. Kadınlar eşlerinden gelecek her türlü şiddete karşı hoşgörülü olmalı ve bunu aile dışında kimseyle paylaşmamalıdır.

Öte yandan, dul kalmış araştırma katılanları %28.6’sı orta seviyede aile içi şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Bu da, eşleri öldükten sonra yalnız kalan kadınların partner şiddetine maruz kalma riskinin düşük olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, dul kalan eşin miras olarak alınması geleneği sebebiyle dul kadınlar arasında şiddetin yaygın olduğunu gösteren UNICEF (2000) tarafından yapılan çalışma ile farklı sonuçlar içermektedir. Örneğin, Doğu ve Güney Afrika’da, eş ölen

kadının, ölen eşinin en büyük kardeşi tarafından miras olarak alınması yaygın bir uygulamadır. Ayrıca Kuzey Kenya’da, kadınlar eşleri öldükten sonra, eşleri AIDS nedeniyle ölmüş olmasına rağmen kendileri ya da evlenecekleri kişi bu virüsü taşıyor olsa dahi evlenmeye zorlanmaktadır. Çalışma, Dünya Sağlık Örgütü (2000) tarafından yapılan araştırma ile aynı doğrultuda olarak kadının aile içi şiddet görme riski ile medeni hal arasında ilişki olduğunu göstermektedir.

3.3.3. Araştırma Katılanları Meslek

Tablo 4’teki bulgular, çiftçi olarak çalışanların %56.9’unun yüksek oranda aile içi şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Bu, araştırma katılanları çoğunun çiftçi olduğunu ve bunun yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasında etkili olduğunu göstermektedir. URT (2002) tarafından yapılan ve Tanzanya’da yoksulluğun, tarıma bağımlılık, ev halkının nüfusu, eğitim seviyesi ve kırsal alanda yaşama ile bağlantılı olduğunu belirten çalışması da araştırma ile aynı doğrultudadır. Çalışma, iş sahibi araştırma katılanları %26.2’sinin de orta seviyede partner şiddetine maruz kaldığını ortaya çıkarmıştır. Bu da iş ve gelir sahibi olmanın aile içi şiddete maruz kalma riskini azalttığını göstermektedir. Dan vd., (2013) tarafından yürütülen çalışma da aynı sonuca varmakta ve erkeğin işsizlik oranının düşük olması halinde şiddet oranı da düşerken, kadının işsiz oranındaki artışın şiddet oranını arttırdığını göstermektedir. Buna göre, aile içi şiddet riskinin kişinin mesleği ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Diğer araştırma katılanları ise %6.1’i iş kadını iken %10.8’i eşlerine ekonomik anlamda bağlı olarak yaşayan işsiz kadınlardır.

Tablo 4.YPŞ’ye Maruz Kalan Araştırma Katılanları Meslek

Meslek	YPŞ oranı %
Memur	20.2
Serbest Meslek	6.0
Çiftçi	56.9
İş Kadını	6.1
İşsiz	10.8
Toplam	100

3.3.4. Araştırma Katılanları Eğitim Düzeyi

Tablo 5'teki bulgular, ilk derece eğitimi olan araştırma katılanları %57.1'inin yüksek düzeyde yakın partner şiddetine maruz kaldığını ve dolayısıyla eğitim seviyesindeki düşüklüğün şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğunu göstermektedir. Benzer olarak, Visarias (1990) tarafından yapılan çalışma da ilk derece eğitimi olan kadınların ikinci derece eğitimi bulunan kadınlara oranla daha fazla şiddet gördüğünü göstermiştir. Benzer olarak, ikinci derece eğitimi bulunan araştırma katılanları %32.9'u hafif düzeyde şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Bu da eğitim derecesinin yükselmesinin şiddetin seviyesini ve şiddete uğrama oranını azalttığını göstermektedir. Aynı şekilde, lise eğitimi olan araştırma katılanları %8.0'u, üniversite eğitimi olanların ise %2.0'u şiddet görmektedir.

Tablo 5. Araştırma Katılanları Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	YPŞ oranı (%)
İlkokul	57.1
Ortaokul	32.9
Lise	8.0
Üniversite	2.0
Toplam	100

Diğer araştırmalar, karı ve kocanın eğitim düzeyi ile şiddet arasında negatif ilişki olduğunu göstermektedir: her ikisi de üniversite eğitimi almışsa şiddet oranının azaldığı görülmektedir (Ellsberg, 2005). İyi eğitilmiş kadınların daha bağımsız ve partnerlerinden gelecek olan şiddet eğilimini tanıma ve durdurma yetileri olduğu görülmektedir. Başka şekilde ifade etmek gerekirse, yüksek eğitim seviyesinin kadınları şiddetli hareketlerden koruduğu söylenebilir. Ancak 2002 yılında ABD'de yapılan bir araştırmada, erkeğin akademik başarısı ile kadına yönelik şiddet arasında bir ilişki saptanmamıştır (Cohen & Maclean, 2002). Bu çalışmada eğitim derecesiyle aile içi şiddet arasında önemli bir bağ olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu da, kişinin eğitim seviyesi ne olursa olsun, aile içi şiddetin kişisel davranışa bağlı olduğunu göstermektedir.

3.3.5. Kadınları Aile İçi Şiddete Bakışı

Bulgular, araştırma katılanları %80'inin saldırgan eşle kalmanın sevgi göstergesi olduğu ifadesine katıldığını göstermektedir. Tegbar vd., (2010) de aynı görüşü savunarak bazı kadınların eş dövme sevgi göstergesi olarak gördüğünü ortaya çıkarmıştır. Anılan çalışmada, eşini seven erkeklerin eşlerine şiddet uyguladığı ve bunu sevgi göstergesi olarak gören kadınların şiddeti tetiklediği görülmüştür.

Öte yandan sonuçlar, kadınların %20'sinin kadının eşi tarafından dövülmesinin sevgi göstergesi olduğu görüşüne katılmadığını göstermektedir. Bu da hata yapan karısının hatasını düzeltmek ve onu terbiye etme sorumluluğu olan kocanın bu hakka sahip olduğunu düşünen Yemane vd., (2010)'ın görüşüyle örtüşmemektedir. Ancak, kadınların %28'i saldırgan eşle kalmanın doğru olmadığını ve buna karşı önlem alınması gerektiğini düşünmektedir. Bu araştırma katılanları , saldırgan eşle yaşamının huzursuz ve korku dolu olduğunu zira her an şiddete maruz kalabilme korkusuyla yaşadıklarını belirtmiştir. Kimsenin bir başkasını dövmeye hakkı olmadığını, şiddetin yaralanma veya ölüme neden olacağını ve ilişkiyi boşanmayla sonuçlandırabileceğini savunan Tegbar vd., (2010) de aynı görüştedir. Şiddet gösteren eşle kalmaya devam eden kadınların mutsuz olduğu görüşüne karşı çıkan kadınların oranı ise %84'tür. Bu görüşü savunan araştırma katılanları birisi görüşme sırasında şu ifadeleri kullanmıştır:

“Aynı çatı altında yaşarken karı kocayı bir yana bırakırsak kardeşler arasında bile anlaşmazlık olması muhtemeldir.”

Sosyal ve kültürel kurallar açısından bakılacak olursa, sonuçlara göre kadınların %64'ü şiddetin, toplumlarındaki sosyal ve kültürel kurallar uyarınca kabul edilebilir olduğunu düşünmektedir. Buna göre, kadınların sosyal ve kültürel kuralların şiddet eylemlerini desteklediğinin farkında olduklarından söz edilebilir. Back vd., (1982); Heise (1996); Hayward (1999), UNICEF (2000) ve Kisho vd., (2008) tarafından yapılan çalışmada da şiddetin kadınlar tarafından kabul edildiği, toplumun bunu sosyal ve kültürel kurallarının bir parçası olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Buna örnek olarak, geleneksel inanışlar arasında bulunan ve erkeğin

kadını kontrol ve terbiye etme hakkının bulunduğunu savunan inanış gösterilebilir. Bu da kadınları yakın partner şiddetine karşı savunmasız kılmaktadır.

Cinsel saldırı aynı zamanda kişisel bir mesele olarak görülmekte ve bu nedenle bundan etkilenen kişi bunu açıkça paylaşmamaktadır. Araştırma katılanları yaklaşık %25'i bir kısmı, aile içi şiddetin olmayan ve müdahale edilmesi gereken bir olay olduğu görüşüne katılmaktadır. Buna rağmen kadınların %75'i, şiddet gösteren erkeğin evde kendini daha iyi hissettiğini, bu durumun her kadının yaşadığı bir olay olduğunu, bunun evliliğin bir parçası olduğunu belirtmişlerdir.

Kadınların %81'i, kocanın eşinin rızası olmadan cinsel ilişkiye girme hakkı olduğunu savunan görüşe katılmamaktadır. Bu, eşin rızası olmaksızın gerçekleşen cinsel ilişkinin evlilik içi tecavüz olarak görüldüğü anlamına gelmektedir. kadınların büyük çoğunluğu zorla gerçekleşen cinsel ilişkiye karşı olup, ancak karı ve koca arasında anlaşma olduğu takdirde bunun gerçekleşebileceği görüşündedirler (Olubunmi, 2012).

Kadınların %81'i, erkeğin kadın vücudu üzerinde her türlü hakka sahip olduğunu düşünmektedir. Erkek, kadın bedenini, birlikte yaşadıklarını da göz önüne bulundurarak istediği her şekilde kullanabilmektedir. Tegbar (2010) tarafından yapılan çalışma da bu görüşü desteklemektedir. Çalışmaya göre, çoğu Afrika kültüründe erkeğin karısının davranışlarını kontrol etme hakkı bulunmakta ve buna karşı gelen kadının cezalandırılması ya da kadından boşanılması öngörülmektedir.

Bulgular, araştırma katılanları yarısından fazlasının (%54) aile içi şiddete karşı olumlu baktığını, yalnızca %38.8'inin bunu olumsuz karşıladığını ve %7.14'ünün bu konuda bir görüşü olmadığını göstermiştir. Buna göre, Mwanza'da yaşayan kadınların çoğu, kadının ailedeki ve toplumdaki ve hatta ülkedeki itibarını zedeleyen aile içi şiddeti desteklemektedir. UNICEF (2000) tarafından yapılan bir araştırma, kadına yönelik şiddetin dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi Tanzanya'da da, kadınların itibar, eşitlik, güven, öz değerden mahrum bıraktığını ve haklarını toplumda özgürce kullanma imkânlarını engellediğini göstermiştir.

Buna rağmen, Tegbar vd., (2010) tarafından yapılan araştırmayla aynı şekilde, kadınların aile içi şiddete karşı olumlu yaklaşıtları ve bunun Afrika kültürünün, nesilden nesile aktarılan bir parçası olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu nedenle aile içi şiddet ile bunu evliliğin parçası, katlanılması ve kimseyle paylaşılmaması gereken bir şey olarak düşünen kadınların bu düşüncesi arasında doğrudan bir bağ olduğundan söz edilebilir. Ancak bu düşünce toplumun kültür ve gelenekleriyle bağlı ve yanlış olup, kadın haklarını zedelemektedir.

3.3.6. Toplumun YPŞ'ye Karşı Tavrı

Aile içi şiddet Tanzanya'da yaygın olarak kabul görmektedir. Yakın zamanda Cinsiyete Dayalı Şiddet Politikaları ve Servisleri tarafından yapılan değerlendirmede, fiziksel ve cinsel şiddet de dahil olmak üzere partner şiddetinin hem kadın hem erkekler tarafından normal olarak kabul edildiği saptanmıştır. Aynı şekilde 2010 yılında yapılan Tanzanya Demografik ve Ev İçi Araştırma raporu (URT, 2011) da eş dövmeyle ilişkin kişilerin en az bir gerekçesi olduğunu belirlemiştir. Çoğu kadına göre, yaşadıkları toplumun sosyal ve kültürel kuralları açısından bakıldığında aile içi şiddet kabul edilebilir bir eylem olarak görülmektedir. Ancak bu, bireylerin bu eylemlere göz yumduğu anlamına gelmemektedir. Normatif çevre, şiddet davranışlarının evlilik ilişkisinin ya da kadın ve erkeğin sahip olduğu sosyal rollerin bir parçası olarak kabul edildiğini belirtmektedir. Aynı zamanda fiziksel şiddet de evliliğin bir parçası olarak kabul edilmekte ve kadınlar bunu toplum kuralları nedeniyle kabul etmek zorunda kaldıklarını belirtmektedir (Kishor ve Subaiya, 2008).

Daha geleneksel toplumlarda eş dövme, erkeğe eşini cezalandırabilmesini olanaklı kılan hakkın bir sonucu olarak görülmektedir. Bangladeş, Kamboçya, Hindistan, Meksika, Nijerya, Pakistan, Papua Yeni Gine, Tanzanya ve Zimbabve Birleşik Devletler gibi ülkelerde yapılan çalışmalar da bunu işaret etmektedir (Schuler, 1996).

Schuler (1996), şiddetin kültürel gerekçesinin kadın ve erkeğin toplumdaki geleneksel rollerinden ileri geldiğini iddia etmektedir. Çoğu toplumda kadınlar

evlerine ve çocukların bakmakla yükümlü, eşlerine itaatkar ve saygılı bireyler olarak görülmektedir. Erkek, karısının sorumluluklarını yerine getirmediğini ya da sınırı aştığını düşündüğünde örneğin, ev için para istediğinde veya çocukların ihtiyaçlarını üstelediğinde şiddete başvurmaktadır. Pakistan’da yapılan bir araştırmanın yazarlarından biri; “Cezalandırmak ya da terbiye etmek için eşimi dövme kültürel ve dini açıdan kabul edilebilir zira erkekler karılarının sahibi olarak görülmektedir,” demiştir (WHO, 2005). Kadına evde kimin patron olduğunu göstermek ve gelecekte olması muhtemel hatalarını önlemek için kadının cezalandırılması gerektiği d    n lmektedir. Gelişmekte olan çoğu ülkede kadınlar, erkeklerin gerekirse güç kullanarak eşlerini cezalandırma hakları olduğunu d    nmektedir.

Mısır’da, kırsal kesimde yaşayan kadınların %80’i, bazı durumlarda şiddetin haklı olduğu görüşündedir (EDHS, 2008). E e  iddet uygulamanın en yaygın nedeni olarak kadının cinsel ilişkiyi reddetmesi gösterilmektedir (El-Zanaty, 1996). Başka bir araştırmada da aynı şekilde, cinsel ilişkiyi reddetmek şiddeti tetikleyen unsurlar arasında sayılmaktadır (Zimmerman,1995). Bunun, kadınların kendilerini istenmeyen hamilelik ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklardan koruyabilmesi açısından olası sonuçları olacağı açıktır. Toplumlar çoğunlukla şiddet gerekçesi olarak “haklı”, “haksız”, şiddetin derecesi için ise “kabul edilebilir” ya da “kabul edilemez” ayrımı yapmaktadır. Böylelikle bazı bireylere, çoğunlukla koca ya da ailenin daha ya lı üyelerine, belli sınırlar çerçevesinde eşlerini fiziksel olarak cezalandırma hakkı verilmektedir. Yalnızca erkek bu sınırları a t ında, örneğin fazla sert olduğunda, diğerleri müdahale edebilir (Heise, 1996).

Toplum liderleri de benzer olarak, kadına yönelik şiddet olaylarının partnerler arasında çözülmesi gerekti in d    nmektedir. Araştırma kapsamında görüşülen Muhtar biri buna ilişkin olarak  u sözleri sarf etmiştir:

“Bir kadın kocasından şiddet gördüğü gerekçesiyle bana gelirse, ona eve dönüp kocasına karşı itaat ar olmasını ve konuşarak sorunu halletmelerini tavsiye ederim. Toplumumuzda, evliliğin kadın tarafından korunması ve devam ettirilmesi gerektiğine inanırız. Kadın, tüm sorumluluklarını yerine getirdiği takdirde kocasından hiçbir şekilde

şiddet görmeyecektir ancak bugünlerde kadınlar erkeklerle eşit olmak istiyorlar ve buna karşı erkeklerin şiddet göstermekten başka çaresi olmuyor.”

Araştırma sonucunda, sorumluluklarını yerine getirmeyen kadının kocası tarafından cezalandırılmasını uygun gören dini ve toplum liderlerinin, şiddet gören kadınlara yardımından ziyade, erkek yanlısı görüşleri nedeniyle toplum içerisinde şiddet oranının artmasına büyük ölçüde etkileri bulunmaktadır.

3.3.7. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Demografik Özellikleri

Çalışmada yer alan ve şiddete maruz kalan Karşı erkek kadınların %54'ünün eşlerinin demografik özellikleri incelenmiş ve bunun sonucunda 15-40 yaş arasındaki erkeklerin 41-60 yaş arasındakilere göre eşlerine karşı daha saldırgan olduğu gözlemlenmiştir.

Bu erkeklerin %85'i, örgün eğitimlerini tamamlamış olsa da kadınların %3.4'ünün eşlerinin ya da partnerlerinin eğitim düzeyi hakkında bir bilgisinin olmadığı anlaşılmıştır. Erkeklerin %85'inin eşleriyle karşılaştırıldığında ortaokul veya daha yüksek eğitimi tamamlamış olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ailelerin erkek çocuklarını okula gönderirken kız çocuklarını erken yaşta evliliğe zorlamalarıdır. Bunun sonucu olarak, erkeklerin çoğunluğu farklı alanlarda işlere sahipken yalnızca %3.7'sinin herhangi bir işi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bulgular Mwanza bölgesinde erkeklerin yaş, eğitim düzeyi ve yüksek gelir sahibi olmalarının yakın partner şiddetiyle yakın ilişkisi olduğunu göstermektedir. Zira erkekler eşleri kendilerinden daha genç, düşük eğitim seviyesine sahip, işsiz ve kendisine bağımlı olan eşlerine karşı daha sert davranmaktadırlar.

3.3.8. Şiddet Uygulayan Erkeklerin Alkol ve Uyuşturucu Kullanımı

Şiddetin altında yatan neden açıklanmaya çalışırken genelde bireysel davranışlar ve alkol istismarı ya da geçmişte şiddete maruz kalma gibi kişisel hikâyelere odaklanılmakta, sistematik olarak gerçekleşen cinsiyet eşitsizliği ve kadınların ikincil konuma itildiği gerçeği göz ardı edilmektedir.

Kadına yönelik şiddete ilişkin etkenler ortaya çıkarılırken geniş çaplı olarak güç ilişkilerinin incelenmesi gerekmektedir (United Nations, 2006). Bu çalışmada, şiddet gören kadınların %85'inin kocalarının alkolün etkisi altındayken şiddet gösterdikleri belirlenmiştir.

Kadınlardan biri “Kocam alkol almadığı zamanlarda iyi birisi ancak sarhoş olduğu zaman bir aslana dönüşüyor” demiştir. Alkol istismarı, hem kadınlar hem de erkekler tarafından gerçekleştirilmektedir. Alkol alan kadınların, eşleri tarafından şiddete maruz bırakıldığı olaylar gerçekleşmiştir. Bu tarz olaylardan birinde, yüksek miktarda alkol alan bir kadında söz konusudur. Ancak kadınlar alkol aldıklarında erkeklerin aksinde agresif ve saldırgan davranışlar göstermemektedirler. Bu nedenle, Mwanza’da erkeklerin alkol kullanımı ile yakın partner şiddeti arasında doğrudan ilişki olduğu söylenebilir.

Bununla birlikte, birçok kadın evli olmaları durumunda alkol kullanmalarının sosyal açıdan kabul görmediğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni de alkol kullanan kadının, çocuklarına iyi bir örnek olmayacağı ve kocasını utandıracağı inancıdır. Alkol kullanan kadınların kadınsı olmayan davranışlara sahip olduğu düşünülmekte, kadının alkol kullanımı toplum tarafından kabul görmediği için de erkeğe karılarına şiddet uygulama veya onları boşama hakkı vermektedir.

3.4. Kadına Yönelik Yakın Partner Şiddetinin Etkileri

Bulgular çok sayıda kadının partnerlerinden fiziksel şiddet gördüğünü ve bunun sonucunda yaralanma, kalıcı izler, kırık kemik veya diş, görüş veya duyma bozukluğu, baş yaralanmaları ve hatta bazı durumlarda ölümle sonuçlanacak yaralanmalarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Çoğu kadın, gördükleri şiddet neticesinde işlerini etkileyecek derecede fiziksel ve ruhsal problemler yaşamakta ve bu nedenle maddi ihtiyaç artarken eve sağladıkları gelirden düşüş yaşanmaktadır.

Cinsel şiddetin kadınların cinsel ve üreme sağlığını etkileyen, istenmeyen gebelik, güvenli olmayan kürtaj, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, gebelik komplikasyonları, cinsel işlev bozukluğu, pelvik enflamasyon hastalığı, idrar yolu enfeksiyonları gibi ciddi olumsuz sonuçları olabilmektedir.

Yakın partner şiddetinin kadının cinsel ve üreme sağlığı üzerinde doğrudan etkisi bulunmaktadır. Kadınlar, evlilik içi zorla cinsel ilişki veya kadının cinsel koruma kullanmasının engellenmesi yoluyla cinsel yolla bulaşan hastalıklara maruz kalabilmektedir.

Araştırma, Mwanza bölgesinde eş veya partnerlerinden şiddet gören kadınların, şiddet görmeyen kadınlara oranla daha yüksek depresyon, anksiyete, duygusal sıkıntı, fobi ve intihar riski altında olduğunu göstermiştir.

Ekonomik şiddet ise, Mwanza bölgesinde yaşayan kadınların bu anlamda gelişimini büyük oranda engellemiş, onları yoksulluğa ve eşlerine ekonomik olarak bağlı kılmıştır.

Kadına yönelik şiddet Tanzanya'nın Mwanza bölgesinde uzun zamandır devam etmekte olan bir problemdir. Dünya genelinde kırsal kesimlerde yaşayan kadınların şiddete uğrama oranı gün geçtikçe artmaktadır. Nüfusunun büyük kısmı kırsal kesimlerde yaşayan Tanzanya'da, yoksulluk ve cinsiyete dayalı şiddet yüksek orandadır. Bu nedenle, kırsal kesimde yaşayan kadınlara karşı yakın partner şiddeti sorununun önemi artırmaktadır.

Bu çalışmada, saldırganların ve mağdurların (kadınlar) nitelikleri, alkol ve uyuşturucu kullanımı, kadınların ve toplumun YPS'ye bakışı gibi noktalara dayanılarak yakın partner şiddetinin ağırlığı, nedenleri, şekilleri ve etkileri incelenmiş ve fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddet olmak üzere yakın partner şiddetinin dört farklı türü belirlenmiştir. Ayrıca, yakın partner şiddetinin etkileri de kısaca incelenmiştir.

Çalışma sonucunda, Mwanza bölgesinde yakın partner şiddeti oranının hala yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Fiziksel şiddet oranı, Uganda'da yapılan ve çoğu yoksul ve eğitim seviyesi düşük kadınların %53'ünün yakın partner şiddetine maruz kaldığını gösteren çalışma sonucuna yakın olarak %60 oranında bulunmaktadır. Bu sonuç, 2016 yılında yapılan aile içi ve sağlık araştırmasında belirlenen %41 oranından da yüksektir (Tanzanya Aile İçi Şiddet ve Sağlık Demografisi, 2016).

Daha önceki göstergeler, fiziksel şiddetin, hata yapan kadını cezalandırmak amacıyla kullanılmasının birçok ülkede kabul edilebilir bir eylem olduğunu ancak şiddetin yoğunluğunun belli bir sınırı olduğunu göstermektedir (Jewkes, 2002).

Yapılan çalışmada, Doğu Hindistan'da aile içi şiddet ve ilgili sorunlara ilişkin olarak yapılan ve cinsel şiddet oranının %25'i olduğunu belirleyen çalışma ile aynı sonuca ulaşılmıştır. Bunun nedeni, koca veya erkek partnerin cinsel ilişkiyi başlatan, kadının ise erkeği tatmin etmesi gereken kişi olarak görüldüğü kültürel kurallardır. Seks, karı ve koca arasında dahi büyük ölçüde gizli bir mesele olarak kalmakta, kadınlar cinsel arzuların dile getirememektedir. Var olan sosyal kuralların, erkeklerin cinsel ilişkiyi koca veya erkek partnerin seçimi olduğunu düşünmesine, kadınların ise ilişkilerini güçlü ve sağlıklı tutmak için bu durumu kabul etmelerine etkisi olduğu söylenebilir. Bu nedenle erkeklerin de bu davranışlarını cinsel saldırı olarak nitelendirmemelerine neden olabilmektedir.

Dahası bu araştırmada aile içi şiddete karşı olumsuz yaklaşan kişilerin oranının, olumlu görüşte olanlarla karşılaştırıldığında epey düşük olduğu saptanmıştır. Ancak bu sonuçlar, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2009 yılında cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddeti önleme amacıyla yapılan araştırmada ulaşılan ve yakın partner şiddetine karşı olumsuz görüşte olanların sayısının daha fazla olduğunu belirleyen sonuçlarla örtüşmemektedir.

Yakın partner şiddetinin ortaya çıkması ile yaş arasında da bağlantı olduğu belirlenmiştir. Buna göre, 15-30 yaş arasındaki araştırma katılanları sürekli ve yüksek ihtimalle partner şiddetini savunurken, 41-60 arası ve daha yüksek yaşlardaki araştırma katılanları bu oran daha düşüktür. Bu eğilim, 17 Sahra altı ülkesinde yapılan ve 15-24 yaş arası katılımcıların daha yaşlı katılımcılara göre yakın partner şiddetini savunma oranının yüksek olduğunu belirleyen partner şiddetiyle ilişkili etkenlerin incelendiği karşılaştırmalı çalışmada da gözlemlenmiştir (Varga, 1997).

Eğitim seviyesi de yakın partner şiddeti ile bağlantılı bir faktördür. Şöyle ki, ilkökul eğitimi almış olan kadınların, lise veya üzeri eğitimi tamamlanmış olan kadınlarla karşılaştırıldığında partner şiddetini kabul etme oranları daha yüksektir. Hanson vd. Tarafından 2009 yılında yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmış

ve eğitimsiz veya yalnızca ilkokul eğitimi olan kadınların yakın partner şiddetini, daha yüksek eğitimi olan kadınlara göre daha fazla savunduğu görülmüştür.

Aynı zamanda kadının ve kocasının meslekleri de yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasında etkilidir. Çiftçilikle uğraşan ve düşük geliri olan kadınlar ile çalışmaya olmayan kadınların, iş sahibi olan kadınlara oranla daha fazla şiddet gördüğü belirlenmiştir.

Buna ek olarak, alkol ve uyuşturucu kullanımının da kadına yönelik fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Alkol kullanan erkeklerin, alkol kullanmayanlara oranla eşleri veya partnerlerine karşı daha saldırgan oldukları belirlenmiştir. Benzer olarak daha önceki bulgular da (Koenig vd., 2004) cinsel ilişki öncesi partnerleri alkol kullanan kadınların şiddete maruz kalma riskinin partneri alkol almayan kadınlara göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bunun nedeni, alkol alan erkeklerin kontrolü kaybetme olasılığının daha yüksek olmasıdır.

Bulgular, yakın partner şiddetine uğramış araştırma katılanları %56'sının eylemler gerçekleşikten sonra buna karşı harekete geçme eğiliminde olmadığını göstermektedir. Bu eğilim yakın zamanda Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan çalışmada da ortaya çıkmıştır. Düşük, orta ve yüksek gelirli 10 farklı ülkede yapılan çalışmada, şiddet uygulayan kişiye karşı duyulan korku ve toplum ve hizmet sağlayıcıların olaylara yaftalayıcı yaklaşımlarının şiddete uygulayan kadının yardım istemesini engellediği belirlenmiştir (WHO, 2017).

Ancak bu çalışmada, hizmet sağlayıcılarının yaftalayıcı davranışları incelenmemiştir. Yine de, tıbbi tedavi isteyen araştırma katılanları bu taleplerinin karşılandığını ifade etmiştir. Afganistan'da kadınların bir yerden başka bir yere hareketini kısıtlayan ve keyfi olarak din aracılığıyla uygulanan geleneksel uygulamalar ve kültürel yorumlamalar bulunmaktadır. Hatta buna ilişkin “Kadınlar ev ya da mezar için yaratılmıştır” şeklinde bir Afgan deyişi bile bulunmaktadır. Bu geleneklerin herhangi bir yasal ya da dini dayanağı bulunmamaktadır ancak kabile, toplum ve dini liderler tarafından desteklenen bu zararlı uygulamalar toplum tarafından kabul edilmektedir (Heidi, 2009). Bunun sonucu olarak da çoğu toplum ve

aile kadının yalnızca evde oturması gerektiğine inanmaktadır. Şiddete maruz kaldığında, bir yerden başka bir yere gitmesi dahi problem olan bu kadınların, yardım istemesi de zor olmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu araştırma, şiddete maruz kalan kadınların bu tarz durumlarda aile ve yakınlarından yardım almayı tercih ettiğini göstermiştir. Ancak bu araştırma, araştırma katılanları çoğunluğunun şiddet olaylarını, ev dışında konuşamamaları nedeniyle aileleri, yakınları veya dini liderlerle paylaşmadığı sonucuna ulaşan araştırmayla zıt sonuçlar içermektedir.

Ayrıca Uganda'da cinsel ve aile içi şiddet üzerine yapılan çalışmada da, şiddet gören kadınların dörtte üçünün bu tarz durumlarda aileleri, yakınları ve arkadaşlarından destek aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların şiddet olaylarını resmi kurumlara bildirmemeleri altında yatan neden, “kadınların zaten şiddet görmeleri” ve bu konuların ev dışında konuşulmasının utanç verici olduğunun düşünülmesidir. Uganda gibi ülkelerde yakın partner şiddetine karşı ceza hükümleri öngörülmesine rağmen kadınlar, kocalarının ceza almasını ve hapse gitmesini istememektedir. Benzer şekilde başka bir çalışmada da, utanç duygusu ve aile onurunu korumak için bu tarz olayları gizli tutma ihtiyacı nedeniyle kadınların sessiz kaldığı gözlemlenmiştir (Jeyaseelan vd., 2007).

Aynı şekilde çalışmamızda da bazı araştırma katılanları utanç nedeniyle yardım istemedikleri gözlemlenmiştir. Bunun nedeni yakın partner şiddetinin hala aile meselesi olarak görülmesi ve gerekli yardım sistemlerinin eksik ve gereği gibi çalışmamasıdır.

Çalışmada aynı zamanda bazı araştırma katılanları, şiddeti evliliğin bir parçası ve birbirini seven iki kişi arasında normal bir davranış olarak görmeleri nedeniyle bu tarz olaylara karşı harekete geçmediği görülmüştür. Benzer olarak, TAMWA tarafından Kuzey Tanzanya'da bulunan Kurya kabilesinde yapılan araştırmada, yakın partner şiddetinin ilişkideki sevginin göstergesi ve kültürel uygulamalar adı altında devam ettiği anlaşılmıştır (TAMWA, 2017).

Bulgular, kadınların yönelik şiddeti, evliliğin ve karı koca arasındaki ilişkisinin bir parçası olarak gördüğünün ve kadınların evliliklerini korumak ve boşanmamak için buna katlanması gerektiği inancında olduğunu göstermiştir. Ancak bu yanlış inanış Mwanza bölgesinde yakın partner şiddeti oranını arttırmaktadır.

Son olarak, yakın partner şiddeti kadınların yaralanmalarına ya da vücutlarının bir parçasını kaybetmelerine ve hatta bazı durumlarda ölümüne sebebiyet vermekte, depresif ve stres dolu bir yaşam sürmelerine neden olmaktadır. Şiddet, eğitim seviyelerinin düşüklüğü nedeniyle iyi bir iş sahibi olamayan, eşleri tarafından bazı işlerde çalışmaları engellenen ya da hiç çalışmalarına izin verilmeyen kadınların ekonomik anlamda gelişmesini engellemektedir. Yakın partner şiddeti aynı zamanda böyle bir ortamda yetişen çocukları da psikolojik olarak etkilemekte, saldırgan bir neslin yetişmesine yol açmaktadır.

Ancak çalışmada, araştırma katılanları kişisel görüşleri doğrultusunda yakın partner şiddetine ilişkin bilgiler edinilmiştir. Bu tarz görüşler yanlış olabileceği gibi, problemin gerçek boyutunu yansıtmayabilir. Zira, araştırma katılanları paylaştığı bilgiler aynı zamanda yakın partner şiddetine karşı bakış açılarının etkisinde kalmış olabilir. Bazı katılımcıların yakın partner şiddetine maruz kaldıkları bilgisini paylaşmakta tereddüt etmeleri nedeniyle bu bilgilerin gizli olduğu ve yalnızca isim verilmeksizin araştırmacılar tarafından kullanılacağı vurgulanmıştır.

Bu sınırlamalara rağmen çalışma, yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların ihtiyaçlarını karşılayabilecek programlar tasarlama ve hayata geçirmek açısından yararlı bilgiler sunmuştur.

Çalışma sonuçlarına bakılarak, aile içi şiddetin Mwanza, Tanzanya'da hala devam etmekte olan bir problem olduğu söylenebilir. Çalışma alanında, aile içi şiddetin çeşitli türlerine rastlanılmış olsa da, eş dövmenin, en yaygın tür olduğu saptanmıştır. Eşler, özellikle alkolün etkisi altındayken bu eylemi gerçekleştirmektedirler. Alkol alan kadınların, eşleri tarafından şiddete maruz bırakıldığı olaylar gerçekleşmiştir. Bu tarz olaylardan birinde, yüksek miktarda alkol alan bir kadın söz konusudur. Mwanza'da erkeklerin alkol kullanımı ile yakın partner şiddeti arasında doğrudan ilişki olduğu söylenebilir. Ayrıca, birçok kadın evli

olmaları durumunda alkol kullanmalarının sosyal açıdan kabul görmediğini belirtmişlerdir. Bunun nedeni de alkol kullanan kadının, çocuklarına iyi bir örnek olmayacağı ve kocasını utandıracağı inancıdır. Alkol kullanan kadınların kadınsı olmayan davranışlara sahip olduğu düşünülmekte, kadının alkol kullanımı toplum tarafından kabul görmediği için de erkeğe karılarına şiddet uygulama veya onları boşama hakkı vermektedir. Ancak kadınların büyük çoğunluğu aile içi şiddete karşı olumlu yaklaşmaktadır.

Tanzanya'nın Mwanza bölgesinde şiddeti destekleyen kültürel uygulamaları kabul ediyor olmaları da bunun bir göstergesidir. Toplumdaki kültür, gelenek ve göreneklerin nesilden nesile aktarılmasının, kadınların kocaları tarafından cezalandırılmalarını kabul edilebilir görmesine etki ettiği söylenebilir.

SONUÇ

Çalışma sonuçlarına göre, aile içi şiddetin Mwanza bölgesinde, Tanzanya’da hala devam etmekte olan bir problem olduğu söylenebilir. Ancak kadınların büyük çoğunluğu aile içi şiddeti kabul etmektedir. Bulgular çok sayıda kadının partnerlerinden fiziksel şiddet gördüğünü ve bunun sonucunda yaralanma, kalıcı izler, kırık kemik veya diş, görüş veya duyma bozukluğu, baş yaralanmaları ve hatta bazı durumlarda ölümle sonuçlanacak yaralanmalarla karşı karşıya kaldığını göstermektedir. Çoğu kadın, gördükleri şiddet neticesinde işlerini etkileyecek derecede fiziksel ve ruhsal problemler yaşamakta ve bu nedenle maddi ihtiyaç artarken eve sağladıkları gelirden düşüş yaşanmaktadır.

Yakın partner şiddetinin ev içi şiddetle ilişkilendirilmesi ise şiddetin faillerinin çoğunlukla mağdurun en az bir süre birlikte yaşadığı eş, eski eş, erkek arkadaş veya eski erkek arkadaş olmasından kaynaklanmaktadır.

Yakın partner şiddetinin ortaya çıkması ile yaş arasında da bağlantı olduğu belirlenmiştir. Buna göre, 15-30 yaş arasındaki araştırma katılanları sürekli ve yüksek ihtimalle partner şiddetini savunurken, 41-60 arası ve daha yüksek yaşlardaki araştırma katılanları bu oran daha düşüktür.

Eğitim seviyesi de yakın partner şiddeti ile bağlantılı bir faktördür. Şöyle ki, ilkokul eğitimi almış olan kadınların, lise veya üzeri eğitimi tamamlanmış olan kadınlarla karşılaştırıldığında partner şiddetini kabul etme oranları daha yüksektir.

Aynı zamanda kadının ve kocasının meslekleri de yakın partner şiddetinin ortaya çıkmasında etkilidir. Çiftçilikle uğraşan ve düşük geliri olan kadınlar ile çalışmaya olmayan kadınların, iş sahibi olan kadınlara oranla daha fazla şiddet gördüğü belirlenmiştir. Dolayısıyla bulgular Mwanza bölgesinde erkeklerin yaş, eğitim seviyesi ve yüksek gelir sahibi olmalarının yakın partner şiddetiyle yakın ilişkisi olduğunu göstermektedir. Zira eşleri kendilerinden daha genç, düşük eğitim seviyesine sahip, işsiz ve kendisine bağımlı olan erkekler eşlerine karşı daha sert davranmaktadırlar

Buna ek olarak, alkol ve uyuşturucu kullanımının da kadına yönelik fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddetin ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Alkol kullanan erkeklerin, alkol kullanmayanlara oranla eşleri veya partnerlerine karşı daha saldırgan oldukları belirlenmiştir.

Eş dövme, halen araştırma alanında yüksek oranda görülmektedir bu nedenle toplumlar, hükümet ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla kadına yönelik şiddetin sonuçlarına karşı farkındalık yaratmalı ve aynı zamanda kadına yönelik şiddeti destekleyen ve buna göz yuman gelenek ve inanışları da ortadan kaldıracaklarıdır. Bu da geleneksel liderler ve hükümet ile yapılacak kulis faaliyetleriyle gerçekleştirilmelidir. Ayrıca, aile içi şiddet faillerine daha katı cezalar öngörülerek olası şiddet vakalarının da önüne geçilmelidir.

Ancak bu araştırma, araştırma katılanları çoğunluğunun şiddet olaylarını, ev dışında konuşamamaları nedeniyle aileleri, yakınları veya dini liderlerle paylaşmadığı sonucuna ulaşan araştırmayla zıt sonuçlar içermektedir. Ayrıca, Bu çalışmada şiddet gören kadınların dörtte üçünün bu tarz durumlarda aileleri, yakınları ve arkadaşlarından destek aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların şiddet olaylarını resmi kurumlara bildirmemeleri altında yatan neden, “kadınların zaten şiddet görmeleri” ve bu konuların ev dışında konuşulmasının utanç verici olduğunun düşünülmesidir. Aynı şekilde çalışmamızda da bazı araştırma katılanları utanç nedeniyle yardım istemedikleri gözlemlenmiştir. Bunun nedeni yakın partner şiddetinin hala aile meselesi olarak görülmesi ve gerekli yardım sistemlerinin olması ve gereği gibi çalışmamasıdır.

Öte yandan, Tanzanya hükümeti tarafından hazırlanan kadınları ve çocukları cinsel şiddeti yönelik koruyan örneğin Women’s Rights and the Sexual Offences Special Provision Act, 1998 (SOSPA) (Kadın Hakları ve Cinsel Suçlar Özel Hükümler), yürürlüğe konularak aile içi şiddetin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Kadınların ekonomik anlamda güçlendirilmesi ve stres anlarında destek görevi görecektir gönüllü organizasyonlarda yer almak için teşvik edilmesi gerekmektedir, Zira bu dönemlerde eşlerine ekonomik anlamda bağımlı olamayacaklardır.

Tanzanya’da özellikle kadın hakları olmak üzere insan hakları konusunda hem kadınlar hem de erkekler sürekli eğitilmeli, Devlet, kadınların partner şiddetine karşı verebilecekleri tepkileri geliştirmek amacıyla çaba sarf etmelidir. Özellikle, danışmanlık ve başkalarıyla konuşarak bu yönde fayda sağlayan destek gruplarına ağırlık verilmelidir.

Bireysel düzeyde ise, kadınların polisten alacağı yardım konusunda sürekli destek verilmeli, çocuklar, insan hakları konusunda eğitilmeli ve yeni neslin şiddet eğilimli olmasının önüne geçilmelidir.

Kadınların aile içi şiddete karşı olumlu yaklaşımlarının devamlı eğitim ve iletişim programlarıyla değiştirilmesi gerekmektedir. Bu eğitici programlarla kadınlara hakları anlatılmalı, kadınların toplumun değerli birer üyeleri olduğu öğretilmelidir. Ayrıca, geleneksel liderler tarafından yapılacak kulis faaliyetleriyle birtakım kültürel uygulamalar da ortadan kaldırılabilir.

Tanzanya’nın Mwanza bölgesinde şiddeti destekleyen kültürel uygulamaları kabul ediyor olmaları da bunun bir göstergesidir. Toplumdaki kültür, gelenek ve göreneklerin nesilden nesile aktarılmasının, kadınların kocaları tarafından cezalandırılmalarını kabul edilebilir görmesine etki ettiği söylenebilir. Bulgular, kadınların, dini liderlerin ve toplum liderlerinin şiddeti, evliliğin ve karı koca arasındaki ilişkisinin bir parçası olarak gördüğünün ve kadınların evliliklerini korumak ve boşanmamak için buna katlanması gerektiği inancında olduğunu göstermiştir. Ancak bu yanlış inanış Mwanza bölgesinde yakın partner şiddeti oranını arttırmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abramsky, T., Watts, C. H., Garcia-Moreno, C., Devries, K., Kiss, L., Ellsberg, M., Heise, L. (2011). What factors are associated with recent intimate partner violence? Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health*.
- Adams, A. E., Sullivan, C. M. and Greeson, M. R. (2008). Development of the scale of economic abuse Violence against Women 14 (5): 563–588. Doi: 10.1177/1077801208315529.
- Aina, I. (1998). "Women, culture and Society" in Amadu Sesay and Adetanwa Odebiyi. Nigerian Women in Society and Development Dokun Publishing House, Ibadan.
- Back, S. M., Post, R. D. and D'Arcy, G. (1982). A study of battered women in a psychiatric setting. *Women and Therapy* 1: 13–26.
- Bair-Merritt, M. H. (2010). Intimate partner violence. *Pediatrics in Review / American Academy of Pediatrics*, 31(4), 145–150; quiz 150. <http://doi.org/10.1542/pir.31-4-145>
- Bart, B.P., and Eileen, G.M. (1993). Violence against women. USA, SAGE Publications.
- Bonomi, A. E., Thompson, R. S., Anderson, M., Reid, R. J., Carrell, D., Dimer, J. A., & Rivara, F. P. (2006). Intimate Partner Violence and Women's Physical, Mental, and Social Functioning. *American Journal of Preventive Medicine*. <http://doi.org/10.1016/j.amepre.2006.01.015>
- Brewster, M. P. (2003). Sexual and Domestic Violence: Report from the Qualitative Phase from an Adolescent Centre: Implications for treatment of battered women. *Journal of the American Medical Women's Association* 50(3-4): 87-93.

- Cohen, M. and Maclean, H. (2002). Violence against Canadian women. *BMC Women Health* 4(1): 22.
- Coker A. L. and Richter D.L. (1998). Violence against women in Sierra Leone: frequency and correlates of intimate partner violence and forced sexual intercourse, *African Journal of Reproductive Health*, 2(1):61–72.
- Cook, R.J. (1994). State responsibility for violations of women’s human rights. *Harvard Human Rights Journal*, 7: 124-176.
- Dan, A., Helmut, R., Jonathan, W. and Tanya, W. (2013). Employments and Domestic Violence Theory and Evidence, Discussion Paper No 7515.Germany: Munich. pp11.
- Davies, J. (1998). Policy Blueprint on Domestic violence and Poverty: Building comprehensive solution to Domestic violence. National Resources Centre on Domestic Violence, a project of the Pennsylvania Coalition against Domestic. pp 8.
- Ellsberg, M. (2005). “Sexual violence against women and girls: Recent findings from Latin America and the Caribbean”. In: *Sex without consents: Young people in developing countries*. (Edited by Jejeebhoy, S. J., Shah, I., Thapa, and S.), London, UK: Zed Books.
- El-Zanaty, F., Hussein, Enas M., Shawky, Gihan A., Way, A. and Kishor, S. (1996). *Egypt Demographic and Health Survey*. Calverton, Maryland: National Population Council [Arab Republic of Egypt] and Macro International Inc. pp 95.
- Emre, Y., Gulsan, K., Betul, A., and Umran, S. (2006). Domestic Violence during pregnancy in Turkey and Responsibility of prenatal Healthcare providers. *American Journal Perinatology* 23(2): 93-103.
- Eric, Y. T., Adobea, Y. O., Eric, H. Y. and Richard, B. (2013). Factors Influencing Domestic and Marital Violence against Women in Ghana. *Gender Issues in Violence and Trauma* 28:771 - 781.

- Eswaran, M., & Malhotra, N. (2009). Domestic Violence and Women's Autonomy: Evidence from India, 1–39.
- Garcia, M. Claudia et al. (2003). Responding to Violence against women: WHO's Mult-Country Study on Women's Health and Domestic violence, *Health and Human Rights* 6(2): 112-127.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A. F. M., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. H. (2006). Prevalence of intimatepartner violence: findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *Lancet*, 368(9543), 1260–9. [http://doi.org/10.1016/S0140-6736\(06\)69523-8](http://doi.org/10.1016/S0140-6736(06)69523-8)
- Gonzalez-Brenes, M (2017). 'Domestic violence, Bargaining and Fertility in rural Tanzania'. Department of Economics, University of California, Berkeley.
- Guth, A. A. & Pachter, L. H. (2000). Domestic Violence and the trauma surgeon. *The American Journal of Surgery*, 179(2): 134-140.
- Hashemi, S. M., Schuler, and S. R., Riley, A. P. (1996). Rural credit programs and women's empowerment in Bangladesh. *World Development* 24 (4): 635 - 53.
- Heise, L. (1996). The construction of self in online support groups for victims of domestic violence. *British Journal of Social Psychology* 46 (4): 859-874.
- Heise, L., Ellsberg, M., & Gottemoeller, M. (1999). Ending violence against women, Baltimore. Johns Hopkins University School of Public Health.
- Heise, L., Ellsberg, M., and Gotte moeller, M. (2002). A global overview of gender based violence, *International Journal of Gynecology and Obstetrics*. 78 (Supp1): S5-S14.
- Heise, L.L., Pitanguy and A German (1994). Violence against women: The hidden health burden, World Bank Discussion Paper 255. Washington D: World Bank.
- Hindin, M. J. (2003). Understanding women's attitudes towards wife beating in Zimbabwe, *Bulletin of the World Health Organization*, 81(7):501–508).

- Hindin, M. J., Kishor, S., & Ansara, D. L. (2012). Intimate Partner Violence among Couples in 10 DHS Countries: Predictors and Health Outcomes. *DHS Analytical Studies (Vol. 18)*.
- Humm, M. (1989). *The Dictionary of Feminist Theory*. Harvester Wheatsheaf, London.
- Jewkes, R., Penn-Kekana, L., Levin, J., Ratsaka, M., Schrieber, M. (2001). Prevalence of emotional, physical and sexual abuse of women in three South African provinces, *South African Medical Journal*, 91(5):421–428).
- Jewkes, R. (2002) Intimate partner violence: causes and prevention.
- Karkal, M. (1985). 'Healthy of Mother and Child Survival'. In: *Dynamics of population and family welfare*. (Edited by Srinivasan, K. and Mukerji, S.), Bombay: Himalaya. 2-17 pp.
- Kathurina, Y.W (2017) *The Male Change Agent and Construction of Masculinities in the Fight against Domestic violence in Kenya*, MA Thesis, The Hague: Institute of Social Studies.
- Kishor S. and Johnson K. (2004). *Profiling Domestic Violence: A Multi-Country Study*, Calverton, MD, USA: ORC Macro.
- Kishor, S. and Subaiya, L. (2008). *Demographic and Health Survey Comparative Reports. No.20*. Calverton, MD: Macro International; Understanding women's empowerment: A comparative analysis of Demographic and Health Surveys. pp15.
- Kivulini Women Association (2008), *Kivulini Response to Domestic Violence against women in Tanzania*.
- Koenig, Michael A., Lutalo, Tom, Zhao, Feng, Nalugoda, Fred, Wabwire-Mangen, Fred. et al. (2003). Domestic violence in rural Uganda: evidence from a community-based study, *Bulletin of the World Health Organization*, 81(1):53–60).

- Koenig, MA., Lutalo T., Zhao F., Nalugoda F, Kiwanuka N, Wabwire-Mangen F., Kigozi G., Sewankambo N, Wagman J, Serwadda D, Wawer M, Gray R, (2004). Coercive sex in rural Uganda: prevalence and associated risk factors. *Soc Sci Med*, 58:787-798.
- Kramarae Cheris (1992) "The condition of Patriarchy" in Kramarae Cheris and Spender Dale (eds.) *The Knowledge Explosion: Generation of Feminist Scholarship*. Athen Series, Teachers College Press, London.
- Karal, D. ve Aydemir, E. (2012). *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet*, Usak Yayınları, Ankara.
- Krug, E.G (2002). *World report on violence and health*, Geneva, World Health Organization.
- Lerner G. (1986). *The Creation of Patriarchy*. Oxford University Press, Oxford.
- Maiuro, R. and Daniel, J. (2000). *Psychological abuse in violent domestic relations*, Springer publishing company, New York.
- Michael A, Koenig (2003), *Women’s status and domestic violence in Rural Bangladesh: Individual and Community level Effects*, Population Association of America. United Republic of Tanzania, (2001). *National Plan of action for Eradication of violence against women and children 2001-2015*
- Moses, M. M., Samuel R., Michael A., Lydia. (2010). *Factors Leading to Domestic Violence in Low-Income Residential Areas in Kenya: A Case Study of Low-income Residential Areas in Kisumu, Moi University, and Eldoret*.
- National Bureau of Statistics (NBS) and ICF Macro (2014). *Tanzania Demographic and Health Survey, 2010*, Dar es Salaam, Tanzania: NBS and ICF Macro, 2011. pp 13.
- NBS (2009). *Household Budget Survey 2007 of the President’s Office*, Dar es Salaam. 94pp.

- Olubunmi, R. (2012). Effects of domestic violence on women farmer's livelihood activities in Ogun State Nigeria. *Greener Journal of Agricultural Sciences* 2 (4): 2276-7770.
- Rennison, C. M., & Welchans, S. (2011). Intimate Partner Violence. *Bureau of Justice Statistics Special Report, (NCJ 178247), 1–11.*
- Rodgers, G.S., Gupta, S., Sharma, A.N. and Sharma, B. (1989). Demographic patterns and poverty among households in rural Bihar, In: *Population Growth and Poverty in Rural South Asia*, Sage Publication. New Delhi.
- Stacey Jackie (1993) "Untangling Feminist theory" in Richardson D. and Robinson V. (eds.) *Introducing women's Studies: Feminist Theory and Practice*. Macmillan, London.
- TAMWA (2013). *Gender Based Violence Research Report*. TAMWA, Springer Publishing Company, Dar es Salaam: Tanzania. pp 20.
- Tanzania Media Women's Association (TAMWA), 1992). *Sauti ya Siti*. January-March 1992 Dar Es Salaam: Women Press.
- TAWLA (2011). *Millennium Development Goals Program 3-Tanzania: 2009-2011: Stooping, Shaming and Naming the Abuse of Power for Sexual Exploitation, a Tool Kit by Tanzania Women Judges*. Human Right Watch, Dar es Salaam. 12-15 pp.
- Tegbar, Y., Yemane, B., Nigussie, D. and Mirgissa, K. (2010). Perceptions and attitude towards violence against women by their spouses: A qualitative study in Northwest Ethiopia. pp 41-42.
- Tjaden, Patricia and Thoennes, N. (2013). *Consequences of Intimate research report. Juvenile Justice, mate research report. National Institute of Justice, 1–62.*
- UNDP (2004). *Sub-Saharan Africa Poverty Reduction Report of 2004*. UNDP, New York. 37pp.

- UNICEF (2000). Domestic Violence against Women and Girls. Innocent Digest No. 6. June, Innocent Research Centre, Florence, Italy, UNICEF Innocent Research Centre. <http://www.unicef-icdc.org>. site visited on 20/11/2014.
- United Nations Population Fund (UNFPA), (2002). State of the World Population 2002: People, Poverty, and Possibilities: United Nations Response Women. UNFPA, New York. 136 pp.
- United Nations and UNFPA (2005). Country Assessment on Violence against Women Rwanda.
- United Nations (1993). Declaration on the elimination of violence against women. United Nations general assembly, New York.
- United Nations, (1995). A report of the Beijing Fourth world women's conference adopted with the Beijing declaration by 189 countries. London.
- United Nations, (2006). The United Nations secretary general's study on violence against women. New York. United General Assembly.
- United Republic of Tanzania (2010), Tanzania Gender Indicator Booklet, Ministry of Finance and Economic Affairs
- Adams, A. E., Sullivan, C. M. and Greeson, M. R. (2008). Development of the scale of economic abuse. Violence against Women 14 (5): 563–588. Doi: 10.1177/1077801208315529.
- United Republic of Tanzania (URT), (2010-2015). Tanzania Demographic and Health Survey, National Bureau of Statistics. Dar es Salaam.
- United Republic of Tanzania (URT), (2015-2016). Tanzania Demographic and Health Survey. National Bureau of Statistics, Dar es Salaam.
- United Republic of Tanzania (2003). Poverty Reduction Strategy Paper, Government Printer, Dar es Salaam. 46 pp.

- United Republic of Tanzania (2011). Stop Gender Based Violence. A National Plan of Action for the Prevention and Eradication of Violence against Women and Children (2001-2015). Ministry of Community Development, Gender and Children, Dar es Salaam.
- United Republic of Tanzania (2013). Prime Minister's officer, Regional Administration and Local Government: Investment and Socio-Economic Profile Manyara Regional Commissioner's Officer, Manyara Region. 11pp.
- USAID (2005). Conflicts and livelihoods. A Toolkit for Intervention.
- USAID (2008). Gender-Based Violence in Tanzania: An Assessment of Policies. Services and Promising Interventions, Mount Meru University, Arusha. 6 pp.
- Varga, C. A. (1997). Sexual decision-making and negotiation in the midst of AIDS: youth in KwaZulu-Natal, South Africa.
- Vetten, L. (2014). South Africa. British Medical Journal, 2(2386), 730. [http://doi.org/10.1016/S02642751\(00\)00012-3](http://doi.org/10.1016/S02642751(00)00012-3)
- Visaria, L. (2000). Violence against women: Economic and Political Weekly. World Health Organization. In: World Report on Violence and Health. Geneva: World Health Organization, 35:1742-1751.
- World Health Organization (2005). United Republic of Tanzania: WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women.
- World Health Organization (2014). Humanitarian News and Analysis: a service of the UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. WHO, Dar-es-Salaam. 3pp.
- World Health Organization (2012). Understanding and addressing violence against women Sexual violence, 12.
- World Health Organization. (2013). Understanding and Preventing Violence. World Health Organization. (2013a). Global and regional estimates of violence

against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. 2013, 57.

World Health Organization, (2016). Information Pack. WHO, Geneva. pp 99.

World Health Organization. (2013b). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. 2013, 2008, 57.

World Health Organization (2002). Public Policies on Domestic violence: Violence against women, gender Ethnicity and health Unit, pan African Health Organization. Washington; DC. 4 pp.

Zimmerman, K. (1995). Plates in a Basket with Rattle: Domestic Violence in Cambodia: A Summary Phnom Penh, Cambodia: Project Against Domestic Violence. pp 4.

EKLER

ANKET SORULARI

TANZANYA'DA KADINA YÖNELİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN SEBEPLERİNİ İNCELEMEK (MWANZA BÖLGESİ DURUM ÇALIŞMASI)

Tarih :

Katılımcı Kimliği :

Röportör'ün İsmi:

Talimatlar :Lütfen boş yerleri doldurunuz veya doğru seçeneği daire içine alınız.

1. Kaç yaşındasınız? _____
2. Dininiz nedir?
 - a) Müslüman
 - b) Hristiyan
 - c) Diğer ise belirtiniz _____
3. Medeni durumunuz nedir?
 - a) Bekar
 - b) Evli
 - c) Boşanmış veya Ayrılmış
 - d) Dul
 - e) Beraber Yaşamak
4. Evlilik türünüz nedir veya neydi?
 - a) Dini Evlilik
 - b) Medeni Evlilik
 - c) Gelenek ve Görenek
 - d) Beraber Yaşamak
 - e) Diğer ise belirtiniz _____

5. Eğitim durumunuz nedir?
- a) İlkokul Mezunu
 - b) Ortaokul Mezunu
 - c) Lise ve üstü
6. Mesleğiniz nedir?
- a) Memur
 - b) Serbest Meslek
 - c) Çiftçi
 - d) İşadamı
 - e) İşsiz
 - f) Diğeri ise belirtiniz _____
7. Çocuklarınız var mı?
- a) Evet
 - b) Hayır (9. Sorudan devam ediniz.)
8. Cevabınız evetse, kaç çocuğunuz vardır? _____
9. Ailenizde kaç kişi yaşamaktadır? _____
10. Ne zamandır Sengerema bölgesinde yaşamaktasınız? _____
11. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) kaç yaşındadır? _____
12. Eşinizin veya yakın eşinizin (sevgilinizin) mesleği nedir?
- a) Memur
 - b) Serbest Meslek
 - c) Çiftçi
 - d) İşadamı
 - e) İşsiz
 - f) Diğeri ise belirtiniz _____

13. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) alkol alır mı?
- a) Evet
 - b) Hayır (15. Sorudan devam ediniz.)
14. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) ne kadar sıklıkla sarhoş olur?
- a) Pek çok kez
 - b) Bazen
 - c) Asla
15. Eşinizin veya yakın eşinizin (sevgilinizin) eğitim durumu nedir?
- a) İlkokul mezunu
 - b) Ortaokul mezunu
 - c) Lise ve üstü
16. Eşin veya yakın eşin (sevgilinin) kadına yönelik saldırganlığı fiziksel bir istismardır. Fiziksel istismar tokatlamayı, baskı yapmayı, yakmayı, boğmayı, tekmelemeyi, vurmayı, sürüklemeyi ve dövmei içermektedir.
- a) Kesinlikle katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Katılmıyorum
 - d) Kesinlikle katılmıyorum
17. Eşin veya yakın eşin (sevgilinin) kadına yönelik psikolojik istismarı; korkutmayı, sürekli hor görmeyi ve aşağılamayı, keskin nesne veya silah kullanmakla tehdit etmeyi, kişiyi ailesinden ve arkadaşlarından tecrit etme, hareketlerini gözetleme ve bilgiye veya yardıma erişmelerini kısıtlama gibi çeşitli davranışları kontrol etmeyi içermektedir.
- a) Kesinlikle katılıyorum
 - b) Katılıyorum
 - c) Katılmıyorum
 - d) Kesinlikle katılmıyorum

18. Cinsel istismar, kadının rızası dışında cinsel ilişkiye girmeye zorlanması eylemidir ve eş veya yakın eşin (sevgilinin) fiziksel olarak cinsel ilişkiye girmeye zorlamasıdır. Cinsel istismar, istemediğiniz zamanlarda bile sizinle fiziksel zor kullanarak cinsel ilişkiye girmeye şeklinde olabilir.

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

19. Cinsel istismar bazen, eşinizle veya yakın eşinizle (sevgilinizle) cinsel ilişkiye girmediğiniz taktirde, sizi başka bir kadına gitmekle veya onur kırıcı veya küçük düşürücü bulduğunuz cinsel bir şeyi zorla yaptırmayı tehdit etmek şeklinde olabilir.

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

20. Ekonomik istismar, yakın eşinden (sevgilinden) çalma veya arkadaşın hakkını yeme; gıda, kıyafet ve tıbbi tedavi gibi gerekli şeyler için parayı alıkoyma, hile yapma veya ekonomik kazanç için aile üyelerini istismar etme, yakın eşi (sevgiliyi) çalışmaktan alıkoyma veya iş için tercihlerini kontrol etme eylemidir.

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

21. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) size hiç tokat attı mı?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

22. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) size hiç baskı yaptı mı?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

23. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) size hiç yumruğuyla veya canınızı acıtacak başka bir şeyle vurdu mu?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

24. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) size hiç tekme attı mı?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

25. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç dövdü mü?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

26. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi kasten boğmaya veya yakmaya çalıştı mı?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

27. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç onur kırıcı veya küçük düşürücü bulduğunuz cinsel ilişkiye girmeye fiziksel zorladı mı?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen
- c) Asla

28. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç tabanca, bıçak veya başka bir silah kullanmakla tehdit etti mi?

- a) Pek çok kez
- b) Bazen

c) Asla

29. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç korkuttu mu?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

30. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç ailenizden ve arkadaşlarınızdan tecrit etti mi?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

31. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç bilgiye veya yardıma ulaşma hususunda kısıtlamada bulundu mu?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

32. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizin hiç onurunuzu kırdı mı?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

33. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) sizi hiç çalışmaktan alıkoydu mu veya meslek seçiminizi kontrol etti mi?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

34. Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) ekonomik kazanç için gıda, kıyafet ve tıbbi tedavi gibi gerekli şeyler için paranızı alıkoydu mu?

a) Pek çok kez

b) Bazen

c) Asla

35. Yakın eşinizin (sevgilinizin) şiddetine maruz kaldığınızda, hangi eylemde bulundunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

a) Polise bildirdiniz

b) Tıbbi tedavi aradınız

c) Dini liderlere bildirdiniz

d) Aile liderine veya üyelerine bildirdiniz.

e) Hiçbir şey yapmadınız.

f) Diğer ise belirtiniz _____

36. Herhangi bir şey yapmadığınız durumda, bunun sebepleri nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

a) Eşiniz veya yakın eşinizden (sevgilinizden) korkmanız

b) Dini sebepler

c) Sınırlı mali seçenekler

d) Mahcubiyet ve utanma korkunuz

e) Şiddetin kadına yönelik bir şey olduğuna inanmanız

f) İstismarcının değişeceğine inanmanız

g) Aşktan dolayı

h) Diğer ise belirtiniz _____

37. Polisi bilgilendirdiğinizde neler yapıldı? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

a) İfade alındı

b) Dava açıldı

c) Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) yakalandı

d) Umursanmadı

e) Diğer ise belirtiniz _____

38. Hastaneye gittiğinizde neler yapıldı? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.).

- a) Tıbbi tedavi yapıldı
- b) Problem doktora açıklanamadı
- c) Tıbbi tedavi alınamadı
- d) Diğer ise belirtiniz _____

39. Dini liderleri bilgilendirdiyseniz neler yapıldı? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- a) Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) uyarıldı
- b) Boşanma başlatıldı
- c) Maruz kaldığınız şiddet için suçlandınız
- d) Umursanmadı
- e) Diğer ise belirtiniz _____

40. Aile liderlerini bilgilendirdiyseniz neler yapıldı? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- a) Eşiniz veya yakın eşiniz (sevgiliniz) uyarıldı
- b) Maruz kaldığınız şiddet için suçlandınız
- c) Eşiniz veya yakın eşinize (sevgilinize) ceza verildi
- d) Umursanmadı
- e) Diğer ise belirtiniz _____

İŞBİRLİĞİNİZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜR EDERİZ